

ANUARUL

LABORATORULUI PENTRU ANALIZA CONFLICTULUI TRANSNISTREAN

**(YEARBOOK OF THE LABORATORY
FOR THE TRANSNISTRIAN CONFLICT
ANALYSIS)**

LABORATORUL PENTRU ANALIZA
CONFLICTULUI TRANSNISTREAN

Volume VII
No. 1 / 2024

ISSN-L: 2601-1174, ISSN: 2971-849X

**LABORATORUL PENTRU ANALIZA
CONFLICTULUI TRANSNISTREAN**

**Copyright © 2020-2025, Lucian Blaga University of Sibiu
The Laboratory for Transnistrian Conflict Analysis**

550324 Sibiu, Calea Dumbrăvii 34

Tel. / Fax: +40-0269-422169

Web: <https://centers.ulbsibiu.ro/ccsprise/lact/anuarul-laboratorului-pentru-analiza-conflictului-transnistrean>

E-mail: ccsprise@ulbsibiu.ro

BOARD

Redactor-Şef/Chief-Editor:

Eugen Străuţiu – Lucian Blaga University of Sibiu

Comitetul de Redacţie/Editorial Board:

Nicoleta Munteanu - Lucian Blaga University of Sibiu
Marius Şpechea – Lucian Blaga University of Sibiu
Iuliana Neagoş – Lucian Blaga University of Sibiu
Tatiana Toma - Dunărea de Jos University of Galaţi
Mihai Melintei – Lucian Blaga University of Sibiu
Ruslana Grosu – Academy of Sciences of Moldova, Chişinău
Olga State - Lucian Blaga University of Sibiu

Comitetul Ştiinţific/Scientific Committee:

Vitaly Gamurari – Free International University of Moldova, Chişinău
Artem Fylypenko - National Institute for Strategic Studies, Odesa
Marcin Kosienkowski - John Paul II Catholic University of Lublin
Leonid Litra – New Europe Center of Kyiv
Dmitry Malyshev – National Research Institute of World Economy and
International Relations "E. M. Primakov" of the Russian Academy of
Sciences
Marin Butuc – Agency for Military Science and Memory, Chişinău
Gabriel Şerban – Lucian Blaga University of Sibiu
Ganna Kharlamova – Taras Shevchenko National University of Kyiv
Anatoly Dirun – School for Political Research of Tiraspol

Recenzori / Reviewers

Nicoleta Annemarie Munteanu - Lucian Blaga University of Sibiu
Marcin Kosienkowski – John Paul II Catholic University of Lublin
Gabriel Şerban – Lucian Blaga University of Sibiu
Anatoly Dirun – School for Political Research of Tiraspol
Nikolai Tsveatkov – Academy of Sciences of Moldova, Chişinău
Eugen Străuţiu – Lucian Blaga University of Sibiu

ARIA TEMATICĂ

Revista noastră publică articole de cercetare științifică destinată, în principal, următoarelor teme relevante pentru înțelegerea și prognozarea conflictului transnistrean:

- Originea și evoluția conflictului;
- Stadiul prezent și perspectivele de soluționare a conflictului;
- Interesele și acțiunile actorilor internaționali implicați;
- Platformele de negociere: arhitectura instituțională și rezultate;
- Dosarele negociate (sub aspect de securitate, politic, economic, al drepturilor omului, dar și dosare cu caracter tehnic);
- Descrierea și înțelegerea organizărilor sociale și instituționale pe malul stâng al Nistrului;
- Politicile Republicii Moldova în gestionarea conflictului;
- Cazuri comparative de separatism în lumea contemporană.

Pe de altă parte, oferim instrumente de lucru necesare cercetării, publicând analize, interviuri, documente și recenzii care au fost găzduite/diseminate de către Laboratorul pentru Analiza Conflictului Transnistrean în cursul anului precedent.

TOPICS

Our journal publishes scientific research articles mainly dedicated to the following topics relevant to the understanding and prognosis of the Transnistrian conflict:

- *The origin and evolution of the conflict;*
- *Present status and perspectives for conflict resolution;*
- *The interests and actions of the international actors involved;*
- *Negotiating platforms: institutional architecture and results;*
- *The files negotiated (in terms of security, political, economic, human rights, as well as technical files);*
- *Description and understanding of social and institutional organizations on the left bank of the Dniester River;*
- *The Republic of Moldova's conflict management policies;*
- *Comparative cases of separatism in the contemporary world.*

On the other hand, we will provide working tools for research, published analyzes, interviews, documents, and book reviews that were hosted/disseminated by the Laboratory for the Transnistrian Conflict Analysis during the previous year.

CUPRINS/CONTENTS

PROBLEME TRANSNISTRENE / TRANSNISTRIAN ISSUES

Ruslana GROSU , BUILDING TRANSNISTRIAN IDENTITY: ACADEMIC INSIGHTS ON HISTORICAL NARRATIVES, SYMBOLIC GOVERNANCE, AND GEOPOLITICAL DYNAMICS (EN)	7
Alexandru ZUBCO , Svetlana SLUSARENCO , THE ROLE OF THE OMBUDSMAN IN MONITORING HUMAN RIGHTS IN THE TRANSNISTRIAN REGION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA (RO)	30
Svetlana CEBOTARI , Valeriu LUNGU , Carolina BUDURINA-GOREACII , CROSS-BORDER ORGANIZED CRIME IN THE CONTEXT OF THE WAR IN UKRAINE. SPECIFICS OF THE TRANSNISTRIAN SEGMENT OF THE BORDER OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA (EN)	39
Zurab TODUA , RUSSIAN UKRAINIAN ARMED CONFLICT AND TRANSNISTRIA: IS IT POSSIBLE FOR RUSSIA TO CHANGE ITS POSITION? (RU)	57
Eugen STRĂUȚIU , NICHITA SMOCHINĂ – BRIEF BIO-BIBLIOGRAPHY (EN)	68

CONFLICTE “ÎNGHEȚATE” / “FROZEN” CONFLICTS

Mihai MELINTEI , A BRIEF OVERVIEW OF THE FIRST AND SECOND NAGORNO-KARABAKH WARS (EN)	81
Cristina-Alexandra DEFFERT , THE KOSOVO CASE: SEPARATISM AND INDEPENDENCE (RO)	94
Olga STATE , GEORGIA UNDER SEPARATE SIEGE: ABKHAZIA AND SOUTH OSSETIA (RO)	116

RECENZII / REVIEWS

Iuliana NEAGOȘ , THE ARMED CONFLICT OF THE DNIESTER. THREE DECADES LATER (PETER LANG, 2023) (EN)	134
--	-----

PROBLEME TRANSNISTRENE / TRANSNISTRIAN ISSUES

Ruslana GROSU
Armed Forces Military Academy “Alexandru cel Bun”

BUILDING TRANSNISTRIAN IDENTITY: ACADEMIC INSIGHTS ON HISTORICAL NARRATIVES, SYMBOLIC GOVERNANCE, AND GEOPOLITICAL DYNAMICS

Abstract:	<i>This article explores the identity-building processes of Transnistria, an unrecognized entity in Eastern Europe. Through an examination of symbolic nation-building, diversity policies, and the region's socio-political strategies, the paper identifies the distinct characteristics that underpin Transnistria's identity. The study also highlights challenges such as non-recognition, geopolitical dependencies, and ethnic tensions, offering implications for policy and research in multi-ethnic and unrecognized states.</i> <i>The paper includes references to articles and research that explore and justify the existence of a Transnistrian identity, ranging from perspectives that regard it as a fabricated construct to those that frame it as a bastion of multiculturalism, however, the author doesn't endorse the last viewpoints. Instead, these references are presented to illustrate the diversity and breadth of interpretations surrounding Transnistrian identity. By showcasing the contrasting perspectives, the study demonstrates the contested nature of the concept and highlights the complex debates it has generated in academic and political discourse.</i> <i>Moreover, the study critically addresses the symbolic policies implemented in Transnistria, which create an illusion of a functional model of diversity. In reality, these policies primarily serve an authoritarian regime that uses them as tools to consolidate its power rather than to genuinely foster social cohesion. The dominance of symbolic over substantive actions underscores the performative nature of these measures, which are designed to project inclusivity without delivering concrete</i>
------------------	--

	<i>outcomes for minority groups. Ultimately, the promoted Transnistrian identity is portrayed as a political instrument rather than an authentic reflection of social unity. It is a mechanism employed by the ruling elite to legitimize their governance and differentiate Transnistria from the Republic of Moldova, rather than a genuine expression of shared cultural or ethnic solidarity among its diverse population. This analysis underscores the dissonance between the rhetoric of multiculturalism and the underlying political realities of the region.</i>
Keywords:	Transnistrian identity; Linguistic policies; Soviet legacy; Geopolitical influence; Contested statehood; Unrecognized state
Contact details of the authors:	e-mail: ruslana.grosu@gmail.com
Institutional affiliation of the authors:	Armed Forces Military Academy “Alexandru cel Bun”
Institutions address:	Haltei street, No.23, Chisinau, Republic of Moldova, MD 2023, https://amfa.army.md/ , academia.militara@army.md

Introduction

The quest for identity in Transnistria has received limited scholarly attention; however, the abundant historical and modern literature produced within the region¹ demonstrates a significant interest in the topic, particularly in addressing the challenges of defining Transnistrian identity. While some narratives align Transnistria with the Republic of Moldova or other neighboring territories, emphasizing historical and cultural links, others draw heavily from contemporary Russian historical narratives, framing Transnistria as a distinct and independent entity. These contrasting perspectives highlight how the region's identity is both contested and ambiguous, often positioned in opposition to surrounding identities. This dynamic reflects efforts to legitimize Transnistrian identity in response to global perceptions that view it as artificial or a product of political manipulation. Consequently, Transnistria is frequently labeled by various stakeholders as being

¹ This study deliberately refrains from citing certain works by specific authors, grounded on the intention to avoid contributing to the visibility or citation metrics of sources that, in our assessment, prioritize political agendas over academic rigor. Instead, our focus is directed toward a critical and comprehensive analysis of the broader scholarly narrative, ensuring that the discourse remains anchored in intellectual integrity and free from potential biases inherent in politically motivated contributions.

caught in “historical limbo”, a state of unresolved identity and uncertain political status. This study seeks to explore the mechanisms and complexities of identity formation in Transnistria, focusing on the narratives and policies that contribute to its self-presentation as a multi-ethnic and politically distinct region. Building on prior works that examine Transnistrian regionalism through either an ethno-normative framework or a broader societal lens, this research aims to critically assess the interplay between symbolic policies, external narratives, and the lived experiences of identity within this unrecognized state.

The collapse of the Soviet Union created a landscape of contested statehood across Eastern Europe, with Transnistria emerging as a prominent case. Situated along the Republic of Moldova’s eastern border, Transnistria declared independence in 1990 amidst fears of Moldovan unification with Romania and rising nationalist policies¹. Despite its de facto independence, the region remains unrecognized internationally, relying heavily on Russian support while maintaining economic ties with Europe².

Transnistria, officially the “Pridnestrovian Moldavian Republic” (PMR), emerged as a contested political entity during the dissolution of the Soviet Union. Situated between Moldova and Ukraine, this narrow strip of land declared independence in 1990 in response to fears of Moldovan unification with Romania and the implementation of Moldovan nationalist policies³. Despite its secession, Transnistria remains internationally unrecognized and is considered part of the Republic of Moldova by most states and organizations⁴. The region has developed de facto governance structures, including its own currency, military, and political institutions, creating a paradox of functionality without legitimacy⁵. This tension reflects the broader dynamics of “frozen conflicts” in the post-Soviet space, where unresolved secessionist movements coexist with functional yet unrecognized state-like entities⁶.

De facto states like Transnistria face certain challenges in constructing legitimacy and identity. Lacking international recognition, these entities must rely on internal nation-building and the support of external “patrons” to maintain

¹ H. Blakkisrud, P. Kolstø, *From Secessionist Conflict Toward a Functioning State: Processes of State- and Nation-Building in Transnistria*, “Post-Soviet Affairs”, Vol. 27, No. 2, 2011, p. 178.

² M. Dembińska, F. Mérand, F., *The Role of International Brokers in Frozen Conflicts: The Case of Transnistria*, “Asia Europe Journal”, Vol. 17, 2019, p. 16.

³ N. Cojocaru, *Nationalism and Identity in Transnistria*, “Innovation: The European Journal of Social Science Research”, Vol. 19, No. 3-4, 2006, pp. 261-272.

⁴ H. Blakkisrud, P. Kolstø, *Op.cit.*

⁵ A. Osipov, H. Vasilevich, *The Phenomenon of Transnistria as a Model of Post-Soviet Diversity Policy*. European Centre for Minority Issues (ECMI 96), January 2017.

⁶ P. Kolstø, *The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States*, “Journal of Peace Research”, Vol. 43, No. 6, 2006, pp. 723-740.

stability¹. In Transnistria, the identity construction hinges on fostering a tri-national narrative that includes Moldovan, Russian, and Ukrainian ethnic groups. This approach diverges from ethnocentric models and instead promotes “inclusivity”, supported by policies aimed at managing “ethnic diversity” and creating shared narratives². Furthermore, Transnistria’s geopolitical dual alignment, balancing Russian support with economic ties to Europe, underscores the complexity of its existence³. This strategy reflects a broader trend among de facto states to navigate between dependence on patron states and pragmatic engagement with the international community.

Research problem and objectives

The synthesis of academic literature on Transnistrian identity-building analyzes how symbolic policies, historical narratives, and governance strategies are employed as tools for political legitimacy, highlighting their effect in shaping performative interpretations of identity construction while neglecting grassroots dynamics, within the broader context of contested statehood and post-Soviet geopolitical influences.

The central aim of this article is to examine the mechanisms through which Transnistria constructs and sustains its “national” identity in the absence of formal recognition. Key areas of focus include diversity policies, symbolic strategies, and socio-political structures.

This study seeks to delve into the ways academic literature has engaged with the topic of Transnistrian identity-building, offering a critical analysis of the approaches that scholars have taken. It aims to uncover the dominant narratives and frameworks that have been employed to explain the region's symbolic policies, its strategies for managing diversity, and its governance practices. Furthermore, the study evaluates the extent to which external influences, such as the Soviet legacy and Russian geopolitical support, have shaped scholarly interpretations of Transnistrian identity. By doing so, it also explores how these academic interpretations contribute to a broader understanding of identity construction within the complex realities of contested states.

Theoretical framework

¹ N. Putina, *The Phenomenon of the “de Facto States” and National Identity Construction - The Transnistrian Paradigm*, “Anuarul Laboratorului Pentru Analiza Conflictului Transnistrean”, Vol. 3, No. 1, 2019, pp. 136-153.

² A. Osipov, H. Vasilevich, *Transnistrian Nation-Building: A Case of Effective Diversity Policies?*, “Nationalities Papers”, Vol. 47, No. 6, 2019, pp. 983-999.

³ M. Dembińska, F. Mérand, F., *The Role of International Brokers in Frozen Conflicts: The Case of Transnistria*, “Asia Europe Journal”, Vol. 17, 2019, pp. 15-30.

Nation-building in de facto states like Transnistria is a dual process of symbolic and institutional consolidation and in this context P. Kolstø emphasized that the absence of international recognition drives these entities to focus inwardly, creating symbolic national identities to foster internal legitimacy¹. For Transnistria, this involves cultivating historical narratives that emphasize its Soviet heritage, portraying itself as a “protector” of Russian-speaking populations, and utilizing cultural symbols to sustain a cohesive identity. N. Putina further elaborates that this identity construction hinges on integrating elements of Moldovan, Russian, and Ukrainian traditions to present Transnistria as a multiethnic entity. These efforts extend to institutional practices, such as multi-lingual education policies and the establishment of local governance structures, which reinforce the region's distinctiveness from Moldova.²

Researchers A. Osipov and H. Vasilevich highlighted a critical distinction between nation-building and state-building in de facto states. Nation-building is primarily focused on cultivating a sense of shared identity through narratives, symbols, and cultural cohesion, often without the capacity for full state functions. State-building, on the other hand, emphasizes institutional, military, and economic frameworks necessary for governance.³ In Transnistria, the nation-building process complements state-building by reinforcing political loyalty and social stability, even in the absence of international legitimacy. The authors argue that this duality allowed Transnistria to sustain its de facto status while simultaneously pursuing its long-term goal of recognition.

Inclusive diversity policies are considered to be “central” to Transnistria’s ability to manage its multi-ethnic population. A. Osipov and H. Vasilevich analyzed how the Transnistrian government has avoided privileging a single ethnic group, instead promoting policies that incorporate Moldovan, Russian, and Ukrainian identities. This strategy contrasts with other post-Soviet de facto states that often adopt exclusionary or ethnic-centric policies⁴. The same authors in other publications highlighted that such “inclusivity” is achieved through education, language, and symbolic policies that ensure representation and recognition for all major ethnic groups⁵. This deliberate management of diversity not only reduces potential ethnic tensions but also enhances the region's claim to legitimacy by presenting it as a stable, multiethnic entity. This theoretical framework provides a

¹ P. Kolstø, *Op. cit.*, p. 731.

² N. Putina, *Op. cit.*, p. 140.

³ A. Osipov, H. Vasilevich, *The Phenomenon of Transnistria as a Model of Post-Soviet Diversity Policy*, p. 4.

⁴ A. Osipov, H. Vasilevich, *Transnistrian Nation-Building: A Case of Effective Diversity Policies?*, pp. 983-999.

⁵ A. Osipov, H. Vasilevich, *The Phenomenon of Transnistria as a Model of Post-Soviet Diversity Policy*, p. 5.

foundation for analyzing the construction of identity in Transnistria. By integrating perspectives on nation-building, diversity management, and comparative insights, it situates the region within broader debates on the dynamics of contested statehood and separatism. The referenced works highlight the strategic mechanisms employed by de facto states to navigate their precarious positions on the global stage.

Methodology

The methodology of this article takes a *qualitative and interdisciplinary approach*, bringing together insights from political science, sociology, and history to explore how Transnistrian identity has been constructed. While it draws on the methods and perspectives of other scholars, the focus remains solely on Transnistria, without comparing it directly to other de facto states. The article traces the development of identity-building in Transnistria, emphasizing key *historical events* like the dissolution of the Soviet Union and the 1992 conflict. Using secondary sources such as academic works and historical records, it examines how Soviet legacies have been leveraged to support Transnistrian governance, *documentary research* shedding light on governance strategies and symbolic policies, revealing how institutional frameworks are used to promote narratives of inclusivity and multi-ethnic coexistence. *Critical discourse analysis* plays a significant role in uncovering how Transnistrian identity is crafted and communicated. The research pays particular attention to how inclusivity and multilingualism are presented as central to the region's identity while contrasting these narratives with how they are actually implemented in practice.

Instead of comparing Transnistria with other de facto states, the article evaluates the methods and perspectives of scholars who have studied Transnistrian identity-building. These analyses include discussions on symbolic governance, socio-psychological strategies, and the use of historical narratives, allowing for a critical look at how different methodologies have shaped the understanding of identity formation in Transnistria. Theoretical concepts, such as “imagined communities” and “symbolic inclusion,” are used to analyze the relationship between governance strategies and identity narratives. The study focuses exclusively on Transnistria as *a single case*, providing a detailed and nuanced exploration of its identity construction without broadening the scope to include other contested or de facto states, this singular focus ensuring a deeper dive into the unique dynamics at play in Transnistria.

Historical context

The roots of the Transnistrian conflict lie in the dissolution of the Soviet Union and the rise of nationalist sentiments in Moldova during the late 1980s. The adoption of Moldovan as the state language in 1989 and subsequent moves to align Moldova with Romania sparked fears among the predominantly Slavic population

of Transnistria, who were culturally and linguistically distinct from the Moldovan majority¹. This fear culminated in Transnistria declaring independence in 1990, forming the PMR, though it was not internationally recognized.

The situation escalated into armed conflict in 1992 when Moldovan forces attempted to reclaim control over the region. Supported militarily by the Russian 14th Army, Transnistrian forces repelled Moldovan attempts, leading to a ceasefire agreement brokered by Russia. The agreement established a *de facto* independent status for Transnistria, although it remained legally part of the Republic of Moldova². This frozen conflict created the conditions for Transnistria's state-like structures, which have since evolved independently, despite lacking international recognition. The 1992 war solidified Transnistrian identity, as collective memories of the conflict became central to its self-perception as a "protector" of regional stability and multiculturalism³.

The Soviet Union left a profound legacy on the identity and governance structures of Transnistria. Researcher A. Voronovici explained that the region's distinct identity was shaped by its historical role as a hub of Soviet industrialization and its demographic composition, which included significant Russian and Ukrainian populations.⁴ This diversity, coupled with Soviet policies promoting multi-ethnicity and centralized governance, provided a foundation for Transnistria's later claims to autonomy.

Soviet governance also entrenched institutional frameworks that persist in Transnistria, such as centralized economic control, strong security apparatuses, and symbolic use of Soviet-era narratives. These narratives emphasize Transnistria's historical loyalty to Soviet ideals and its role as a bastion of Russian-speaking culture⁵. This Soviet heritage is not only a source of internal legitimacy but also a strategic tool in Transnistria's alignment with Russia, reinforcing its geopolitical significance. The Soviet legacy extends to the socio-political fabric of the region, where Soviet nostalgia is actively cultivated through public holidays, monuments, and education systems. This helps maintain a distinct identity that differentiates Transnistria from Moldova while aligning it with Russia's broader post-Soviet influence⁶.

This historical context frames Transnistria's identity as a product of both conflict-driven secession and the enduring legacy of Soviet governance. By

¹ N. Cojocaru, *Nationalism and Identity in Transnistria*, "Innovation: The European Journal of Social Science Research", Vol. 19, No. 3-4, 2006, p. 262.

² H. Blakkisrud, P. Kolstø, *Op. cit.*, p. 184

³ N. Cojocaru, *Op. cit.*, p. 265.

⁴ A. Voronovici, *Internationalist Separatism and the Political Use of "Historical Statehood" in the Unrecognized Republics of Transnistria and Donbass*, "Problems of Post-Communism", Vol. 67, No. 3, 2020, pp. 288-302.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

examining the 1992 conflict and its outcomes alongside the region's Soviet heritage, the analysis highlights the interplay of historical events and institutional continuity in shaping Transnistria's current status and identity. As N. Cojocaru observed, Soviet-era policies of de-nationalization and Russification played a critical role in shaping the identity divergence between Bessarabian Moldovans and Transnistrian residents, laying the groundwork for the later construction of a distinct "Transnistrian people"¹.

The concept "Transnistrian people" M. Dembińska elucidated as a recently invented construct, strategically developed to legitimize the region's de facto statehood. Despite its lack of international recognition, the nation-building mechanisms employed in Transnistria bear striking similarities to those observed in other post-Soviet states discussed on many academic platforms². These processes, including the use of symbolic narratives, institutional frameworks, and identity consolidation strategies, reflect a broader pattern of nation-building efforts aimed at fostering internal cohesion and asserting political legitimacy, regardless of external acknowledgment.

Transnistrian identity is largely constructed through symbolic nation-building strategies that draw heavily on historical narratives and cultural traditions. According to N. Putina, the region frames itself as the "protector" of Soviet values and Russian-speaking populations, positioning its identity against what it portrays as Moldovan nationalism and Western influence.³ The use of historical narratives, such as the commemoration of the 1992 conflict, plays a critical role in cultivating a sense of resilience and legitimacy. These narratives portray Transnistria as a victim of Moldovan aggression and a defender of multiculturalism, aligning it with broader post-Soviet discourses of Russian cultural and political protectionism.

M. Dembińska and F. Mérand emphasized the role of propaganda in sustaining this identity. State-controlled media and public discourse frequently highlight the sacrifices made during the 1992 conflict, framing them as foundational moments for Transnistrian statehood.⁴ Certain cultural traditions, such as Soviet-era holidays, monuments, and ceremonies, are preserved and amplified to reinforce collective memory and allegiance to the region's governance. These symbolic elements not only differentiate Transnistria from Moldova but also provide a sense of continuity and purpose, very important for a population living in an unrecognized state.

¹ N. Cojocaru, *Op. cit.*, p. 269.

² M. Dembińska, *Legitimizing the Separatist Cause: Nation-Building in the Eurasian De-Facto States*, "Nationalities Papers", 51(1), 2023, pp. 83-84.

³ N. Putina, *Loc.cit.*

⁴ M. Dembińska, F. Mérand, *Op. cit.*, p. 11.

Education and socio-psychological factors

Education is a central component of Transnistria's identity construction, particularly its multi-lingual policies that institutionalize Moldovan, Russian, and Ukrainian as official languages. A. Osipov and H. Vasilevich highlighted that the region's education system actively integrates all three languages in schools, ensuring the representation of its diverse ethnic groups.¹ This policy serves both pragmatic and symbolic purposes: it fosters a sense of inclusivity while reinforcing Transnistria's narrative of being "a multi-ethnic and harmonious society". Furthermore, educational content is curated to reflect Transnistrian identity. The textbooks emphasize the region's distinctiveness, its Soviet heritage, and the legitimacy of its secessionist stance. These narratives are aimed at cultivating loyalty to the de facto state while countering Moldovan and Western narratives². By embedding these messages into the education system, Transnistria not only secures intergenerational continuity of its identity but also aligns its citizens with its political objectives.

Researcher I. Marandici discussed how Transnistrian education aligns with Russian curricula, and serves as a conduit for propagating Russian narratives, both linguistically and ideologically, thereby shaping the worldview of its students, highlighting the role of the educational system in promoting Russian linguistic and cultural dominance while marginalizing Moldovan and Ukrainian influences³. The author considered that education emerges as a significant mechanism through which Transnistria aligns its identity with the broader *Russkii Mir* framework, underscoring the region's reliance on Russian cultural and geopolitical influence. Education is not merely a tool for knowledge dissemination, but a cornerstone of Transnistria's political and cultural strategy. There are enough examples of how contested regions utilize institutional mechanisms to sustain through "education" frame the identity and geopolitical alignment in the absence of international recognition.

H. Blakkisrud and P. Kolstø explored the use of education to build a distinct "Transnistrian identity", emphasizing multilingualism in primary schools, requiring students to learn a second state language, exemplifies the region's effort to institutionalize ethnic diversity while reinforcing state-building narratives. The researchers emphasized the significant pride that Transnistrian authorities take in their educational system, exemplified by the transformation of the old pedagogical institute in Tiraspol into a "state university." Despite this symbolic advancement, the region remains heavily dependent on Russia for the development of textbooks

¹ A. Osipov, H. Vasilevich, *The Phenomenon of Transnistria as a Model of Post-Soviet Diversity Policy*, p. 6.

² *Ibidem*, p. 7.

³ I. Marandici, *Multiethnic Parastates and Nation-Building: The Case of the Transnistrian Imagined Community*, "Nationalities Papers", Vol. 48, No. 1, 2020, p. 13.

and the provision of most higher education programs¹. This reliance underscores the intertwined nature of Transnistria's educational policies with Russian cultural and academic frameworks, reflecting both the region's geopolitical orientation and its structural limitations in fostering independent educational infrastructure.

These studies collectively underscored education's dual role in Transnistria: as a mechanism for fostering internal stability and as a tool for crafting a distinct, multi-ethnic identity that differentiates it from the Republic of Moldova and aligns it with Russian geopolitical interests. Many scholars demonstrated how Transnistria constructs its identity through a combination of symbolic nation-building, inclusive educational policies, and socio-psychological strategies.

The role of socio-psychological factors in the construction of Transnistrian identity has been critically explored in various studies, offering contrasting perspectives on how collective memory, cultural narratives, and psychological frameworks shape the region's contested identity. However, these studies differ in their emphasis and scope, presenting opportunities for academic debate. N. Cojocaru's work provided an examination of socio-psychological factors, utilizing social identity theory to investigate how collective memory and categorization contribute to Transnistria's identity formation. The author argued that categorization and stereotypes exacerbate inter-group tensions, positioning Transnistria's identity in opposition to perceived external threats, particularly Moldovan ethnonationalism. Furthermore, N. Cojocaru highlighted how the regime employs psychological and cultural narratives to instill loyalty and construct a distinct Transnistrian identity².

The "imagined communities" and "symbolic governance" had been elucidated by M. Dembińska and J. Danero Iglesias, who delved into the legitimacy of identity in the absence of international recognition, emphasizing the role of symbolic narratives and socio-psychological strategies in fostering a cohesive Transnistrian identity³. By employing the concept of "imagined communities", they illustrated how symbolic governance consolidates internal legitimacy and strengthens a shared sense of belonging among citizens.

The works of N. Cojocaru, M. Dembińska, and J. Danero Iglesias collectively illuminate the critical role of socio-psychological factors in Transnistrian identity construction. However, their approaches reveal methodological and analytical divergences. N. Cojocaru provided a foundational understanding of regime-led identity formation, while M. Dembińska and J.

¹ H. Blakkisrud, P. Kolstø, *Op. cit.*, p. 192.

² N. Cojocaru, *Loc. cit.*

³ M. Dembińska, J. Danero Iglesias, *The Making of an Empty Moldovan Category Within a Multiethnic Transnistrian Nation*, "East European Politics & Societies", Vol. 27, No. 3, 2013, pp. 413–428.

Danero Iglesias emphasized the symbolic strategies underpinning imagined communities.

These differing emphases highlighted the complexity of studying identity in contested regions, where symbolic narratives, collective memory, and individual agency intersect. While Transnistrian authorities have invested significant effort into constructing a distinct identity through symbolic governance, multilingual policies, education, and historical narratives, the notion of a cohesive “Transnistrian identity” remains fundamentally contested. The evidence suggests that what exists is less a unified identity and more a politically engineered framework designed to legitimize the region's de facto status. To critically challenge and deconstruct this framework, an interdisciplinary approach is essential. By integrating socio-psychological analyses, historical perspectives, and ethnographic insights, researchers can comprehensively evaluate the layers of narratives and lived experiences that shape identity in Transnistria. This approach would allow for a robust contestation of the claim to a genuine Transnistrian identity, supported by exhaustive and multifaceted arguments that reflect both the macro-level strategies of governance and the micro-level realities of its citizens.

Transnistria's inclusive governance, dual alignment, and the challenges of non-recognition

Transnistria's political stability is deeply intertwined with its strategic use of diversity policies, which foster an inclusive governance framework. Unlike many post-Soviet de facto states that prioritize the dominance of a titular ethnic group, Transnistria actively promotes the “equal” representation of its three primary ethnic communities: Moldovan, Russian, and Ukrainian. Some researchers argued that this inclusive approach is a deliberate policy choice aimed at mitigating potential ethnic tensions and creating a cohesive identity that transcends ethnic divisions¹.

One of the key elements of this strategy is its multilingual policy, which recognizes Russian, Ukrainian, and Moldovan (written in Cyrillic script) as official languages. This ensures “representation and inclusion” for all major ethnic groups in administrative, educational, and cultural spheres². By institutionalizing “diversity”, the Transnistrian leadership fostered a sense of belonging among its citizens, which is critical for internal stability, given its precarious geopolitical position and lack of international recognition; moreover, these policies extended to symbolic governance. For instance, public commemorations and historical narratives celebrated the “multicultural” and Soviet-era heritage of Transnistria, positioning it as a “protector” of ethnic coexistence. This situation contrasts with the Republic of Moldova's more ethnonationalist policies, further distinguishing

¹ A. Osipov, H. Vasilevich, *Op. cit.*, p. 5

² *Ibidem*, p. 6.

Transnistria as a “bastion of multi-ethnic harmony”¹. This approach not only enhances domestic stability but also serves as a rhetorical tool to legitimize its de facto statehood on the international stage.

Transnistria's political and economic strategies reflect a pragmatic “dual alignment” approach that balances dependence on Russian support with growing economic ties to Europe. M. Dembińska and F. Mérand described this strategy as “multiple asymmetric dependence”, whereby Transnistria secures vital subsidies and security guarantees from Russia while simultaneously pursuing trade relationships with European markets². Russia remains Transnistria's primary patron, providing direct financial aid, military backing, and political support. This relationship enables Transnistria to maintain its autonomy from the Republic of Moldova and assert its de facto independence. However, this reliance on Russia is complemented by significant economic engagement with Europe, where over 60% of Transnistria's exports are directed³. This integration is facilitated by the 2014 EU Association Agreement with the Republic of Moldova, which included the Transnistrian region under its trade-related provisions.

The “dual alignment strategy” is not merely an economic necessity, but also a calculated political move. By aligning with Europe in trade, Transnistria ensured economic viability while reducing the risk of total dependency on Russia, which could undermine its autonomy. Furthermore, this approach allowed Transnistria to present itself as a pragmatic and flexible actor in regional geopolitics, enhancing its resilience against external pressures⁴. This balancing act is sustained by a network of local elites who navigate both Russian and European spheres of influence. These “international brokers” leverage their political and economic connections to consolidate their power within Transnistria, ensuring the region's dual alignment strategy remains viable despite fluctuating geopolitical tensions⁵. This analysis underscored how Transnistria employs inclusive diversity policies and a dual alignment strategy to navigate its political and socio-economic challenges. Together, these strategies enhance the region's internal stability and external adaptability, illustrating the interplay between domestic governance and international dynamics in contested statehood.

While Transnistria has maintained relative political and ethnic stability, challenges remain. Certain authors argued that the region's stability hinges on the continued effectiveness of its diversity policies and the cohesion of its political elite⁶. Despite its tri-ethnic governance framework, the potential for ethnic tensions

¹ *Ibidem*, p. 7.

² M. Dembińska, F. Mérand, *Loc. cit.*

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, p. 15.

⁶ A. Osipov, H. Vasilevich, *Loc. cit.*

persists, particularly as economic hardships exacerbate grievances among marginalized groups. This is compounded by the uneven distribution of resources and the dominant influence of certain elites, which could lead to dissatisfaction among other ethnic communities. Externally, the region's precarious status leaves it vulnerable to geopolitical shifts. Russia's support has been a critical factor in sustaining Transnistria, but reliance on a single patron state exposes the region to risks if Russia's priorities or capabilities change. The possibility of increased pressure from the Republic of Moldova or the European Union to reintegrate Transnistria poses an additional challenge, particularly as the region's population continues to identify more strongly with its distinct identity and governance structures¹. This tension underscores the fragility of Transnistria's stability in the face of both internal dissent and external geopolitical pressures.

The lack of international recognition is both a defining feature and a significant obstacle for Transnistria. As N. Putina noted, the non-recognition limits the region's ability to participate in global political and economic systems, reinforcing its dependence on Russia for economic and political support. This dependency undermines Transnistria's claims to sovereignty, as its de facto independence is contingent on external backing rather than self-sustaining governance. Non-recognition also shapes the region's identity construction. The absence of international legitimacy forces Transnistria to focus on internal legitimacy through symbolic nation-building and diversity policies. However, this inward focus can create a disconnect from broader international norms, limiting opportunities for economic growth and political engagement. N. Putina argued that this isolation exacerbates the region's reliance on nostalgic narratives and authoritarian governance structures, which may not be sustainable in the long term².

The prospect of recognition remained unlikely, given the international community's adherence to Moldova's territorial integrity. Without recognition, Transnistria's governance will continue to be shaped by the need to balance internal cohesion with external dependency, a precarious position that complicates both its political future and its ability to engage with the global community. This analysis highlighted the dual challenges facing Transnistria: sustaining internal stability amid economic and ethnic pressures, and navigating the limitations imposed by non-recognition. While its policies and identity-building strategies have allowed it to maintain relative cohesion thus far, the interplay of internal vulnerabilities and external isolation poses significant risks to its long-term viability. These challenges underscore the complexities of governance and identity in contested territories.

¹ *Ibidem*.

² N. Putina, *Loc. cit.*

Critical review of certain academic sources on Transnistrian identity building

Transnistria, an unrecognized de facto state, presents a compelling case for examining identity formation in contested territories. Scholars have focused on its blend of historical legacies, multiethnic policies, and geopolitical alignments to analyze its strategies for sustaining legitimacy. This analysis synthesized academic perspectives on historical narratives, governance frameworks, socio-political dynamics, and critical gaps in the current literature.

Some researchers, who approached the historical narratives and “usable pasts” examined the role of historical reinterpretation in legitimizing Transnistria's claims to sovereignty, emphasizing how historical narratives are strategically mobilized to construct national identities¹, while A. Voronovici explores the instrumentalization of “historical statehood” to justify territorial claims, drawing parallels with other separatist movements².

A. Miarka emphasized the role of Transnistria as a geopolitical instrument for Russian influence, highlighting how historical narratives are carefully curated to serve strategic objectives³. While Miarka frames this process as top-down manipulation, critics might argue that such an approach overlooks the localized reinterpretations of these narratives by Transnistrian communities, who actively engage with and adapt these stories to fit their lived experiences. This interplay between strategic manipulation and local reinterpretation provides a broader context for N. Putina's analysis, which examines the blending of Moldovan and Soviet identities into a unique narrative⁴. By situating her perspective within the framework of geopolitical influences highlighted by A. Miarka, N. Putina explored how these layered narratives shape identity in Transnistria, yet her analysis risks overgeneralizing the homogeneity of identity within the region. The omission of grassroots contributions to these narratives weakens both A. Miarka's and N. Putina's claims, as they focus primarily on elite-driven processes.

Concerning the multiethnic policies and civic identity, A. Osipov and H. Vasilevich discussed how Transnistrian authorities used policies of multiethnic inclusion to foster social cohesion and stability, highlighting the role of banal nationalism in maintaining unity among diverse populations⁵. Similarly, I. Marandici conceptualized Transnistria's profile as an “imagined community” where multiethnicity is leveraged to strengthen civic identity⁶.

¹ V. Potapkina, *Nation Building in Contested States: Comparative Insights from Kosovo, Transnistria, and Northern Cyprus*, Ibidem Press, Stuttgart, 2020.

² A. Voronovici, *Loc. cit.*

³ A. Miarka, *Para-States as an Instrument for Strengthening Russia's Position-the Case of Transnistria*, “Journal of Strategic Security”, Vol. 13, No. 2, 2020, pp. 1-18.

⁴ N. Putina, *Loc. cit.*

⁵ A. Osipov, H. Vasilevich, *Transnistrian Nation-Building: A Case of Effective Diversity Policies?*.

⁶ I. Marandici, *Loc. cit.*

Referring to legal and geopolitical dimensions, R. Ganohariti introduced the concept of legal “liminality”, highlighting the precarious legal status of Transnistrians due to the lack of international recognition. This liminality complicated socio-political integration and reinforced the region’s marginalization¹. P. Kolstø et al. provided a broader historical context, analyzing post-Soviet border dynamics that have fueled identity tensions between irredentism and separatism².

Another opinion on the distinct “Transnistrian people”, that emerged as a cornerstone of identity formation within the PMR, was expressed by O. Țicu, who affirmed that is not rooted in historical or ethnonational traditions, but is a strategic socio-political construct, designed to legitimize the PMR's claims to statehood and independence from the Republic of Moldova. In the vision of O. Țicu, this identity is framed as supra-ethnic, encompassing Moldovans, Russians, and Ukrainians, each representing approximately a third of the population, while centering Russian cultural and linguistic dominance³. The PMR promotes a vision of unity among its three largest ethnic groups and this narrative aims to transcend ethnic divisions and present Transnistria as a cohesive and inclusive civic community⁴. However, this composition is strategic, emphasizing harmony and stability while masking underlying cultural and political hierarchies, particularly the dominance of Russian cultural norms.

The identity of the distinct “Transnistrian people” is closely tied to its alignment with Russia. This includes reliance on Moscow for economic, military, and political support, reinforcing the region's separation from the Republic of Moldova and integration into the Russian cultural sphere and Russian linguistic dominance and Soviet-era symbols further cement this alignment, situating the “Transnistrian people” within a broader narrative of post-Soviet resistance to Western influence. As O. Țicu noted, the distinct “Transnistrian people” lacks historical precedent; the concept is a product of Soviet nationality policies and the PMR's post-Soviet nation-building efforts⁵. This artificiality raises questions about the authenticity and sustainability of the identity. While the PMR claims inclusivity, the prioritization of Russian language and culture undermines the equality of Moldovan and Ukrainian contributions to this identity, this cultural dominance challenging the notion of a multi-ethnic community. The identity of the

¹ R. Ganohariti, *(Non)Recognition of Legal Identity in Aspirant States: Evidence from Abkhazia, South Ossetia and Transnistria*, “Citizenship Studies”, Vol. 27, No. 7, 2023, pp. 817-834.

² P. Kolstø, A. Edemsky, N. Kalashnikova, *The Dniester Conflict: Between Irredentism and Separatism*, “Europe-Asia Studies”, Vol. 45, No. 6, 1993, pp. 973-1000.

³ O. Țicu, *Borders and Nation-Building in Post-soviet Space: A Glance from the Republic of Moldova*, in *The EU's Eastern Neighbourhood*, Routledge, 2016, pp. 56-57.

⁴ *Ibidem*, p. 57.

⁵ *Ibidem*, p. 51.

“Transnistrian people” is heavily reliant on external support, particularly from Russia. This dependency undermines the self-determination and autonomy that the PMR seeks to project¹.

The notion of a distinct “Transnistrian people” serves as a political tool to consolidate the PMR's legitimacy and independence. It represents an effort to construct a cohesive civic identity in a geopolitically contested space. However, its artificiality, cultural hierarchies, and reliance on external actors challenge its authenticity and long-term viability. As Țicu's analysis highlights, this identity reflects the broader complexities of post-Soviet nation-building, where geopolitical imperatives often overshadow organic cultural and historical connections.

The nation-building and governance strategies were approached by H. Blakkisrud and P. Kolstø, highlighting Transnistria's reliance on institutional frameworks to sustain its de facto statehood, contrasting with ethnonationalist models². This reliance on institutional frameworks reveals a calculated strategy by Transnistrian authorities to mask the fragility of its de facto statehood under the guise of inclusivity, while simultaneously leveraging symbolic policies to consolidate power and suppress dissent, in stark contrast to the more overtly exclusionary ethnonationalist models.

The concepts such as “dual alignments” and “economic pragmatism” were elucidated by N. Cojocaru and M. Dembińska and F. Mérand, addressing the region's dual alignment with Russia and Europe. N. Cojocaru emphasized Soviet legacies in Transnistrian identity, while M. Dembińska and F. Mérand highlighted the pragmatic economic strategies underpinning these alignments³. This “dual alignment”, while portrayed as a pragmatic strategy, can also be interpreted as a reflection of Transnistria's dependency-driven governance, where economic concessions and geopolitical maneuvering serve to hide the inherent instability and lack of genuine autonomy within its de facto statehood.

Methodological approaches to analyzing Transnistrian identity formation

The methodologies employed in the selected studies on Transnistrian identity construction provide a diverse range of qualitative and quantitative approaches, reflecting the complexity of researching contested statehood and identity formation in unrecognized states. Below is an integrated analysis of the table, including two additional sources not listed in the original table for a more comprehensive discussion.

The historical and qualitative approaches are presented in the works of E. Baidaus, N. Putina, and A. Voronovici, where the first two researchers examined symbolic nation-building and the last one - the use of “internationalist separatism”

¹ *Ibidem*, p. 61.

² H. Blakkisrud, P. Kolstø, *Loc. cit.*

³ N. Cojocaru, *Op. cit.*, pp. 261-272.; M. Dembińska, F. Mérand, *Op. cit.*, pp. 15-30.

as a framework for multiethnic identity formation in Transnistria. Similarly, H. Blakkisrud and P. Kolstø adopted a historical lens, tracing the evolution of state- and nation-building in Transnistria. Their study excels in detailing institutional development but underexplores intergenerational identity shifts, a critical factor given the region's Soviet legacy and contemporary geopolitical pressures.

N. Cojocaru's study provided valuable insights into youth identity through interviews with university students in Tiraspol. By focusing on how collective memory shapes perceptions among younger generations, N. Cojocaru reveals the enduring impact of Soviet narratives. However, the limited sample size restricts the generalizability of her findings, highlighting a need for broader demographic coverage. M. Olijar's framework for analyzing "supra-ethnic cleavages" offered an innovative perspective by integrating ideological and geopolitical factors into identity formation¹. Although theoretically robust, her work lacks empirical validation, leaving its applicability to Transnistria largely speculative.

A. Osipov and H. Vasilevich investigated diversity management and the regime of ethnicity in Transnistria. Their methodological strength lies in dissecting the implementation of policies aimed at managing ethnic diversity, emphasizing the role of state-orchestrated symbolic policies in maintaining stability. M. Dembińska took a macro-meso approach, linking Transnistria's dual alignment strategy with broader geopolitical dynamics and the role of international brokers. While her focus on elite economic and political interests provides valuable insights, it overlooks the agency of local actors, risking a reductionist interpretation of identity formation. M. Dembińska and F. Mérand highlight the role of dual alignment and international brokers in Transnistria. Their analysis integrates macro and meso perspectives, underscoring the economic pragmatism of Transnistria's balancing act between Russia and Europe.

V. Potapkina utilized comparative approaches, juxtaposing Transnistria with other contested territories such as Kosovo and Northern Cyprus². This methodology enables the identification of broader patterns in identity formation and governance across de facto states, allowing for theoretical generalizations. However, the comparative lens tends to prioritize macro-level similarities, often neglecting the localized dynamics that shape identity on the ground. This limitation underscores the need for complementary methodologies that can capture the nuances specific to Transnistria's socio-political context.

¹ M. Olijar, M. Jackson, *Ethnic or Supra-Ethnic Cleavages: Explaining Civil War Onset in Transnistria*, https://ucisportfolios.pitt.edu/marikaolijar/wp-content/uploads/sites/529/2020/11/6-11-20_Transnistria-Supra-Ethnic-Cleavages-Paper_Marika_Olijar-copy.pdf. (23.11.2024)

² V. Potapkina, *Loc.cit.*; I. Marandici, *Loc.cit.*

A. Voronovici and P. Kolstø employed qualitative analyses and archival research to uncover historical and geopolitical influences on identity formation¹. These methods provide a rich historical perspective, illuminating the role of past events and structures in shaping contemporary identity. Nonetheless, their reliance on static historical narratives often fails to account for the fluid and evolving nature of identity under modern socio-political pressures. The omission of contemporary dynamics could limit the applicability of these insights to current policy and governance challenges.

R. Ganohariti adopted a policy-oriented lens, focusing on citizenship frameworks and legal structures to explore Transnistria's governance and its socio-political implications². By bridging the disciplines of sociology and law, this approach highlighted the structural vulnerabilities arising from Transnistria's unrecognized legal status. While effective in diagnosing systemic challenges, this methodology often underrepresents cultural and grassroots dimensions, which are integral to understanding the lived experiences of Transnistrian populations.

These methodological perspectives collectively contribute to a multifaceted understanding of identity formation in contested spaces, yet they also reveal critical gaps. Addressing these limitations through interdisciplinary approaches, such as integrating ethnographic studies with legal and historical analyses, could provide a more comprehensive framework for future research.

Points of divergence in analyzing Transnistrian identity

The academic discourse on Transnistrian identity formation reveals key divergences in methodological and thematic approaches, highlighting both the richness and limitations of existing research. Two primary areas of divergence - *macro vs. micro-level analyses* and *legal vs. cultural constructs* - underscore the multifaceted nature of identity construction in contested spaces.

Certain researchers adopted macro-historical approaches, framing Transnistria within broader geopolitical and historical narratives³, their focus on regional and global patterns enabling them to situate Transnistria as part of a larger constellation of contested territories, such as Kosovo and Northern Cyprus. This perspective provides theoretical breadth, emphasizing shared characteristics across de facto states. However, this focus on overarching trends risks overshadowing the unique local dynamics that distinguish Transnistria's governance and identity formation. In contrast, other scholars delved into micro-level analyses, emphasizing the localized dynamics of policy implementation and social cohesion

¹ A. Voronovich *Loc. cit.*; P. Kolstø, *The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States*; P. Kolstø, A. Edemsky, N. Kalashnikova, *Loc. cit.*

² R. Ganohariti. *Loc. cit.*

³ V. Potapkina, *Loc. cit.*; A. Voronovich *Loc. cit.*

within Transnistria¹. Their works highlighted how governance strategies and multiethnic inclusion shape identity on the ground, offering granular insights into the region's internal mechanisms. In his paper, I. Marandici emphasized elite-driven narratives and their alignment with Russian geopolitical interests, focusing on how the *Russkii Mir* framework influenced identity construction in Transnistria. The author criticized the "supraethnic" identity as a top-down imposition, heavily reliant on Russian cultural and linguistic dominance. I. Marandici integrated demographic and media analyses to reveal a gradual assimilation of Moldovans and Ukrainians into a Russian-dominated identity framework, highlighting the erosion of Moldovan cultural markers, and showing how education policies serve to homogenize the population under Russian influence².

St. Troebst highlighted how the Transnistrian regime has systematically used history to underpin identity construction. This historical focus often overshadowed the nuanced roles that language and culture play in shaping identity³. For instance, St. Troebst noted the curated master narrative that emphasizes Soviet legacy and multi-ethnic harmony but underexplores the cultural practices and linguistic policies that sustain this identity daily. M.L. Schrad's perspective elucidated the tension between imposed linguistic policies and grassroots cultural identities. In his analysis of Moldovan and Soviet history, M.L. Schrad examined how language was used as a tool of differentiation, aiming to cement political allegiances while simultaneously alienating parts of the population⁴. This linguistic dichotomy contributed to the complex identity negotiations seen in Transnistria. On the one hand, St. Troebst's work presented identity as a relatively static construct, shaped by the deliberate crafting of historical narratives to maintain the *status quo* of Transnistria's socio-political framework. This approach may neglect the evolving nature of identity in response to contemporary geopolitical and socio-economic changes. M.L. Schrad, on the other hand, focuses on the transformative aspects of identity formation, examining how language and culture dynamically adapt to shifting political pressures and border changes. His work underscores the temporal and malleable nature of identity, which St. Troebst's analysis may underplay.

St. Troebst adopts a macro-historical perspective, focusing on the PMR's systemic identity-building efforts⁵. This contrasts with micro-level studies, such as A. Humphrey and H. Forbes-Mewett's socio-psychological exploration of youth

¹ A. Osipov, H. Vasilevich, *Loc. cit.*

² I. Marandici, *Loc. cit.*

³ S. Troebst, *Loc. cit.*

⁴ M.L. Schrad, *Rag Doll Nations and the Politics of Differentiation on Arbitrary Borders: Karelia and Moldova*, "Nationalities Papers", Vol. 32, No. 2, 2004, pp. 457-496.

⁵ S. Troebst, "*We Are Transnistrians!*": *Post-Soviet Identity Management in the Dniester Valley*, "Ab Imperio", Vol. 1, 2003, pp. 437-466.

identity in Transnistria¹. The macro approach offered valuable structural insights, but tended to marginalize the lived experiences of ordinary Transnistrians and by integrating micro-level perspectives could bridge this gap, providing a more holistic understanding of identity dynamics.

Transnistrian identity formation is a hybrid phenomenon shaped by historical revisionism, legal fragility, and socio-political engineering. While certain scholars highlighted the importance of historical narratives², their works often privilege elite-driven perspectives at the expense of grassroots agency. Concerning the legal aspects, R. Ganohariti's analysis of liminality adds a critical dimension but fails to incorporate socio-cultural dynamics³. Conversely, critics like J. O'Loughlin and V. Kolosov's study provide a compelling exploration of identity construction in post-Soviet de facto states, focusing on the use of political and cultural icons as instruments of nation-building. The research investigates how these entities, lacking international recognition, rely on historical figures and narratives to forge a cohesive national identity. Concerning Transnistria, is notably sparse in its identification of iconic figures, reflecting the region's complex socio-political fabric and its struggle to consolidate a coherent national identity. The absence of widely recognized local icons may indicate an over-reliance on external (Russian) symbols, which could weaken internal cohesion⁴. A balanced approach must reconcile these polarized perspectives, acknowledging both the oppressive elements of Transnistrian governance and its role in fostering "multiethnic" coexistence.

The tension between these approaches illustrates a critical methodological divide: while macro-level analyses excel in providing context and comparative insights, micro-level studies capture the nuanced realities of identity construction. A balanced integration of these scales of analysis is essential to fully understand both the broader implications of Transnistrian identity and the specificities of its governance strategies. By linking theoretical breadth with empirical specificity, future research can address the limitations of each approach, creating a more holistic framework for analyzing identity in contested spaces like Transnistria.

¹ A. Humphrey, H. Forbes-Mewett, *The National Identity, Security, Future Hope and Wellbeing of Young People Living in the Unrecognised State of Transnistria*, "Ethnopolitics", 18 Jun 2024.

² V. Potapkina, *Loc. cit.*; A. Voronovich *Loc. cit.*

³ R. Ganohariti, *Loc. cit.*

⁴ J. O'Loughlin, V. Kolosov, *Building Identities in Post-soviet "De Facto States": Cultural and Political Icons in Nagorno-Karabakh, South Ossetia, Transdnistria, and Abkhazia*, in *Political Geographies of the Post-Soviet Union*, Routledge, 2020, pp. 127-151.

Conclusions

Transnistria exemplifies the complexities of identity formation in contested territories. While existing scholarship provides valuable insights, critical gaps, particularly in grassroots narratives, digital influences, and intersectionality, limit its scope. Future research must adopt interdisciplinary methods, incorporating ethnographic studies, digital analyses, and intersectional frameworks to offer a more nuanced understanding of identity formation in de facto states.

Transnistria presents a distinctive case of identity-building in a contested territory, shaped by its geopolitical context, multi-ethnic composition, and historical legacy. Unlike many de facto states that prioritize ethnonationalist narratives, Transnistrian leaders declare that employ a multi-ethnic and inclusive approach to governance and identity construction. However, the region's policies do not integrate Moldovan, Russian, and Ukrainian identities, this “inclusivity” being institutionalized through pretended multilingual education, cultural representation, and symbolic nation-building efforts, which collectively try to differentiate Transnistria from its Moldovan counterpart and “strengthen” its internal cohesion.

The use of symbolic narratives is central to Transnistria’s strategy. Historical narratives glorifying the region’s Soviet legacy and the 1992 conflict are leveraged to legitimize its de facto independence and align its identity with Russian influence, these narratives being reinforced through propaganda, public commemorations, and cultural traditions, fostering a resilient identity that serves both domestic and geopolitical purposes. Despite its lack of international recognition, Transnistria’s identity-building efforts have enabled it to maintain relative political and ethnic stability, even in a challenging international context.

Transnistria cannot serve as a model for managing identity in contested or multi-ethnic regions. Its so-called inclusive governance is largely performative, designed to project an image of ethnic harmony while masking deep-seated inequalities and the dominance of a single cultural and political narrative. The emphasis on fostering a shared civic identity in Transnistria is undermined by the marginalization of certain ethnic groups and the prioritization of Russian cultural hegemony. Rather than reducing intergroup tensions, this approach risks entrenching divisions and perpetuating a fragile status quo that relies on external patronage and authoritarian control. Consequently, Transnistria’s experience offers limited, if any, constructive insights for sustainable peacebuilding or identity management in other contested territories.

Symbolic nation-building in Transnistria reveals how narratives and cultural symbols are strategically deployed to consolidate identity and legitimacy. However, this approach reflects the separatist leadership’s prioritization of self-serving political agendas over genuine inclusivity or long-term development. By relying heavily on selective historical and cultural narratives, the leadership fosters isolation from international norms and reinforces a parochial worldview that

undermines prospects for political and economic integration. This strategy not only deepens the region's dependence on external patronage, but also exacerbates internal divisions, raising critical concerns about its sustainability and the broader implications for regional stability.

The methodological diversity in these studies enriches our understanding of Transnistrian identity but also reveals critical gaps. Addressing these inconsistencies through mixed methods, broader sampling, and greater attention to grassroots dynamics will be essential for advancing scholarship on contested statehood and identity formation in unrecognized regions. Integrating quantitative rigor with qualitative depth could provide a more balanced and holistic perspective.

The study of Transnistrian identity offers valuable insights into the broader academic discourse on contested statehood, shedding light on the intricate balance between internal legitimacy and external patronage that underpins the survival of de facto states. However, this case also underscores the inherent vulnerabilities of such entities, as their reliance on external support, particularly from regional powers like Russia, often limits their autonomy and adaptability. Future research should critically examine how these dynamics evolve in response to shifting geopolitical realities, including the influence of the European Union and the Republic of Moldova's reintegration efforts. The recent energy crisis of 2024-2025 further highlights the fragility of Transnistria's economic and political model, raising questions about its sustainability and the broader implications for regional stability and security.

Bibliography

1. Baidaus, E., *Nation-Building and Separatism in Eastern Europe: The Transnistria Problem in Moldova and in the Geopolitics of Russia, Ukraine, Romania and the European Union (1917-2014)*, Thesis, 2017.
2. Blakkisrud, Helge; Kolstø, Pål, *From Secessionist Conflict Toward a Functioning State: Processes of State- and Nation-Building in Transnistria*, "Post-Soviet Affairs", Vol. 27, No. 2, 2011, pp. 178–210.
3. Cojocaru, Natalia, *Nationalism and Identity in Transnistria*, "Innovation: The European Journal of Social Science Research", Vol. 19, No. 3-4, 2006, pp. 261-272.
4. Dembińska, M.; Danero Iglesias, J., *The Making of an Empty Moldovan Category within a Multiethnic Transnistrian Nation*, "East European Politics & Societies", Vol. 27, No. 3, 2013, pp. 413–428.
5. Dembińska, M., *Legitimizing the Separatist Cause: Nation-Building in the Eurasian de Facto States*, "Nationalities Papers", Vol. 51, No. 1, 2023, pp. 80-97.

6. Dembińska, M., Mérand, F., *The Role of International Brokers in Frozen Conflicts: The Case of Transnistria*, "Asia Europe Journal", Vol. 17, 2019, pp. 15-30.
7. Ganohariti, Ramesh, *(Non)Recognition of Legal Identity in Aspirant States: Evidence from Abkhazia, South Ossetia and Transnistria*, "Citizenship Studies", Vol. 27, No. 7, 2023, pp. 817-834.
8. Humphrey, Ashley, Forbes-Mewett, Helen, *The National Identity, Security, Future Hope and Wellbeing of Young People Living in the Unrecognised State of Transnistria*, "Ethnopolitics", 18 Jun 2024.
9. Kolstø, P., *The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States*, "Journal of Peace Research", Vol. 43, No. 6, 2006, pp. 723-740.
10. Kolstø, Pål; Edemsky Andrei; Kalashnikova Natalya, *The Dniester Conflict: Between Irredentism and Separatism*, "Europe-Asia Studies", Vol. 45, No. 6, 1993, pp. 973-1000.
11. Marandici, Ion, *Multiethnic Parastates and Nation-Building: The Case of the Transnistrian Imagined Community*, "Nationalities Papers", Vol. 48, No 1, 2020, pp. 61-82.
12. Miarka, A.A., *Para-States as an Instrument for Strengthening Russia's Position - The Case of Transnistria*, "Journal of Strategic Security", Vol. 13, No. 2, 2020, pp. 1-18.
13. O'Loughlin, J.; Kolosov, V., *Building Identities in Post-soviet "De Facto States": Cultural and Political Icons in Nagorno-Karabakh, South Ossetia, Transdniestria, and Abkhazia*, in *Political Geographies of the Post-Soviet Union*, Routledge, 2020, pp. 127-151.
14. Olijar, M., Jackson, M., *Ethnic or Supra-Ethnic Cleavages: Explaining Civil War Onset in Transnistria*.
https://ucisportfolios.pitt.edu/marikaolijar/wp-content/uploads/sites/529/2020/11/6-11-20_Transnistria-Supra-Ethnic-Cleavages-Paper_Marika_Olijar-copy.pdf.
15. Osipov, A.; Vasilevich, H., *Transnistrian Nation-Building: A Case of Effective Diversity Policies?*, "Nationalities Papers", Vol. 47, No. 6, 2019, pp. 983-999.
16. Osipov, A.; Vasilevich, H., *The Phenomenon of Transnistria as a Model of Post-Soviet Diversity Policy*, European Centre for Minority Issues (ECMI 96), January 2017, 33 p.
17. Potapkina, V., *Nation Building in Contested States: Comparative Insights from Kosovo, Transnistria, and Northern Cyprus*, Ibidem Press, Stuttgart, 2020, 324 p.

18. Putina, N., *The Phenomenon of the “de Facto States” and National Identity Construction - The Transnistrian Paradigm*, “Anuarul Laboratorului Pentru Analiza Conflictului Transnistrean”, Vol. 3, No. 1, 2019, pp. 136-153.
19. Schrad, M.L., *Rag Doll Nations and the Politics of Differentiation on Arbitrary Borders: Karelia and Moldova*, “Nationalities Papers”, Vol. 32, No. 2, 2004, pp. 457-496.
20. Troebst, Stefan, *“We Are Transnistrians!”: Post-Soviet Identity Management in the Dniester Valley*, “Ab Imperio”, Vol. 1, 2003, pp. 437-466.
21. Țicu, O., *Borders and Nation-Building in Post-soviet Space: A Glance from the Republic of Moldova*, in *The EU's Eastern Neighbourhood*, Routledge, 2016, pp. 50-64.
22. Voronovici, A., *Internationalist Separatism and the Political Use of “Historical Statehood” in the Unrecognized Republics of Transnistria and Donbass*, “Problems of Post-Communism”, Vol. 67, No. 3, 2020, pp. 288-302.

Alexandru ZUBCO (1)
State University of Moldova / Ombudsman Office of the Republic of Moldova
Svetlana SLUSARENCO (2)
State University of Moldova

ROLUL OMBUDSMANULUI ÎN MONITORIZAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Title :	THE ROLE OF THE OMBUDSMAN IN MONITORING HUMAN RIGHTS IN THE TRANSNISTRIAN REGION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
Abstract:	<i>The Ombudsman is the National Institution for the Protection of Human Rights with an extended mandate to prevent, protect and promote human rights. The Office of the Ombudsman of Moldova has been recredited with the “A” status, the highest status offered to national institutions for the protection of human rights, which shows the correspondence of its mandate with the Paris Principles on the functioning of the Ombudsman Institution. This international certification gives the Ombudsman of Moldova opportunities to extend its traditionally known attributions (e.g. examining complaints) to functions of mediator, monitoring and reporting on human rights, etc. The role of the Ombudsman institution in conflict areas has been less addressed in the specialized doctrine. Although it does not have access to the Transnistrian region and is not involved in the negotiation process or working groups, the Ombudsman of the Republic of Moldova closely monitors the situation regarding the respect for human rights in the region, resolves claims and mediates complex processes. An active role in this process is played by the Office's representative office in the village of Varnița, which opened in 2012. This monitoring process includes both observing the level of human rights protection by the constitutional authorities and the level of protection of individuals' rights by the de facto administration. We note that the Office of the People's Advocate of Moldova has extensive experience in the field, which can be assimilated from other similar institutions. In this paper, the authors try to describe what the role of the People's Advocate for conflict zones would be, what this institution could achieve in the field, and what the challenges, but also the opportunities for</i>

	<i>this title would be. The paper does not claim to be perfect, but rather a premise for further multi-aspect research.</i>
Keywords:	People's Advocate; Ombudsman; International human rights standards; Office of the People's Advocate; Transnistrian region; Venice Commission; Paris Principles.
Contact details of the authors:	E-mail: alexandru.zubco@ombudsman.md (1) svetlana.slusarenco@usm.md (2)
Institutional affiliation of the authors:	State University of Moldova / Ombudsman Office of the Republic of Moldova (1) State University of Moldova (2)
Institutions address:	Chişinău, str. Calea Ieşilor 11/3, MD 2069 (1) Chişinău, str. Alexei Mateevici 60, MD-2009 (2)

Introducere

În mandatul său, Avocatul Poporului din Republica Moldova asigură respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către instituțiile publice, de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de către organizațiile necomerciale și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile. Instrumentele acestuia, delegate de legislația Republicii Moldova sunt în a promova, contribui, preveni, monitoriza, colaborează și emite recomandări sau avize de perfecționare a normelor juridice, etc.

În activitatea sa, Avocatul Poporului, dar și Avocatului Poporului pentru drepturile copilului sunt asistați de adjuncți, secretariatul administrativ și reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului, inclusiv reprezentanțele teritoriale (Bălți, Cahul, Comrat și Varnița (pentru regiunea transnistreană)). Atribuțiile Ombudsmanilor se extind pe întreg teritoriul Republicii Moldova, fără excepții¹.

În Moldova nu există instituții specializate de protecție a grupurilor anumite de persoane, cum ar fi Ombudsmanul militar, Ombudsmanul pentru bussines, etc. Singura instituție de protecție a drepturilor copilului este Avocatul poporului pentru drepturile copilului, încadrată în Oficiul Avocatului Poporului. Separat, de instituția națională de protecție a drepturilor omului funcționează Consiliul pentru Egalitate, în calitate de autoritate bugetară autonomă instituită în scopul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității². Din această perspectivă, Avocatul Poporului are un mandat larg și ar trebui să cuprindă toate

¹ *Legea nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) din Republica Moldova*, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141519&lang=ro

² *Legea nr.121/2012 cu privire la asigurarea egalității*, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144449&lang=ro#

aspectele ce țin de situația privind drepturile omului, inclusiv noile tendințe la acest capitol.

În vederea sporirii accesibilității către instituția națională de protecție a drepturilor omului, în 2012 a fost deschisă Reprezentanța Oficiului Avocatului Poporului în satul Varnița, r-l Anenii Noi. Anual, Reprezentanța Varnița asigură audiența a peste 160 persoane, preponderent domiciliată în stânga Nistrului, reprezintă platforma de întruniri dintre reprezentanții societății civile de pe ambele maluri de Nistru și de interacționare cu autoritățile publice centrale, locale, dar și a membrilor comunității internaționale. De asemenea, funcționarii Reprezentanței Varnița efectuează vizite periodice în teritoriu și în localitățile limitrofe. Printre problemele invocate de solicitanți au fost: documentarea cu acte naționale, în special a minorilor, ingerințe în libera circulație și proprietatea privată, încălcarea dreptului la muncă, protecție socială și ocrotirea sănătății. Alte adresări au fost pe domeniile ce țin de libertatea și siguranța persoanei, înrolarea forțată în structurile militare, interzicerea torturii, limitarea dreptului la libera exprimare, accesul la apărare, justiție, informație, educație, petiționare și la protecția datelor cu caracter personal. Pe această cale, Avocatul poporului a sesizat permanent autoritățile cu propuneri de remediere a situației (unele practici fiind ajustate în interesele beneficiarilor) și protecție a victimelor încălcărilor de drepturile omului.

Alte aspecte de intervenție enunțată sunt rapoartele anuale ce conțin subcapitole despre situația drepturilor omului din stânga Nistrului, constatările, observațiile și recomandările Ombudsmanului în context¹. Rapoartele anuale sunt prezentate în Plenul Parlamentului. Reflecții despre încălcările drepturilor omului în regiunea necontrolată au fost continuu promovate activ la nivel național și platformele internaționale.

Trebuie să remarcăm că Avocatul poporului nu evaluează gradul de respectare a entităților ilegale din regiunea transnistreană, or mandatul său se referă exclusiv la asigurarea drepturilor omului de către autoritățile publice. Avocatul poporului implică instrumentele sale în procesul de monitorizare a situației privind respectarea drepturilor omului și libertăților individuale în zona respectivă, inclusiv și modul în care autoritățile constituționale asigură drepturile victimelor din acel spațiu necontrolat. În acest sens, Avocatul poporului contribuie la dezvoltarea și consolidarea sectorului asociativ din regiune în vederea promovării drepturilor omului.

Aspecte metodologice

Lucrarea este fundamentată pe metode științifice de cercetare precum: metoda sistemică, metoda comparativă, metoda analitică, procedeele deducției și inducției ale metodei logice și alte metode care au adus un plus valoare analizei efectuate. La fel au fost cercetate informații din surse online oficiale disponibile,

¹ <https://ombudsman.md/rapoarte/drepturile-omului/anuale/> (20.11.2024)

supuse interpretării logice și respectându-se principiul obiectivității. Anumite observații și constatări ale autorului principal rezidă din activitatea de peste un deceniu în domeniul protecției drepturilor omului în zona transnistreană de conflict.

Ombudsmanul pentru zonele de conflict¹

Acest concept generic de “Apărător al drepturilor omului în zonele militare de conflict” este actual și necesar în contextul escaladării continue a acțiunilor militare și statutelor de zone gri ale unui șir de regiuni din diverse țări. Deși, unii practicieni susțin dezacordul cu instituționalizarea Ombudsmanilor pentru diverse categorii de persoane, totuși un “monitor independent” care să monitorizeze și să evalueze nivelul de respectare și asigurare a drepturilor persoanelor aflate într-o regiune de conflict înghețat rămâne necesară. În unele state europene, există instituțiile de tip Ombudsmanul militar, Ombudsmanul pentru Informații², iar în altele, competențe distincte sunt atribuite Adjuncților Avocatului Poporului³. În Ucraina, Comisarul pentru drepturile omului al Radei Supreme a fost investit de legiuitorul ucrainean cu atribuții de protecție a prizonierilor de război (negocieri, reîntoarcerea acestora de la inamic, asistență familiilor)⁴.

În literatura de specialitate, încă nu regăsim acest termen de ombudsman cu atribuții delegate pentru monitorizarea și evaluarea drepturilor omului într-o regiune de conflict. Generic, însă, se prezumă că mandatul respectiv aparține Avocatului Poporului/ Comisarului pentru drepturile omului. Acesta ar trebui să supravegheze acest sector, din perspectiva funcțiilor sale de apărător al drepturilor omului al tuturor/ fiecăruia. Or, Convenția europeană pentru drepturile omului în articolul 1 relevă că Statele sunt obligate să respecte drepturile omului oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor⁵. Așadar, dacă Statele au obligația de protecție a tuturor celor ce se află sub jurisdicția sa, se impune necesitatea unei instituții independente de tip “ombudsman” care să monitorizeze și să evalueze la nivel național nivelul de asigurare a drepturilor omului. Finalmente, Statele decid, în dependență de voința politică și de prioritățile strategice. Este evident că drepturile omului nu au hotare, și este de interesul oricărui Stat ce pretinde a fi democratic să

¹ În lucrările de specialitate redactate în limba engleză: “Ombudsman for Conflict Zones”

² <https://www.zki.lt/struktura-ir-kontaktai/> (20.11.2024)

³ <https://avp.ro/index.php/prezentare/adjuncti/> (20.11.2024)

⁴ ЗАКОН УКРАЇНИ Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 20, ст.99) [LAW OF UKRAINE About the Supreme Representative of Ukraine for the rights of people (Videomosti of the Verkhovna Radio of Ukraine (VVR), 1998, No. 20, Art. 99)], <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text> (20.11.2024)

⁵ Convenția Europeană a Drepturilor Omului,

https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ron (20.11.2024)

aibă mecanisme independente și alternative de evaluare a situației. Un Ombudsman/ adjunct al său cu competențe, recunoaștere și pârgheii directe pe domeniul observării situației din zona/le de conflict ar putea contribui semnificativ la procesul democratic și asigurarea statului de drept al țării.

În Republica Moldova, Avocatul Poporului este o instituție cu jurisdicție exclusivă, autonomă și independentă. Mandatul acesteia se răsfrânge pe întreg teritoriul țării, fără excepții. Probabil, instituția Ombudsmanului este prima instituție din rețeaua internațională a Ombudsmanilor care a instituit un mecanism distinct de monitorizare a situației privind drepturile omului în zona de conflict. *Stricto sensu*, în 2012 instituția a deschis o reprezentanță specializată în zona cu regim sporit de conflict cu competență de evaluare a situației privind drepturile omului din regiunea transnistreană. Timp de peste un deceniu, reprezentanța a remediat sute de cazuri de încălcare a drepturilor omului; a sensibilizat activ probleme stringente și sistemice de încălcare a drepturilor persoanelor din regiune la nivel național și internațional; a identificat și propus soluții de remediere a situației; dialog cu societatea civilă locală și rămâne mesagerul angajamentelor asumate de Moldova față de locuitorii regiunii. Anual, Ombudsmanul raportează Plenului Parlamentului situația privind nivelul de respectare a drepturilor omului din regiunea transnistreană, lansând și recomandări în acest sens¹. Recent, după un șir de eforturi, Oficiul a fost inclus ca observator în unele grupuri de lucru pentru reglementarea transnistreană.

Totodată, trebuie să menționăm că activitatea Avocatului Poporului în regiunea transnistreană este limitată. Astfel, multiple inițiative orientate spre promovarea și asigurarea drepturilor omului în regiunea transnistreană sunt imposibile din cauza situației politice, a unor factori subiectivi și obiectivi (ce nu fac parte a acestei cercetări). La fel, Ombudsmanul nu beneficiază de suport bugetar specific pentru realizarea atribuțiilor sale în zona transnistreană sau de sprijin politic în acest sens. Garanțiile sale de inviolabilitate nu se răsfrâng în regiunea necontrolată. Totuși, în pofida acestor provocări, Oficiul Ombudsmanului a reușit să asigure mandatul Avocatului Poporului în regiunea transnistreană.

Analizând practicile organizate și realizate de Avocatul Poporului în regiunea transnistreană înțelegem că competențele sau instrumentele acestuia ar putea fi extinse pe mai multe componente. Obiectivul final al acestor sugestii ar fi îndreptate spre o mai bună consolidare a eforturilor Avocatului Poporului. Inițial, instituția ar trebui fortificată instituțional, financiar și reprezentativ, având în vedere specificul zonal și șirul neconținut de probleme structurale, sistemice și sistematice în regiunea de est. De altfel, considerăm că Avocatul Poporului din Republica Moldova ar putea deveni un exemplu de bune practici pentru alte zone de conflict, având în vedere tentativele de soluționare a unor aspecte de drepturile omului în conflictul transnistrean și experiența îndelungată în acest proces.

¹ <https://ombudsman.md/rapoarte/drepturile-omului/anuale/> (20.11.2024)

Situația drepturilor omului în regiunea transnistreană

În raportul său anual din 2023, Avocatul Poporului a concluzionat că situația din regiunea transnistreană s-a înrăutățit¹. Administrația de facto, continuă să ignore angajamentele sale de protecție a drepturilor persoanelor prin șirul de restricții și ingerințe în viața privată, libertatea individuală, de circulație, exprimare, media și politici penale represive, etc.

În iulie 2023, Oleg Horjan singurul opozant, a fost găsit de soția sa, cu semne de moarte violentă în propria casă, după o lună de la eliberarea sa dintr-o închisoare din Transnistria. Acesta fusese condamnat abuziv pentru o presupusă faptă, după ce ar fi organizat proteste împotriva actualului lider transnistrean. Cauza reală a decesului acestuia nu a fost identificată, iar tentativele autorităților naționale pentru o expertiză independentă au eșuat².

Alți activiști civici, precum Vadim Pogorlețchi, Victor Pleșcanov, Andrei Dudnic, etc au continuat să execute pedepse privative de libertate pentru că presupuse ofense față de liderul transnistrean și a Federației Ruse. În 2024, Andrei Dudnic și Victor Pleșcanov au fost eliberați din detenția ilegală, inclusiv după implicarea plenară a autorităților, reprezentanței Oficiului Avocatului Poporului din Varnița și altor actori internaționali.

Reglementarea pedepselor penale pentru contactele cu autoritățile constituționale sau depunerea plângerilor, limitările privind condițiile de ieșire și intrare în regiune pentru locuitori au inspirat frici și nesiguranță în rândul locuitorilor regiunii. Practic, a dispărut activismul civic, mass-media alternativă, reuniunile și întrunirile publice, etc. Această “indolență” a locuitorilor, are loc deoarece populația locală continuă să fie supusă unei supravegheri și persecuții dure. Iar, factorii decizionali rămân în afara impunității. În continuare, lipsește o monitorizare independentă asupra respectării drepturilor omului și oferirea unui mecanism de protecție pentru victimele din regiune.

Autoritățile constituționale, au acționat ca de obicei sporadic, atunci când a existat nevoia de intervenii urgente. În plan strategic, Guvernul de la Chișinău, încă nu are o strategie privind reglementarea transnistreană, mecanismul de asigurare a drepturilor omului, etc. Deși, au existat unele apeluri din partea administrației de la Tiraspol, se pare că Chișinăul le-a ignorat. Anul 2023 a fost un an complicat pentru Chișinău, având în vedere afluxul de persoane refugiate din Ucraina, legal, ilegal sau sosiți prin regiunea transnistreană și alte probleme

¹ *Raport anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023*, <https://ombudsman.md/post-document/raport-anual-privind-respectarea-drepturilor-si-libertatilor-omului-in-republica-moldova-in-anul-2023>, p. 56 (20.11.2024)

² Denis Dermenji, *Opozantul transnistrean Oleg Horjan a fost găsit mort în locuința sa*, <https://moldova.europalibera.org/a/opozantul-transnistrean-oleg-horjan-a-fost-gasit-mort-in-locuinta-sa/32506810.html> (20.11.2024)

complexe. Aceste tendințe de incertitudine, rezerve în comunicări, dialog și negocieri au scăzut din randamentul actorilor implicați pe ambele părți, cât și o neclaritate ce vizează asigurarea drepturilor omului în regiune.

Concluzii

Instituția “Ombudsmanului pentru zonele de conflict” merită atenție pentru dezvoltarea conceptului și funcțiilor acestuia atât la nivel științific, cât și practic. În cadrul acestui articol, autorii au lansat doar ideea necesității creării autorității independente cu competențe în monitorizarea, evaluarea nivelului de asigurare a drepturilor omului de autoritățile publice în regiunile necontrolate, dar aflate sub jurisdicție. Autorii susțin necesitatea susținerii acestei premise, or drepturile omului nu au hotare, iar intervențiile Avocatului Poporului trebuie să fie realizare fără excepții, pentru toate persoanele. În același timp, având în vedere practica amplă a instituției Avocatului Poporului din Moldova în domeniul monitorizării situației drepturilor omului în zona transnistreană de conflict, observăm necesară fortificarea instituțională, umană și financiară a Oficiului Avocatului Poporului pentru a mai bună protecție a victimelor încălcărilor. În continuare, dincolo de reglementarea și de dotarea Ombudsmanului cu atribuții și competențe, conștientizarea rolului său de către toți actorii implicați ar putea face diferența între o instituție eficientă și ineficientă. În opinia noastră, statul trebuie să fie interesat să fortifice mecanismul de monitorizare independentă, or aceasta relevă din esența statului de drept, a principiilor și a valorilor democratice fundamentale.

Observăm o tendință constantă de înrăutățire a situației drepturilor omului în zona transnistreană de conflict. Rapoartele Ombudsmanului, dar și ale societății civile arată un regres în domeniul protecției victimelor încălcării drepturilor omului. Pe cealaltă parte, hotărârile Curții Europene indică responsabilități Guvernelor R.Moldova, Federației Ruse pentru încălcările drepturilor omului în regiunea transnistreană¹ și în același timp, susține angajamentul plenar al administrației de facto pentru toate abuzurile asupra drepturilor omului².

Bibliography

Research Volumes and Articles

1. Avornic, Gheorghe; Postovan, Dumitru, *Instituția Avocatului Poporului (Ombudsmanul) și “Dreptul discreționar”*, “Revista Națională de Drept”, Nr. 4, 2015

¹ *Cauza Mozer c Moldova și Federația Rusă*, 11138/10, din 23/02/2016, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-176086%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-176086%22]}) (20.11.2024)

² *Cauza Cipru c Turcia*, 25781/94 din 12/05/2014, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:\[%22document%22\],%22itemid%22:\[%22001-150953%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-150953%22]}) (20.11.2024)

2. Cârnaț, Teodor, *Drept constituțional*, Reclama, Chișinău, 2004
3. Rusu, Victor, *Curriculum Instituția Ombudsmanului (Ciclu II)*, Chișinău, 2021,
https://usem.md/uploads/files/Facultatea_de_Drept/Pentru_Studen%C8%9Bi/Suport_Didactic/Ciclu_II/Stiintific/DCA/Curriculum/004-Institutia%20Ombudsmanului.pdf
4. Zaharia, Virginia; Luca, Ala, *Reflecții privind atribuțiile esențiale ale Avocatului Poporului (Ombudsmanului) în Republica Moldova*, în *Materiale ale Conferinței științifice internaționale, Teoria și practica administrării publice*, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/231-240_0.pdf
5. Zubco Alexandru; Slusarenco Svetlana, *Notorietatea în apărarea și promovarea drepturilor omului – condiție indispensabilă de a accede la funcția de Avocat al Poporului (Ombudsmanul)*, <http://dspace.usm.md:8080/xmlui/handle/123456789/10007>

Documents

1. *Cauza Mozer c Moldova și Federația Rusă*, 11138/10, din 23/02/2016, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-176086%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-176086%22]})
2. *Cauza Cipru c Turcia*, 25781/94 din 12/05/2014, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:\[%22document%22\],%22itemid%22:\[%22001-150953%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-150953%22]}) *Constituția Republicii Moldova*, din 29 iulie 1994, publicată în “Monitorul Oficial” nr.78,
3. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142462&lang=ro#;
4. *Legea nr.52 din 03 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)*, publicată în “Monitorul Oficial” nr.110-114,
5. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141519&lang=ro
6. *Principii referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale (Principiile de la Paris)*, adoptate prin Rezoluția Adunării Generale nr.48/134 din 20 decembrie 1993, <https://avp.ro/index.php/principiile-de-la-paris/>
7. *Raportul anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova al Avocatului Poporului*, 2023, <https://ombudsman.md/post-document/raport-anual-privind-respectarea-drepturilor-si-libertatilor-omului-in-republica-moldova-in-anul-2023/>
8. *Regulamentul (UE, Euratom) 2021/1163 al Parlamentului European din 24 iunie 2021 de stabilire a statutului și condițiilor generale pentru exercitarea funcțiilor Ombudsmanului (Statutul Ombudsmanului european)*,
9. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1163>;
10. *Rezoluția adoptată de Adunarea Generală la 16 decembrie 2020. Rolul instituțiilor Ombudsmanului și Mediatorului în promovarea și protecția*

*drepturilor omului, buneii guvernări și statului de drept (A/RES/75/186),
<https://avp.ro/wp-content/uploads/2021/01/rolul-ombudsmanului-RO-2.pdf>*

11. *Rezoluția adoptată de Adunarea Generală la 21 decembrie 2010. Rolul instituțiilor Ombudsmanului și Mediatorului în promovarea și protecția drepturilor omului, buneii guvernări și statului de drept (A/RES/65/207),*
12. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n10/524/96/pdf/n1052496.pdf?token=ZcrJ2CaYdhEEYVaZU0&fe=true>

Svetlana CEBOTARI (1)

Moldova State University

Valeriu LUNGU (2)

Armed Forces Military Academy “Alexandru cel Bun” of Chisinau

Carolina BUDURINA-GOREACII (3)

Moldova State University

CROSS-BORDER ORGANIZED CRIME IN THE CONTEXT OF THE WAR IN UKRAINE. SPECIFICS OF THE TRANSNISTRIAN SEGMENT OF THE BORDER OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Abstract:	<i>In the context of the war in Ukraine, cross-border organized crime is becoming an increasingly present phenomenon in the region, increasingly attracting the attention of national governments and international organizations, as well as the academic community and civil society. In the context of the new geopolitical realities, conditioned by the unjustified invasion of Ukraine by the Russian Federation, cross-border organized crime is becoming one of the phenomena present in the region, including in the Republic of Moldova.</i> <i>Regarding organized crime using the Transnistrian segment of the Republic of Moldova border, the phenomenon of cross-border organized crime includes human trafficking (for prostitution or forced labor), migrant smuggling, drug trafficking, illicit goods trafficking, counterfeiting, cultural activities related to goods trafficking, arms trafficking, armed robbery and money laundering the money.</i> <i>The purpose of this article is to highlight the main aspects of cross-border crime conditioned by the war in Ukraine.</i>
Keywords:	Cross-border crime; War; Drug trafficking; Arms trafficking; Illegal migration; Border; Security
Contact details of the authors:	E-mail: svetlana.cebotari11@gmail.com (1) valeriu.lungu777@gmail.com (2) carolina.budurina@gmail.com (3)
Institutional affiliation of the authors:	State University of Moldova (1), (3) “Alexandru cel Bun” Military Academy of the Armed Forces (2)
Institutions address:	Mateevici 60 str., Chişinău, Republic of Moldova, MD-2009, +373 022 242 482 (1), (3) Haltei 23 str., Chişinău, Republic of Moldova, MD-2009, +373 022822700 (2)

Introduction

In the context of the war in Ukraine, cross-border organized crime is becoming an obvious present phenomenon in the region, increasingly attracting the attention of national governments and international organizations, as well as the academic community and civil society.

Cross-border organized crime is becoming a threat to national and international security, in the context where criminal groups are involved in the illicit trafficking of drugs and weapons, explosives, chemicals, radioactive materials, as well as such actions of supporting terrorism and illegal migration, along with corrupting national governments. Thus, in the context of the new geopolitical realities, conditioned by the unjustified invasion of Ukraine by the Russian Federation, cross-border organized crime is becoming one of the phenomena present in the region, including in the Republic of Moldova. This involves carrying out dangerous actions, based on the recruitment of people specialized in various fields of activity, the use of modern technology, a certain continuity in operating systems, and international strategies of a nature that threaten not only the life and integrity of individuals but also the security of nations.

Conceptual-theoretical identifications of “cross-border crime”

Analyzing cross-border organized crime in the context of the war in Ukraine, there is a need to define this phenomenon. According to the definitions put forward by specialists from countries where organized crime has deep roots and is prominently manifested in everyday life, it is defined as "the existence of superstructural groups of criminals, who by carrying out conspiratorial, continuous and relatively complex illegal activities, aim to obtain illicit profits"¹.

The definition of cross-border organized crime is a broad one and covers a wide range of criminal activities. It is commonly considered that these may include human trafficking (for prostitution or forced labor), migrant smuggling, drug trafficking, illicit trafficking in goods, counterfeiting, cultural activities involving the trafficking of goods, arms trafficking, armed robbery, and money laundering². The fundamental purpose of cross-border organized crime structures is the accumulation of resources through illegal means. Thus, the phenomenon of cross-border organized crime refers to illicit activities aimed at seeking economic and financial profit and is characterized mainly by a more or less structured or

¹ Ministerul Afacerilor Interne al RM, *Note Informative periodice ale Inspectoratului General al Poliției de Frontieră*, Chișinău, 2024.

² *Ibidem*.

methodical organization, oriented towards transnational activities.¹ Modern organized crime is present everywhere, in various forms, depending on traditions, specific economic and political conditions, and the type of activity and business involved, engaging in all types of transactions or trafficking, legal or illegal, to be profitable and offer the possibility of investing the money earned through illegal means². Thus, according to the provisions of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime³ adopted on 15 November 2000, cross-border crime involves an organized criminal group.

Starting from this meaning, attempts have been made to put forward a definition of the concept of cross-border organized crime. Regarding the etymological dimension of the "cross-border crime" concept, it is worth mentioning that the prefix "cross-" means movement through some space, and in our case, it indicates the fact that organized criminal acts are committed on the territory, the sovereign borders of two or more states⁴. Also, using the explanation provided by the Explanatory Dictionary of the Romanian Language, the term "transfrontalier" signifies the quality of being beyond the border (from the French "transfrontalier")⁵. The same meaning is also provided by the Dictionary of International Relations, according to which the term "crossborder" means beyond nations. The term is widely used in international relations both in terms of relationships or transactions, and organizations. In both cases, its use implies activities that go beyond national and state borders. Also, according to the explanations, crossborder relations depend on three types of movements:

- a) The circulation of physical objects, including human population
- b) The circulation of information and ideas
- c) The circulation of money and credit⁶

According to the explanations given in the World Encyclopaedia by A. Kapto¹, cross-border crime represents one of the main global threats to peace,

¹ Georges Picca, *Les défis de la criminalité organisée transnationale : quels outils pour quelles stratégies*, "Rivista di Criminologia, Vittimologia e Sicurezza", Vol. III, No. 3, Vol. IV, No. 1, Settembre 2009–Aprile 2010.

² Anghel Stoica, *Migrația ilegală la confluența cu traficul de persoane*, Pro Universitaria, București, 2014.

³ *Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate adoptată la New York la 15.11.2000, semnată de către Republica Moldova la 14.12.2000. În vigoare pentru RM din 16.09.2005, în Tratatul Internațional, vol. 35, Ediție Specială, Chișinău, 2006, p. 333.*

⁴ Oleg Balan, Fredolin Lecari, *Criminalitatea transnațională organizată. Concept și particularități*, "Administrarea Publică", Nr. 3(115), 2022

⁵ Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti”, *DEX*, Univers Enciclopedic Gold, București, 2012.

⁶ Grahman Evans, Jeffrey Newnham. *Dicționar de relații internaționale*, Universal Dalsi, 2001, p. 553.

security, and human rights. In the 21st century, it directly concerns international terrorism, transnational corruption, and the illegal spread of weapons.

In legal dictionaries, cross-border organized crime is defined as one of the criminological forms of crime that involves the set of crimes committed in a certain period (by the persons who committed them) that cause damage to two or more states, the interests of legal or natural persons from two or more states². According to the Dictionary of International Law³, cross-border crimes (that of an international nature) it is understood the crimes that attack not only the national legal order, but also the international one, committed not by states, but by natural persons (groups of persons) in order to achieve illicit goals. Some authors define cross-border organized crime as the activity of large criminal communities, which carry out cross-border operations in order to promptly react to changes in the market situation of "criminal services", as well as to more effectively avoid the control of law enforcement agencies. In this context, cross-border organized crime presents itself as a phenomenon that encompasses different categories of crimes, which can be attributed both to the category of organized crime and the category of corporate, professional, and political crimes⁴.

The concept of cross-border organized crime is also proposed by the author G. Cristea in the article *Originea și evoluția criminalității organizate transfrontaliere*, which means an act committed by one or more persons on the territory of at least two states, which causes considerable damage to social and cultural values, protected by national and international legal norms⁵. Cross-border organized crime involves criminal activity as a whole that attacks the national and international legal order, committed (planned / prepared / led / controlled) on the territory of several states by individuals organized in structured groups⁶.

The impact of the war in Ukraine on cross-border crime

One of the current forms of manifestation of cross-border organized crime is the organization of *illegal migration*. The military conflict in Ukraine, which began in 2022, has a direct impact on the development of the phenomenon of cross-border organized crime, especially that targeting illegal migration.

¹ A. S. Kapto, *Ențiklopedia Mira*, Tom 2, Izdateliskii dom „Akademia”, 2013.

² A. YA. Sukharev, V.Ye. Krutskikh, *Bol'shoy Yuridicheskii Slovar'*, INFRA-M., Moskva, 2004.

³ S. A. Yegorov, *Red Slovar' mezhdunarodnogo prava. 3-ye izdaniye*, STATUT, Moskva, 2014.

⁴ Oleg Balan, Fredolin Lecari, *Loc. cit.*

⁵ Gabriela Cristea, *Originea și evoluția criminalității organizate transfrontaliere*, în *Conferința științifică internațională "Teoria și practica administrării publice"*, or. Chișinău 22 mai 2020, Combinatul Poligrafic, Chișinău, 2020, pp. 265- 271.

⁶ Oleg Balan, Fredolin Lecari, *Loc. cit.*

With the outbreak of the war in Ukraine, the Border Police of the Republic of Moldova is facing several challenges, the biggest being the large flow of Ukrainian refugees. The perpetuation of outbreaks of political and military instability in areas with potential migration, the precarious living standards felt by large masses of the population from multiple external spaces, correlated with the flexible attitude and inventiveness of members of criminal networks, interested in obtaining substantial incomes, who discover in real-time solutions to the restrictions or repressive actions of the authorities, represent factors favoring the maintenance of appreciable levels of the manifestation of the phenomenon of illegal migration, including in the European region.

Any conflict always generates the acceleration, of the growth of organized crime, including cross-border ones. The lack of control at the eastern border of the country (the Transnistrian region), which is to be carried out by the legal authorities of the Republic of Moldova, represents an obstacle in the process of combating and preventing migration¹. A closer analysis of the phenomenon highlights the multiple valences and profound implications of the activities circumscribed to illegal migration that generate and potentiate numerous other criminal actions².

Being a “gateway” to Europe, the Republic of Moldova, through its geopolitical and geostrategic position, feels at its borders pressures from cross-border organized crime such as migration, in its two forms of manifestation - immigration and emigration, drug trafficking, human trafficking, trafficking in weapons, ammunition, explosive materials, trafficking in stolen luxury cars, smuggling of goods and products (goods from the national and cultural heritage, drugs, cigarettes, alcoholic beverages, petroleum products, medicines, etc.).

The war in Ukraine has substantially changed the security environment in the region and triggered a change in both the profile of criminal activities at the state border and especially at the Moldovan-Ukrainian border, with an intensification of criminal activity in the dimension of organizing illegal migration. Thus, according to data provided by the General Inspectorate of the Border Police, during two years of war in Ukraine, approximately 33 thousand Ukrainians illegally crossed the border of the Republic of Moldova by various methods. A big part of the Ukrainian citizens turned to illegal groups to reach the Republic of

¹ *The Conflict in Ukraine and Its Impact on Organized Crime and Security*, https://unicri.it/sites/default/files/2022-11/The%20conflict%20in%20Ukraine%20and%20its%20impact%20on%20organized%20crime%20and%20security_0.pdf (02.09.2024).

² Elena Suciu, *Aspecte procesual-penale privind investigarea organizării migrației ilegale, în Codul de procedură penală al Republicii Moldova – 20 de ani de la intrarea în vigoare. Materialele Conferinței științifice naționale din 09 noiembrie 2023*, Academia “Ștefan cel Mare” a MAI – Departamentul Editorial Poligrafic, Chișinău, 2024.

Moldova clandestinely. In this context, it is worth mentioning that the criminal investigation body of the Border Police documented over 70 groups, which included 260 people¹.

Specifics of the problem on the Transnistrian segment of the border of the Republic of Moldova

However, the most vulnerable border segment is between Ukraine and the Transnistrian region, which is an area that is not controlled by the authorities of the Republic of Moldova. The border between Ukraine and the Transnistrian region, which stretches for a distance of 453.4 kilometers, in the conditions of the war in Ukraine, remains the most vulnerable border segment. However, Border Police officials ensure that migrants who enter the country through this uncontrolled sector are detected when leaving the territory of the Republic of Moldova.

Given that the border segment in the Transnistrian region is not controlled by the authorities of the Republic of Moldova, as is the case in other areas, Ukrainian citizens, but also of other ethnicities, manage to enter the territory of the Republic of Moldova, illegally crossing the state border through the Transnistrian region. Although they are detained by the unconstitutional authorities of the Transnistrian regime, they are documented, after which they travel by public transport to leave the country².

The subject related to the number of illegalities at the “administrative border” and in the security zone (illicit trafficking of goods, arms trafficking, human trafficking, trafficking in prohibited substances, including dual-use and many others) in the context of the war in Ukraine is becoming a current one, present in the speeches of the authorities in Chisinau. Through the existing mechanism, the authorities cannot cope with the dangers and risks, which are found in various normative acts at the national level. In addition to the mentioned risks, we should also take into account the threats and risks of a military nature, including hybrid type, provocative actions by the Transnistrian side regarding the personnel of the constitutional authorities, persecutions, cases of kidnapping of citizens of the Republic of Moldova, and last but not least, military exercises by the Operational Group of Russian Troops (hereinafter OGRT) with representatives of the “armed forces” of the Transnistrian region³.

¹ *Segmentul transnistrean de frontieră, cel mai vulnerabil. Poliția de Frontieră: “Situația este complicată, dar sub control”*, <https://tv8.md/2024/06/09/video-segmentul-transnistrean-de-frontiera-cel-mai-vulnerabil-politia-de-frontiera-situatia-este-complicata-dar-sub-control/259185> (02.09.2024).

² *Ibidem*.

³ Rosian Vasilo, *Frontiera administrativă și cum o administrăm*, Nr. 3, IDIS “Viitorul”, Chișinău, aprilie 2017.

The instability in the Transnistrian region is becoming a corridor for growing illegal migration. Once these people are detected at the border, they apply for asylum - a form of international protection that offers them the chance to temporarily stay in safety in the Republic of Moldova. However, for most asylum seekers, the Republic of Moldova is seen only as a temporary refuge and a transit country to the European Union.

Recently, the use of the Transnistrian territory as a transit point for Ukrainian citizens has been increasing. Illegal migration of Ukrainian citizens is a complex problem, involving not only illegal border crossing but also an entire system of payments and financial transfers operating in the shadows. This clandestine network has been activated recently, marking an alarming increase in the number of people illegally crossing the border, including through the Transnistrian region¹.

Thus, according to statistical data provided by the General Inspectorate of Border Police (GIBP), during 6 months of 2024, 1678 Ukrainian citizens were documented for illegal attempts/ crossing of the state border on the Moldova-Ukraine (MDA-UKR) border segment, for illegal migration. Also, at the border crossing points on the Moldovan-Romanian and aero segments on the way out of the Republic of Moldova and other subdivisions of the GIBP, 8599 Ukrainian citizens were documented, who did not have legal entry into the Republic of Moldova, of whom 7609 declared that they crossed the Transnistrian sector².

Thus, the “administrative border” is a subject of permanent concern due to the criminal potential generated by the ambiguity of the situation. Based on the above, we could identify the risk areas at the administrative border, applying in this regard the European system (the national system was harmonized by the provisions of Government Decision No. 429 of 7 July 2015²⁷) of impact levels - LOW (yellow), MEDIUM (orange) and HIGH (red). At the same time, the road infrastructure, the ground, the deployment of separatist paramilitary forces, the deployment of OGRT forces and means, and others were taken into account. According to the provisions of the Decision, the Transnistrian segment of the state border is assigned a HIGH level, which produces complex effects on border security, as well as state security in general³.

Summary data

The operating mechanism of this network is sophisticated and well-established. Ukrainian citizens interested in illegally crossing the border discover these groups through Telegram channels, as well as through video content

¹ Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. Ministerul Afacerilor Interne al RM, *Raport analitic periodic Ianuarie – Iunie*, Chișinău, 2024.

² *Ibidem*.

³ Rosian Vasilo, *Loc. cit.*

distributed on platforms such as *Instagram* or *TikTok*. This demonstrates the adaptability and innovation of the involved groups, which use modern technology to expand and streamline their operations. Another intriguing aspect of this process is that Ukrainian citizens participating in illegal migration are instructed to delete any digital trace of the transaction and communication with the groups once they arrive on the territory of the Republic of Moldova. At the express request of these groups, they delete from their phones all applications and platforms used for making payments, including decentralized accounts. This precautionary measure is intended to prevent the authorities from tracking their activities and to eliminate potential evidence that could be used against them or the involved groups. By deleting data, they not only protect their identity and activities but also considerably burden the authorities' efforts to track and deter such illegal migrations¹.

The martial law restricting the freedom of movement of men in Ukraine will likely continue to be applied and followed by new rounds of conscription. Thus, both Ukrainian and Moldovan citizens (mainly residents of the immediate vicinity of the state border) are involved in the actions to facilitate illegal migration on the Moldovan-Ukrainian border sector to obtain financial resources. Often, Romanian citizens are also involved in the schemes of illicit human trafficking. The amounts vary between 1000-5000 US dollars. Illegal crossings at the Moldovan-Ukrainian border will continue due to the ongoing war².

The eastern part of the Republic of Moldova is also becoming a favorable ground for organizing illegal crossing of the Moldovan-Ukrainian border. The phenomenon of illegal migration as a form of organized crime conditioned by the Russian-Ukrainian war, including the imposition of martial law regarding the restriction of freedom of movement of men in Ukraine, has created a multitude of networks for the illegal trafficking of migrants, of Ukrainian citizens³.

In 2023, 96653 people were documented for illegal attempts/ crossing the state border for illegal migration, registering an increase of over 40% compared to 2022, when 66604 people were documented. The forms in which this phenomenon manifested itself at the state border were:

- illegal crossing of the border on the "green" border sector;
- illegal entry into the Republic of Moldova on the "green" Moldovan-Ukrainian border sector, having valid documents on hand and exiting the Republic of Moldova on the Moldovan-Romanian segment based on valid documents;
- crossing the border, based on false/falsified, foreign documents;

¹ *Ibidem*.

² Ministerul Afacerilor Interne al RM, *Note Informative periodice ale Inspectoratului General al Poliției de Frontieră*, Chișinău, 2024.

³ *Segmentul transnistrean de frontieră, cel mai vulnerabil. Poliția de Frontieră: "Situția este complicată, dar sub control"*, Loc. cit.

- attempted exit/entry from/to the Republic of Moldova hidden in different means of transport.
- the use of social media networks/platforms, where information is published regarding methods/schemes for illegally crossing the state border by evading control at crossing points, outlines the risk of infiltration of dangerous individuals into the national territory.

The war in Ukraine and the sanctions against Russia have caused the blockade of seaports and the closure of transport corridors, on the Transnistrian segment, being also closed the border with Ukraine. All of this has had an impact on cross-border crime, changing patterns and ways of operation¹. Also, the war in Ukraine has generated not only a refugee crisis on the territory of the Republic of Moldova but also a huge risk of increasing illicit arms trafficking. According to the statements made on the TV channel TVR Moldova by the director of the Information Security Service (ISS), Alexandru Musteață, the Republic of Moldova has become a transit country not only for the population affected by the war, but also from the point of view of smuggling: "Arms smuggling is an aspect that has not yet materialized, but we are considering it very carefully. Because where there is a military conflict and there is a very wide circuit of weapons of different types, from small sizes to anti-tank missiles, the risk of having a black market for weapons is very high"². The head of ISS also stated that they are collaborating with the teams of the Border Service, and the Border Police of the Republic of Moldova, but also with specialized institutions in Ukraine³.

Thus, analyzing the main reports provided by the General Inspectorate of Police of the Ministry of Internal Affairs, it is worth mentioning that during 2023, 81 cases of illicit trafficking in weapons and ammunition were registered, with the detection of 26 weapons and 1470 cartridges. Compared to 2022, we note a decrease in the number of registered cases - 4%, in the number of weapons detected - to 33%, and in the number of ammunition seized - 48%⁴.

Table: Illicit trafficking in arms and ammunition

Indicator	2021	2022	2023	Dynamics compared to the
-----------	------	------	------	--------------------------

¹ European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine, *Raport anual 1 decembrie 2021-30 noiembrie 2022*, <https://eubam.org/ro/publications/eubam-annual-report-2022/> (02.09.2024).

² *Moldova devine o piață neagră a contrabandei cu arme din Ucraina? Șeful SIS: Riscul este foarte înalt.* <https://newsmaker.md/ro/seful-sis-despre-contrabanda-de-arme-din-ucraina-in-moldova-riscul-de-a-avea-o-piata-neagra-este-foarte-inalt/> (02.09.2024).

³ *Ibidem.*

⁴ Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, *Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru anul 2023*, <https://border.gov.md/files/2024-01/NI%20de%20activitate%20IGPF%202023%20plasat.pdf> (02.09.2024).

				similar period of 2022	
Total					
Cases	19	84	81	-4%	
Weapons (pieces)	10	39	26	-33%	

MDA-UKR	2021	2022	2023	Dynamics compared to the similar period of 2022	
Total					
Cases	10	30	14	-53%	
Weapons (pieces)	6	21	9	-57%	
Ammunitions, cartridges (pieces)	476	1221	659	-46%	

Source: General Inspectorate of Border Police – Republic of Moldova

Thus, compared to 2021, according to statements made by Border Police representatives to *Radio Moldova*, the number of weapons detected illegally on the border between the Republic of Moldova and Ukraine has increased 4 times. According to the National Inspectorate of Public Security, the probability of weapons arriving in our country illegally from Ukraine is very high. Security experts believe that ammunitions can arrive both through criminal groups and Ukrainian refugees¹.

In this context, it is also worth paying attention to the statements made by the head of the State Border Surveillance Directorate, Ruslan Galușca, who says that “the war in Ukraine influenced the criminal situation at the state border of the Republic of Moldova with the neighboring country, and ammunitions can arrive both through criminal channels and through other means”. Taking into account the fact that, in the first days of the war, the verification procedure for Ukrainian refugees was simplified, there is a probability that weapons have entered the country illegally. Although representatives of the National Inspectorate of Public Security asked the border police to check the persons who crossed the state border for weapons, according to the head of the Armament Circulation Surveillance

¹ *Ibidem*.

Section, Ion Țurcan, “in the first days of the war, the time given to the control of persons was reduced”¹.

- Russia’s war aggression against Ukraine has contributed to changing trafficking patterns, with some criminal networks seeking alternative routes. According to the analysis prepared by the EU Drugs Agency, the European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA), and Europol published on 24 January 2024, the European heroin market (the most commonly used illicit opioid), from production and trafficking to distribution and consumption, has four main routes used for heroin trafficking from Afghanistan to Europe: the Balkans, the South, Caucasus, and the North²:
- Balkan Route – historically considered to be the main established trafficking route to Europe from Afghanistan through Iran and Pakistan to Turkey and then through Bulgaria, Greece, or the Mediterranean Sea;
- Southern Route – through Iran or Pakistan, either transiting the East African coast or the Arabian Peninsula, to Europe;
- Caucasus Route – from Afghanistan through Iran to Armenia or Azerbaijan to Georgia and then through the Black Sea to Bulgaria, Romania or Ukraine,
- Northern Route – from Afghanistan to Tajikistan and then through Kyrgyzstan or Uzbekistan to Kazakhstan, to Russia and Ukraine, and then to EU Member States (especially the Baltic States and Poland)³.

According to the study, the Caucasus route typically involves heroin smuggling on ferries crossing the Black Sea from Georgia to Bulgaria, Romania, and, until recently, Ukraine. Several heroin seizures on this route in recent years confirm that it is used to smuggle large quantities of opiates from Iran to Europe via Armenia Azerbaijan and Georgia. The EMCDDA and Europol analysis shows that historically, Ukraine has been used as a transshipment point and storage location for heroin trafficking along the Northern and Caucasus routes. “Heroin shipments on the Caucasus route have historically been routed through the port of Odessa, Ukraine, from where consignments were either stored in the country or shipped directly to ports in Romania or Bulgaria. The conflict has disrupted ferries to Odessa from Batumi, Georgia, while trade has been redirected to Romania, Moldova, or Bulgaria. “All of these changes have implications for heroin trafficking”, the report says.

¹ *Ibidem*.

² *Războiul rusesc împotriva Ucrainei schimbă rutele heroinei către UE, potrivit EU Drug Markets Analysis 2024*, <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/razboiul-rusesc-impotriva-ucrainei-schimba-rutele-heroinei-catre-ue-potrivit-eu-drug-markets-analysis-2024/> (02.09.2024).

³ *Ibidem*.

The study also shows that Ukraine, along with Moldova, has also been used in the past as a storage point for heroin shipments. For example, some members of Turkish (ethnic Kurdish) criminal networks living in Germany are believed to have moved to Ukraine and Moldova to set up front companies to facilitate the storage of heroin that was intended for further trafficking to the EU. “Despite the Russian invasion, heroin currently stored in Ukraine could be transported to the EU”, the report says. “This transportation will likely take place overland, and criminal networks active in Ukraine could exploit the movement of refugees and humanitarian aid to do so”¹. Increased security along Russia’s border with other European countries and sanctions against the Russian government and the flow of goods have significantly reduced the potential for heroin trafficking from Russia to the EU via the northern route. This reduction, however, has contributed to the adaptation of the Caucasus and Northern routes to other opportunities, directing heroin flows through Ukraine and, in particular, through Odessa. It has also led to increased activity on other routes, such as the Balkan and southern routes.² Evidence from past wars and armed conflicts suggests that the production and trafficking of illegal drugs, as well as the disruption of existing routes, have led to the emergence of new routes or new alternatives, as an increased military presence makes the operations of drug traffickers too risky.

In the context of war, Ukraine has become a center for the production of synthetic amphetamine-type drugs (ATS), intended for both local and neighboring markets, including amphetamine and MDMA, which have become largely widely available. Since the beginning of the war in Ukraine, the prices of synthetic drugs have remained relatively stable. Thus, the price of an amphetamine tablet varies from EUR 8 to EUR 15 between 2020 and 2022. Similar trends have also been observed for MDMA (EUR 10–11 per tablet or EUR 33–39 per gram in powder form). Thus, if we examine the flow of illegal drug trafficking on the Moldovan-Ukrainian border segment, then it is worth mentioning that drug smuggling cases have practically doubled. Synthetic drugs were brought from Ukraine and distributed in the Republic of Moldova via a mobile application. According to the Minister of Internal Affairs, Adrian Efros, “since the Russian invasion of Ukraine,

¹ *EU Drug Market: Heroin and Other Opioids — Trafficking and Supply*, https://www.euda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/heroin-and-other-opioids/trafficking-and-supply_en#level-3 (02.09.2024).

² *Războiul rusesc împotriva Ucrainei schimbă rutele heroinei către UE, potrivit EU Drug Markets*, <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/razboiul-rusesc-impotriva-ucrainei-schimba-rutele-heroinei-catre-ue-potrivit-eu-drug-markets-analysis-2024/> (02.09.2024)

the Republic of Moldova has become a transit country for synthetic drugs from Ukraine to the European Union”¹.

Conclusions

The conflict in Ukraine has changed the regional security landscape and will have lasting consequences for the international order. Given the dynamic and evolving nature of the situation in the region, it is difficult to accurately assess the transformational nature of these consequences and the international community's response to the effects of cross-border crime. Thus, the war and destabilization of Ukraine already have significant implications for organized crime, illicit trafficking, and security challenges in several ways across its borders. Such dynamic phenomena as: the smuggling of migrants (sometimes called “smuggling of recruits”); human trafficking, weapons, drugs, and illicit goods; smuggling of financial assets, precious metals, and antiques; forged documents; the entry into the territory of the Republic of Moldova of mercenaries/participants in military actions or criminal elements (persons wanted for criminal prosecution or specialized in committing serious/particularly serious/exceptionally serious crimes), etc., committed including in the Transnistrian segment, – all may generate a negative impact on the security of the Republic of Moldova.

To minimize this impact and improve the process of intervention and documentation of border incidents/criminal cases, it is proposed to permanently monitor the operational situation in the areas of responsibility to reveal border incidents/cross-border crimes and to ensure prompt intervention in their documentation. Also, it is important to maintain an appropriate level of cooperation between subdivisions and with the bodies of the Prosecutor's Office/Information Security Service/General Inspectorate for Migration/Border Service/General Inspectorate of Police/National Integrity Institute/National Anticorruption Centre. All of them are expected to promptly react in cases of detecting cross-border crime organizations.

In the context of war in Ukraine, in terms of intensifying the activities of the institutions responsible for countering cross-border crime and streamlining the strategic initiative in reducing the level of vulnerability of the state border of the Republic of Moldova (especially on the Moldovan-Ukrainian segment of the state border and especially the so-called "central" or "Transnistrian" region not covered by the constitutional authorities of the Republic of Moldova), the following actions are appropriate:

- creating and maintaining a strategic situation dominated by a coherent and permanent system of surveillance of areas, groups, itineraries, organizations,

¹ *Se intensifică traficul de droguri la granița cu Ucraina*, <https://tvrmdovda.md/article/b2e81856eaa948fd/se-intensifica-traficul-de-droguri-la-granita-cu-ucraina.html> (02.09.2024)

and even individuals suspected of being part of networks organizing illegal migration/illicit trafficking of goods across the state border;

- preventive actions (filters, raids on areas/locations used by organizers of illicit activities at the border for the temporary concentration/camouflage of persons/goods for their subsequent trafficking across the border), but also actions that determine an attentive, vigilant attitude on the part of the population and institutions, initiated in the context of the prophylactic informative activity carried out by the General Inspectorate of Border Police independently but also in collaboration with other competent authorities at national level;
- conquering information supremacy by intensifying special investigative activities initiated by the General Inspectorate of Border Police but also by the permanent exchange of data and information of common interest with representatives of the border authorities of neighboring states (Ukraine and Romania), intense cooperation in this dimension with FRONTEX, SELEC, INTERPOL, EUROPOL, EUROJUST, etc.;
- notifying the stages and moments when illicit actions are being prepared at the border and rapid intervention to thwart them and apprehend the perpetrators involved by actively and operatively attracting the forces and means of other subdivisions of the Ministry of Internal Affairs, the Information Security Service, etc., as well as planning and launching activities (operations) carried out within the national territory;
- the fight against illegal migration and human trafficking must be developed by creating a broader framework of cooperation both between agencies in migrant-supplier countries and those in target countries, including through the participation of relevant agencies from the Republic of Moldova (in its predominant capacity as a transit country). For example, with the start of the war in Ukraine, resulting in an increase in cases of organizing illegal migration, cooperation between the General Inspectorate of Border Police and the State Border Service of Ukraine in this dimension has become deficient (largely due to the continuity of the migration route to the EU, which sometimes prevents the rapid documentation of cases of organizing illegal migration; persons involved in criminal actions are mostly citizens of Ukraine located on its territory; the impossibility of forming joint investigation groups, as well as sending letters rogatory to the competent authorities in Ukraine in order to provide international legal assistance, the main reason being military actions on the territory of Ukraine, the involvement of law enforcement officers in cases of organizing illegal migration, and last but not least the fact that usually the migrants in question seek asylum in the Republic of Moldova, or this means that representatives of the Ukrainian authorities will not be notified of the case nor will there be a joint investigation of the crime, etc.);

- reducing the conditions conducive to illicit actions at the border or their support, combating the corrupt phenomenon among employees of border control authorities, including by holding the persons involved accountable and giving these cases significant media coverage;
- measurably improving the efficiency, effectiveness, and basic knowledge in law enforcement interventions and actions by the authorities responsible for countering drug trafficking. In this context, it is necessary to equip the border control authorities at the national level (General Inspectorate of Border Police and Border Service) with modern technical equipment and devices capable of detecting drugs/precursors used for the manufacture of synthetic drugs, etc., through training of employees to detect them in case of illicit trafficking across the state border. It is also imperative to implement provisions of the EU Judicial Policy on Drugs to allow for a focus on cross-border organized crime linked to drug transactions, using existing instruments and frameworks, where regional or thematic cooperation can be opted for, as well as for seeking ways to intensify preventive actions concerning drug-related crimes;
- developing a national plan aimed at reducing/eliminating the three types of corruption in the customs system: routine corruption, when private operators pay bribes to obtain normal or rapid completion of customs operations; fraudulent corruption when operators try to pay less tax or even none at all, by not carrying out the customs clearance process correctly. In this case, bribes are paid to buy customs officers to "turn a blind eye" or to cooperate; criminal corruption is when operators pay bribes to facilitate an illegal and profitable operation (drug trafficking, abuse of export promotion schemes, etc.).
- improving the information analysis activity, by using dedicated and modern software to deduce a series of valuable working hypotheses and even exact solutions for investigating complex cases of cross-border crime, which by their nature encompass a very high volume of data and information. Other advantages of the information analysis process consist of the following:
 - a) by storing existing information in dedicated databases, there is no danger of losing or overlooking any of it;
 - b) by creating relational maps, the case is graphically represented in its entirety (for example: flow maps for the movement of money in bank accounts, the route of drugs, the mode of communication and the meaning of telephone conversations, general case maps regarding the people involved and the links between them, detailed maps regarding aspects of interest).
 - c) by identifying common elements between different cases, parallel work and overlaps in work are avoided;
 - d) supports decision-makers by reporting these situations in the sense that certain cases can be unified, although referring to different cross-border criminal activities, have common elements.

- in order to prevent crimes specific to cross-border crime and reduce opportunities, it is necessary to highlight not only the competences of institutions and specialized agencies, as many non-governmental factors can be involved in the process of countering cross-border crime. In this context, the effective implementation of the Integrated State Border Management Program for 2022-2025 becomes an imperative necessity;
- increasing the level of cooperation between law enforcement agencies and various organizations, and associations from the private business environment, both at national and international levels to improve the exchange of information to prevent the phenomenon of counterfeiting and falsification;
- making a significant and continuous effort to transfer experience and expertise to all law enforcement authorities in the Republic of Moldova, carried out with EU support through the EU Security HUB for internal security and border management of the Republic of Moldova, created in Chisinau, until a common level of implementation of the strategy, tactics and best practices for combating cross-border crime is reached in order to ensure essentially an acceptable level of national and regional security.
- taking over full control of the Moldovan-Ukrainian border segment (the border segment not controlled by the constitutional authorities of the Republic of Moldova, which is the Transnistrian region).

Above all, in the context of the existing threats to the security of the Republic of Moldova, it is necessary to allocate the resources (financial, human, research and innovation, etc.) necessary for intelligent surveillance and border security. By focusing the efforts of all actors at the national level, involved in the implementation of the concept of integrated border management, on technologies and capabilities to improve the effectiveness and efficiency of all systems, equipment, tools, and processes, as well as methods for rapid identification of illegalities at the state border, a significantly higher level than the current one will inevitably be achieved in terms of national security of the Republic of Moldova. Moreover, measures to increase border security must be accompanied by facilitating passenger flows and promoting mobility in an increasingly globalized world.

Bibliography

Volumes

1. Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti”, *DEX*, Univers Enciclopedic Gold, București, 2012.
2. Evans, Grahman; Newnham. Jeffrey, *Dicționar de relații internaționale*, Editura Universal Dalsi, 2001.
3. Kapto, A. S., *Ențiklopedia Mira*, Tom 2, Izdateliskii dom „Akademia”, 2013.

4. Stoica, Anghel, *Migrația ilegală la confluența cu traficul de persoane*, Editura Pro Universitaria, București, 2014.
5. Sukharev, A. YA.; Krutskikh, V.Ye., *Bol'shoy Yuridicheskiy Slovar'*, INFRA-M., Moskva, 2004.
6. Yegorov, S. A., *Red Slovar' mezhdunarodnogo prava. 3-ye izdaniye*, STATUT, Moskva, 2014.

Studies and Articles

1. Balan, Oleg; Lecari, Fredolin, *Criminalitatea transnațională organizată. Concept și particularități*, "Administrarea Publică", Nr. 3(115), 2022.
2. Cristea, Gabriela, *Originea și evoluția criminalității organizate transfrontaliere*, în *Conferința științifică internațională "Teoria și practica administrării publice"*, or. Chișinău 22 mai 2020, Editura Combinatul Poligrafic, Chișinău, 2020.
3. Picca, Georges, *Les défis de la criminalité organisée transnationale: quels outils pour quelles stratégies*, "Rivista di Criminologia, Vittimologia e Sicurezza", Vol. III, No. 3, Vol. IV, No. 1, Settembre 2009–Aprile 2010.
4. Suciu, Elena, *Aspecte procesual-penale privind investigarea organizării migrației ilegale*, în *Codul de procedură penală al Republicii Moldova – 20 de ani de la intrarea în vigoare. Materialele Conferinței științifice naționale din 09 noiembrie 2023*, Academia "Ștefan cel Mare" a MAI – Departamentul Editorial Poligrafic, Chișinău, 2024.
5. Vasilo, Rosian, *Frontiera administrativă și cum o administrăm*, Nr. 3, IDIS "Viitorul", Chișinău, aprilie 2017.

Documents

1. *Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate adoptată la New York la 15.11.2000, semnată de către Republica Moldova la 14.12.2000. În vigoare pentru RM din 16.09.2005, în Tratatul Internațional*, vol. 35, Ediție Specială, Chișinău, 2006.
2. European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine, *Raport anual 1 decembrie 2021-30 noiembrie 2022*, <https://eubam.org/ro/publications/eubam-annual-report-2022/>.
3. Ministerul Afacerilor Interne al RM, *Note Informative periodice ale Inspectoratului General al Poliției de Frontieră.*, Chișinău, 2024.
4. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, *Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru anul 2023*, <https://border.gov.md/files/2024-01/NI%20de%20activitate%20IGPF%202023%20plasat.pdf>.

Web Sources

1. *EU Drug Market: Heroin and Other Opioids — Trafficking and Supply*, https://www.euda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/heroin-and-other-opioids/trafficking-and-supply_en#level-3.
2. *Moldova devine o piață neagră a contrabandei cu arme din Ucraina? Șeful SIS: Riscul este foarte înalt*. <https://newsmaker.md/ro/seful-sis-despre-contrabanda-de-arme-din-ucraina-in-moldova-riscul-de-a-avea-o-piata-neagra-este-foarte-inalt/>.
3. *Se intensifică traficul de droguri la granița cu Ucraina*, <https://tvr Moldova.md/article/b2e81856eaa948fd/se-intensifica-traficul-de-droguri-la-granita-cu-ucraina.html>.
4. *Segmentul transnistrean de frontieră, cel mai vulnerabil. Poliția de Frontieră: “Situția este complicată, dar sub control”*, <https://tv8.md/2024/06/09/video-segmentul-transnistrean-de-frontiera-cel-mai-vulnerabil-politia-de-frontiera-situatia-este-complicata-dar-sub-control/259185>.
5. *Războiul rusesc împotriva Ucrainei schimbă rutele heroinei către UE, potrivit EU Drug Markets Analysis 2024*. <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/razboiul-rusesc-impotriva-ucrainei-schimba-rutele-heroinei-catre-ue-potrivit-eu-drug-markets-analysis-2024/>.
6. *The Conflict in Ukraine and Its Impact on Organized Crime and Security*, https://unicri.it/sites/default/files/2022-11/The%20conflict%20in%20Ukraine%20and%20its%20impact%20on%20organized%20crime%20and%20security_0.pdf.

Зураб ТОДУА
Odessa National University

**РОССИЙСКО-УКРАИНСКИЙ ВООРУЖЕННЫЙ КОНФЛИКТ И
ПРИДНЕСТРОВЬЕ:
ВОЗМОЖНО ЛИ ИЗМЕНЕНИЕ ПОЗИЦИИ РОССИИ?**

Title:	RUSSIAN-UKRAINIAN ARMED CONFLICT AND TRANSNISTRIA: IS IT POSSIBLE FOR RUSSIA TO CHANGE ITS POSITION?
Abstract:	<i>Transnistria is a pro-Russian region situated in the East of the Republic of Moldova, sandwiched between Chisinau and Ukraine. It is attracted by Moscow, Kyiv, Chisinau, and other capitals. In peacetime, the unhurried negotiation process was quite satisfactory for all interested parties. In the context of the military conflict between Russia and Ukraine, Transnistria becomes a factor that causes concern and sometimes irritation among many politicians and military personnel.</i> <i>In Kyiv, there are some fears that military sabotage in the direction of Odesa is possible from Transnistria. On the other hand, proposals are being made to take control of the region, thereby inflicting a significant military, political, and image defeat on Russia. In Chisinau, plans for the country's reintegration under the new conditions are discussed. But at the same time, they would like to avoid unjustified risks. In Tiraspol, they watch everything that is happening with alarm and apprehension. And they do not lose hope that in the event of an escalation of the situation, Moscow will provide Transnistria with assistance and support.</i> <i>All these circumstances force Russia to keep the situation under constant control to react at the right moment to any changes in the situation around Transnistria.</i> <i>The situation is extremely complicated and at any moment can move from a calm phase to a fast development of events.</i>
Keywords:	Transnistria; Conflict; Moldova; Neutral status; Negotiations; Russia; War in Ukraine.
Contact details of the authors:	E-mail: todua.2012@yandex.ru
Institutional affiliation of	Odessa National University

the authors:	
Institutions address:	Fransuzkii Bulvar, 24/26, Odessa

Введение

Начало военных действий, по сути – полномасштабной войны - между Россией и Украиной радикально изменили обстановку вокруг Приднестровья и приднестровского конфликта. Ранее, с 90-х годов, власти непризнанной Приднестровской молдавской республики поддерживали деловые и, временами, дружеские отношения с Киевом. Активно развивались торговые контакты. Тесные связи сложились между деловыми кругами Приднестровья и Одесской области. Стратегическое значение для Приднестровья приобрел Одесский порт, через который велась активная торговля со странами Европы и другими регионами мира. Всё это позволяло Приднестровскому анклаву поддерживать более-менее нормальный уровень жизни, решать насущные задачи экономического развития и выполнять социальные обязательства перед населением.

После начала российско-украинского вооружённого конфликта ситуация изменилась¹.

С февраля 2022 года Приднестровье фактически находится в блокаде. Восточная граница Республики Молдова с Украиной, которая одновременно является и границей непризнанной Приднестровской республики, закрыта. Экспорт продукции промышленных предприятий Приднестровья теперь реализуется через правобережную Молдову. В обратную сторону поступают все, или почти все, необходимые товары.

Граница с Украиной не просто закрыта. В 2023 г. украинские военные её укрепили в военном отношении при помощи фортификационных сооружений². Казалось бы, теперь есть все условия для принуждения Приднестровья к мирным переговорам по сценарию Кишинева, либо вообще - к капитуляции.

Особенно участились разговоры о перспективах решения приднестровского конфликта на условиях Кишинёва, после окончательной ликвидации самопровозглашённой непризнанной Нагорно-Карабахской республики в сентябре 2023 года и после падения режима Башара Асада в

¹ Автор использует термин «вооруженный конфликт» прежде всего потому, что стороны так и не объявили войны друг другу. Россия называет военные действия «Специальной военной операцией» (СВО), Украина – «российской агрессией, вторжением, нападением».

² Украина строит фортификационные сооружения на границе с Молдовой из-за Приднестровья, <https://point.md/ru/novosti/politika/ukraina-stroit-fortifikatsionnye-sooruzheniia-na-granitse-s-moldovoi-iz-za-pridnestrov-ia/> (10.12.2024)

Сирии в декабре 2024 года. Некоторых политиков на Украине и в Молдавии эти события сподвигли на то, чтобы провести параллели с Приднестровьем, где, якобы, можно повторить такой же сценарий¹.

Как бы то ни было, Приднестровье сейчас находится в сложном положении. С одной стороны власти в правобережной Молдове прервали контакты в переговорном формате 5+2, блокируют доступ в регион некоторых видов товаров. С другой стороны Киев нервнрует то обстоятельство, что всего в 100 километрах от единственного оставшегося у Украины порта на Чёрном море – Одессы – расположен пусть и немногочисленный (всего около двух тысяч военнослужащих), но всё же вооружённый контингент Российской армии. И вдобавок к этому, силовые структуры Приднестровья, которые насчитывают около 15 тысяч человек.

Закономерен вопрос, как на всё это реагирует Москва? Как меняется позиция России в отношении приднестровской проблемы? Каковы возможные действия Кремля в случае обострения обстановки вокруг Приднестровья?

Военная реальность опрокинула все планы

Российский Генеральный штаб запланировал военную операцию в 2022 году, опираясь на опыт присоединения Крыма в 2014 году. Предполагалось, что восточные и южные области Украины быстро перейдут под контроль России, точно так, как и Крымский полуостров. Именно поэтому армия вторжения насчитывала всего 160 тысяч человек. Реальность опрокинула все эти расчеты. Быстро выяснилось, что не только ВСУ, но и значительная часть местного населения настроена враждебно по отношению к российским военнослужащим. Несмотря на то, что в этих областях русский язык является наиболее распространенным и большая часть населения является этническим русскими.

Военное и политическое руководство России допустило серьёзный просчёт. Уже после начала военной операции пришлось срочно менять весь стратегический план: оставлять часть взятых территорий, уходить из-под Киева, Харькова, Херсона и проводить частичную мобилизацию.

В свою очередь, оправившись от первого шока, Украина летом-осенью 2023 года провела широкомасштабное контрнаступление, которое преследовало цель рассекающим ударом на Мелитополь разрезать линию

¹ *Экс-министр обороны Молдовы предложил ликвидировать ПМР по примеру Нагорного Карабаха*, <https://www.ritmeurasia.ru/news--2023-10-01--eks-ministr-oborony-moldovy-predlozhit-likvidirovat-pmr-po-primeru-nagornogo-karabaha-69001> (10.12.2024)

обороны русских войск на две части, выйти к Крыму и Азовскому морю¹. Основной расчет был сделан на боевую технику (танки, БТП, БМП), полученные от стран блока НАТО.

Наступление завершилось безрезультатно. Хотя украинские стратеги были уверены, что после неудач 2022 года русская армия откатится назад. Наиболее оптимистичные эксперты и СМИ предсказывали успешное продвижение на территорию России, и даже парад в Москве².

Как это почти всегда бывает в истории, реальные события на поле боя вынудили стороны изменить свои подходы к войне. Полтора года военные действия развиваются по сценарию затяжной военной кампании. Россия наращивает военное производство, использует новые виды вооружений, но не проводит мобилизацию. Москва рассчитывает малыми силами истощить военные и экономические ресурсы Украины и, таким образом, добиться победы. Хотя до сих пор военное и политическое руководство России не обозначило точно, как именно будет выглядеть такая победа? Всё что по этому поводу сказано – «демилитаризация» и «денацификация» Украины – не раскрывает суть замысла. И, главное, не отвечает на вопрос: какие конкретные рубежи и границы предполагается или планируется занять, прежде чем будет объявлено о победе.

Киев по-прежнему рассчитывает на помощь Запада. Очевидно, что без этой поддержки Украина долго не продержится. ВСУ испытывает нехватку личного состава. И здесь сказывается то обстоятельство, что среди беженцев, которые покинули Украину (около 7 миллионов в странах ЕС и 2,5 в России), находится довольно большое число военнообязанных, которые не хотят быть мобилизованными. Помощь от блока НАТО действительно помогает сдерживать натиск русских. Но не дает какой-либо перспективы благополучного исхода войны для Украины.

Румыния в глобальном противостоянии Запада и Востока занимает особое место. Как член блока НАТО она прикрывает его южный фланг и часть акватории Черного моря. Как страна, граничащая с Украиной, Румыния является важным звеном логистической системы организации помощи Украине.

¹ *Ukraine Counteroffensive Us Planning Russia War*,
<https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/04/ukraine-counteroffensive-us-planning-russia-war/> (10.12.2024)

² Julian E. Barnes, Eric Shmitt, Adam Entous, and Thomas Glibbons-Neff, *Ukraine's Spring Offensive Comes with Immense Stakes for Future of the War*,
<https://www.nytimes.com/2023/04/24/us/politics/ukraine-russia-war-spring-offensive.html> (10.12.2024)

Позиция Приднестровья

Невозможно отрицать тот факт, что Приднестровье занимает важное стратегическое положение. Помимо российского военного контингента (ОГРВ – Оперативная группа российских войск) и миротворческих сил РФ, в Приднестровье проживает около 250 тысяч граждан России из 455 тысяч всего состава населения. Здесь находится военный аэродром (рядом с Тирасполем) и стратегический склад боеприпасов вблизи г. Рыбница, на котором хранится 21.500 тысячи тонн снарядов, мин, патронов, ракет РСЗО.¹

Несмотря на незначительное число российского военного контингента, его потенциал к сопротивлению не следует недооценивать. При необходимости власти региона могут провести мобилизацию. Необходимо особо отметить, что местное население неплохо мотивировано на вооруженную борьбу для защиты своей территории и образа жизни. Здесь люди хорошо понимают, что в случае обострения обстановки им не на кого рассчитывать, кроме как и самих себя, и на Россию.

С самого начала конфликта на Украине власти Приднестровья заняли предельно прагматичную позицию. Все официальные заявления были выдержаны в миролюбивом духе. Попытки местных радикальных групп провести публичные акции в поддержку российской военной операции были сразу пресечены. Одновременно руководство региона время от времени предлагает возобновить диалог между Тирасполем и Кишиневом для решения текущих экономических задач.

На инициативы Тирасполя Кишинев откликнулся в 2023 и 2024 гг. В этот период были проведены рабочие встречи на уровне чиновников средней руки, которые позволили наладить вопросы экспорта промышленной продукции из Приднестровья в страны ЕС и ввоз продовольственных и иных товаров в регион. Пожалуй, самым важным было урегулирование вопроса о поставках российского газа на Молдавскую ГРЭС, которая находится под контролем Тирасполя.

Здесь сформировалась сложная взаимозависимость: Кишинев соглашается отдавать свою долю газа на Молдавскую ГРЭС. Взамен оттуда поступает электроэнергия в правобережную Молдову, которая покрывает около 80 процентов потребностей страны. Контракт на поставки газа из России через территорию Украины истекает 1 января 2025 года. Договоренностей о продлении контракта пока нет. В этой связи наблюдается легкая паника в Кишиневе. Однако есть основания полагать, что вопрос с газом будет все-таки решен благополучно. Украина заинтересована в том, чтобы Молдавская ГРЭС работала в полную силу, потому что время от

¹ Unimedia, “*Comoara*” deținută de Rusia în Transnistria: Cel mai mare depozit de muniții din Europa, <https://unimedia.info/ro/news/e056549f8b6fd829/comoara-detinuta-de-rusia-in-transnistria-cel-mai-mare-depoziit-de-munitii-din-europa.html> (10.12.2024)

времени, по просьбе Киева, Приднестровье передает определенные объемы электроэнергии в Одесскую область и другие области Украины, где её катастрофически не хватает из-за ракетных ударов России по энергетическим объектам.

Несмотря на такую идиллическую картину, нет сомнений в том, что в российском Генеральном штабе есть военный план на случай внезапного обострения ситуации вокруг Приднестровья. Можно предположить, что такая военная операция России предусматривает высадку воздушного десанта в Тирасполе, после подавления систем ПВО Украины. Нельзя исключать и вариант высадки морского десанта в районе города Одессы.

Конечно же, есть свой план и у Генерального штаба ВСУ. Успешное наступление в августе – сентябре 2022 года, в результате которого была освобождена Харьковская область, взят Херсон, Изюм, Купянск, некоторые другие города вдохновили руководство ВСУ на доработку военного плана в отношении Приднестровья. Если раньше он носил превентивно-оборонительный характер, то теперь ставил перед собой дерзкие цели: захват Тирасполя, Рыбницы и военных складов в с. Колбасна¹.

Руководство РМ выступает решительно против этих планов. По неофициальным данным В. Зеленский и представители СНБО (Совет национальной безопасности и обороны Украины) запрашивали мнение руководства Молдовы на этот счет и получили решительный отказ. Подобные действия означали бы, прежде всего, не ликвидацию сепаратистского анклава на территории Республики Молдова, а вторжение, нарушение суверенитета и нейтрального статуса, и втягивание РМ в военный конфликт Украины с Россией. Риск такого вторжения остается весьма высоким и сейчас.

Варианты Кишинева

В Кишиневе нет никаких иллюзий относительно настроений Тирасполя и местного населения. Там ждут победы России в противостоянии с Украиной и Западом, либо, в крайнем случае, такого мира, который бы сохранил в неприкосновенности нынешнее положение Приднестровья и восстановил прямое сообщение с Россией, которое сегодня прервано.

В этой связи в руководстве Молдовы некоторые представители правящей партии считают, что именно сейчас, когда «Россия далеко», самый подходящий момент для «мирного решения приднестровского конфликта» - своими силами, либо при помощи Украины и НАТО. При этом особо не скрывается, что речь идёт о силовом варианте решения конфликта, если

¹ Для захвата Приднестровья Украине понадобится 200 тысяч человек, <https://www.mk.ru/politics/2022/04/27/dlya-zakhvata-pridnestrovy-ukraine-ponadobitsya-200-000-chelovek.html> (10.12.2024)

Тирасполь не согласится капитулировать на условиях Кишинёва¹. Ранее приводили в пример ликвидацию непризнанной Нагорно-Карабахской республики. Сейчас к этому добавилась история падения режима Б. Асада, и разрушения сирийского государства.

Сторонники радикального сценария уверены, что Россия серьёзно ослаблена в процессе противостояния с Украиной и Западом. Они считают, что её экономика истощена санкциями, уровень военно-технического оснащения вооружённых сил безнадежно отстал от уровня НАТО, а режим власти В. Путина держится из последних сил. И данная ситуация, мол, предоставляет уникальный шанс². При этом тут же высказывается надежда на помощь Румынии и блока НАТО.

Однако, помимо фактора России есть одно серьёзное препятствие. Тема участия в военных действиях в той или иной форме, абсолютно непопулярна в Республике Молдова. Последний социологический опрос, проведенной кампанией IMAS (директор – Дору Петруци) продемонстрировал, что 64 процента респондентов поддерживает нейтральный статус государства³.

Совершенно неожиданным образом тема отношения России к Приднестровью проявилась по итогам визита в Санкт-Петербург бывшего министра энергетики РМ Виктора Парликова. Он, в частности заявил, что Россия изменила отношение к региону: «Приднестровье уже не табу, как это было раньше...»⁴.

Эта информация также побудила целый ряд политиков, экспертов и наблюдателей предположить, что Россия на самом деле теперь по-иному рассматривает Приднестровье и своё военное присутствие там. И что в этой связи, действительно, есть определенный шанс на мирную интеграцию – «передачу контроля над Приднестровьем Кишинёву». По крайней мере, как предполагали эксперты, есть перспектива прорыва в диалоге с Москвой по этой проблеме⁵.

Опасные заблуждения

¹ *Вы все сепаратисты. Кишинев строит планы вернуть Приднестровье*, <https://news.ru/cis/vy-vse-separatisty-kishinev-stroit-plany-vernut-pridnestrove/> (10.12.2024)

² Беседа автора с экспертом

³ *Иванна Костина, 64% жителей Молдовы выступает за нейтралитет страны, за евроинтеграцию только 38%*, <https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2024/12/4/7199936/> (10.12.2024)

⁴ *Парликов: мы видим изменения политического отношения*, <http://www.evedomosti.md/news/parlikov-my-vidim-izmeneniya-politicheskogo-otnosheniya> (10.12.2024)

⁵ Беседа автора с бывшим депутатом РМ

Таким образом, к концу 2024 года у определенной части руководства Республики Молдова и политического класса сложилось искажённое представление о позиции России в отношении Приднестровья. В кратком изложении они сводятся к следующему.

1. Россия ослабла и вынуждена менять подходы к приднестровской проблеме.

2. Международные санкции и неудачи на российско-украинском фронте побуждают Москву рассматривать Приднестровье как некий «актив», который можно выгодно «сдать».

3. Отсутствие прямой связи России с Приднестровьем и географическое положение региона позволяет рассчитывать на «мирную интеграцию с правобережной Молдовой».

4. В случае осложнения такой «мирной интеграции» Кишинёв может получить военную поддержку Украины и Румынии.

На самом деле вышеизложенная позиция является опасным заблуждением и выдает желаемое за действительное.

Во-первых, Россия вовсе не ослаблена санкциями. Благодаря поддержке стран СНГ, Азии и Ближнего Востока Россия успешно обходит санкции и диверсифицирует свою экономику. Доказательством чему является непрерывный экономический рост, высокий уровень жизни в России и, например, выход компании «Газпром» на первые позиции по поставкам газа в страны ЕС в сентябре 2024 года¹.

Во-вторых, в военном отношении обстановка на фронте складывается в пользу России. Уже около года русская армия медленно, но неуклонно наступает. При этом в России экономика не переведена на военные рельсы и не проводится мобилизация. В то же время Россия продемонстрировала ряд видов новой военной техники (ракеты, боеприпасы, боевая техника), которая не имеет аналогов в блоке НАТО.

В-третьих, Россия никогда не будет рассматривать Приднестровье, как территорию, которую можно выгодно «сдать» в обмен на какие-либо уступки со стороны Запада, например, отмену санкций. Приднестровье – не Сирия. Подобные аналогии совершенно неуместны. В Приднестровье проживают граждане России. Большинство жителей непризнанной республики поддерживает установление тесных отношений с Россией. Потеря Приднестровья, и тем более его «сдача» в обмен на какие-то мифические уступки, приведет к непоправимому ущербу для репутации России, как мировой державы, и имиджу лично В. Путина, как «собирателя русских земель», которым он, судя по всему – дорожит.

¹ Александр Роджерс, *Россия стала лидером поставок газа в ЕС, заканчивается экспорт газа через Украину*, <https://life.ru/p/1705010> (10.12.2024)

Главное: Приднестровье является частью постсоветского пространства, которое Москва рассматривает как зону своих жизненно важных интересов. Кремль готов отстаивать здесь свои интересы всеми возможными способами, в том числе и военной силой. Точно так же, как на Украине.

Планы военного решения приднестровского конфликта являются авантюрой, которая способна втянуть в военное противостояние с Россией не только Молдову, но и Румынию. Соответствует ли то интересам населения – вопрос риторический.

Вместе с тем, несмотря на враждебные отношения между Москвой и Кишиневом, Россия не отказалась от своей прежней позиции относительно сохранения территориальной целостности Молдовы и считает действующим переговорный формат 5+2.

Заключение

Сегодня никому не нужно доказывать, что мировая история вошла в сложный и продолжительный период смены мирового порядка, который сложился после Второй мировой войны на основе договоренностей, достигнутых странами антигитлеровской коалиции в Ялте и Потсдаме. Первый шаг на пути слома этого миропорядка был сделан в 2008 году, когда была признана независимость сербского Края Косово и закреплено насильственное расчленение Югославии. Затем последовала так называемая «арабская весна», которая потрясла север африканского континента и страны Ближнего Востока. В 2022 году начался вооружённый конфликт между Россией и Украиной.

В международных отношениях возобладал фактор военной силы, как единственного средства разрешения конфликтов и спорных ситуаций между странами. На сегодняшний день целый ряд государств находятся в разрушенном состоянии – Ирак, Ливия, Украина, теперь – Сирия. Какая страна станет следующей?

Это период истории, который, возможно, продлится десятки лет, требует от политиков особой осторожности, предусмотрительности и мудрости. Если они, конечно, на это способны. Особенно в таком сложном регионе, как Юго-Восточная Европа, где переплелись интересы различных, больших и малых центров силы и действуют самые разнообразные противоречия.

К сожалению, нельзя сказать, что нынешние власти Республики Молдова соответствуют тем вызовам, которые предъявляет эпоха. В одно и то же время министр иностранных дел РМ Михай Попшой говорит о том, что Владимир Путин понимает только язык силы, а министр энергетики Виктор Парликов едет в Санкт-Петербург на встречу с подчиненным В. Путина

Алексеем Миллером, руководителем¹ кампании «Газпром», просить о поставках газа по низкой цене.

Россия рассматривает военные действия на Украине как горячую фазу противостояния с Западом. Как борьбу за существование Российского государства и русской цивилизации. Именно в этом причина той ожесточённости и готовности бесконечно повышать ставки, которые мы наблюдаем со стороны Кремля в 2024 году.

В. Путин и его окружение считают, что Запад обманул Москву в 90-е годы, когда Россия готова была идти на широкое сотрудничество во всех сферах. А вместо этого получила расширение блока НАТО на Восток. Это чрезвычайно-чувствительная и острая для России тема. Для России компромисс в этом вопросе неприемлем. Именно поэтому руководство России изменило свою ядерную доктрину. Именно поэтому демонстрирует свои новые виды вооружений.

Изменения в позиции России по приднестровскому конфликту есть. Но совершенно не те, на которые рассчитывают отдельные политики в Молдове и на Украине. Эти изменения произошли в сторону ужесточения подходов. Военные эксперты хорошо знают, что В. Путин и генералитет России ведут военные действия неторопливо и не форсируют наступление потому, что не хотят подвергать большому напряжению экономику страны и не желают вызвать недовольство населения. За это многие политики и отставные военные в России подвергают В. Путина критике, прежде всего, за излишнюю мягкость. Например, они требуют наносить удары по центрам принятия решений в Киеве.

Обострение ситуации вокруг Приднестровья, если на минуту допустить, что это произойдёт, вполне вероятно, вынудит В. Путина и его окружение отказаться от сдержанности и перейти к самым решительным методам ведения военной кампании. В этом отношении геополитический узел: Румыния - Молдова – Приднестровье снова, как 84 года назад, может стать спусковым механизмом к началу полномасштабной мировой войны.

Список использованной литературы

1. Barnes, Julian E.; Shmitt, Eric; Entous, Adam; Glibbons-Neff, Thomas, *Ukraine's Spring Offensive Comes with Immense Stakes for Future of the War*, <https://www.nytimes.com/2023/04/24/us/politics/ukraine-russia-war-spring-offensive.html>

¹ Молдавские Ведомости, *Парликов тоже "доминировал" на встрече с Миллером?*, <http://www.evedomosti.md/news/parlikov-tozhe-dominiroval-na-vstreche-s-millerom> (10.12.2024)

2. *Ukraine Counteroffensive Us Planning Russia War*, <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/04/ukraine-counteroffensive-us-planning-russia-war/>
3. Роджерс, Александр, *Россия стала лидером поставок газа в ЕС, заканчивается экспорт газа через Украину [Russia Becomes Leader in Gas Supplies to EU, Gas Exports via Ukraine End]*, <https://life.ru/p/1705010>
4. *Вы все сепаратисты. Кишинев строит планы вернуть Приднестровье [You Are All Separatists. Chisinau Plans to Return Transnistria]*, <https://news.ru/cis/vy-vse-separatisty-kishinev-stroit-plany-vernut-pridnestrove/>
5. *Для захвата Приднестровья Украине понадобится 200 тысяч человек [Ukraine Will Need 200 Thousand People to Seize Transnistria]*, <https://www.mk.ru/politics/2022/04/27/dlya-zakhvata-pridnestrovyya-ukraine-ponadobitsya-200-000-chelovek.html>
6. Костина, Иванна, *64% жителей Молдовы выступает за нейтралитет страны, за евроинтеграцию только 38% [64% of Moldovans Support the Country's Neutrality, Only 38% Support European Integration]*, <https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2024/12/4/7199936/>
7. *Парликов: мы видим изменения политического отношения [Parlikov: We See Changes in Political Attitudes]*, <http://www.evedomosti.md/news/parlikov-my-vidim-izmeneniya-politicheskogo-otnosheniya>
8. *Украина строит фортификационные сооружения на границе с Молдовой из-за Приднестровья [Ukraine Builds Fortifications on Border with Moldova over Transnistria]*, <https://point.md/ru/novosti/politika/ukraina-stroit-fortifikatsionnye-sooruzheniia-na-granitse-s-moldovoi-iz-za-pridnestrov-ia/>
9. *Экс-министр обороны Молдовы предложил ликвидировать ПМР по примеру Нагорного Карабаха [Former Moldovan Defense Minister Proposes Liquidation of PMR Following Nagorno-Karabakh Example]*, <https://www.ritmeurasia.ru/news--2023-10-01--eks-ministr-oborony-moldovy-predlozhit-likvidirovat-pmr-po-primeru-nagornogo-karabaha-69001>

Eugen STRĂUȚIU
Lucian Blaga University of Sibiu

NICHITA SMOCHINĂ – BRIEF BIO-BIBLIOGRAPHY

Abstract:	<i>Nichita Smochină, originally from the outskirts of the city of Dubăsari on the bank of the Dniester, is the main personality of Transnistrian Romanians starting with the installation of the Bolshevik regime and until the maturity of the communist regime in Romania.</i> <i>He established and managed associations of Transnistrian Romanians and periodical publications intended for them; wrote books and articles about the ethno-political reality in Transnistria; he has held administrative positions in which he has leveraged his research expertise. He was a member of the Romanian Academy.</i> <i>Isolated and persecuted by the communist regime in Romania, he was allowed to return to the field of research in the last years of his life (under the conditions of the ban on the Transnistrian subject).</i> <i>His memory is in a consistent recovery process, both in the Republic of Moldova and in Romania.</i>
Keywords:	Nichita Smochină; Transnistria; Transnistrian Romanians; Association of Transnistrian Romanians
Contact details of the authors:	E-mail: eugen.strautiu@ulbsibiu.ro
Institutional affiliation of the authors:	Lucian Blaga University of Sibiu – Department of International Relations, Political Science and Security Studies
Institutions address:	Calea Dumbrăvii No. 34, 2 nd Floor, 550324, Sibiu, Romania, phone 0040269422169

Introduction

Nichita Smochină (1894 Mahala / Dubăsari - 1980, Bucharest) remains the central figure of Transnistrian Romanians when this branch of the Romanian people went through fundamentally different and contradictory historical eras: Tsarism, Bolshevism / Greater Romania, Romanian communism. In his evolution, the poses of the loyal citizen, the anti-regime activist, the civil servant, the politician, the politically ostracized, the value researcher, and the journalist creating public opinion are intertwined, heroically and tragically at the same time.

What unifies all these eras and roles is the representation of Transnistrian Romanian interests, and its right to be part of a Romanian and preferably democratic state. For this purpose, Nichita Smochină offers us scientific knowledge, popularization, and political action.

From the start, we are obliged to insist on the fact that the “Transnistrian Romanianity” that he described and represented does not coincide geographically with what today we are used to identifying as “Transnistria” - that is, the separatist region in the east of the Republic of Moldova, where, starting from 1992, an internationally unrecognized state was established, which is in a prolonged situation of negotiating its status with the central administration in Chisinau. Smochină's “Transnistria” is the vast region between the Dniester and the Bug, with extensions even further, to the extent that it is also inhabited by Romanians. Perhaps the most accurate description of the Romanian population living in Transnistria can be found in Nicolae M. Popp, who sums up the following groups living in Ukraine and Russia: 1. Transnistrians proper, between the Dniester and the Bug, autochthonous; 2. Romanian colonizations from the XIII-XVI centuries on the space of the old Bolohov land, in northwestern Ukraine, region Berdichev and west of Kyiv; 3. Duca Vodă's group, scattered sporadically between the Dniester, Bug, and Dnieper, in the region of Movilău, Brațlav, Kanev; 4. the group of Romanians between Bug and Dnieper, with Elisabetgrad as its center (Kirovo, then Kirovograd); 5. Cantemir's colonizations from the beginning of the 18th century, in the Donetsk basin, southeast of Kharkiv; 6. Romanians from the north of the Sea of Azov, from Mariupol (which between 1948-1989 was called Zhdanov, mostly Macedonians; 7. Romanians from Crimea, around the city of Simferopol, mostly Transylvanian shepherds; 8. Romanians from the Kuban valley, from Ekaterinodar (Krasnodar) region.¹

Biography

Nichita Smochină was born on March 14/27, 1894 in Mahala (today a suburb of Dubăsari), in a family of wealthy peasants. His father, Parfeni Smochină, was staroste (mayor) for 20 years in this village. The mother, Anghilina, was a well-known Orthodox believer and had great respect for ancient traditions.²

Nikita graduated from the Russian high school in Dubăsari in 1910 with a gold medal. With the beginning of the First World War, in 1914 he was mobilized in the Tsarist army. He was sent to the “Grand Duke Mihail Nicolaevici” officer school in Tiflis. After graduation, with the rank of captain, he was assigned to the

¹ Nicolae M. Popp, *Românii din Basarabia și Transnistria*, Imprimeria Națională, București, 1942; republished in Florin Rotaru (Ed.), *Românitatea transnistriană*, Semne, București, 1996, p. 228.

² Ana Brăiescu, *Nichita Smochină – personalitate de excepție a poporului român*, “BiblioScientia”, No. 10, 2013, p. 91.

3rd Border Guards Regiment from Tiflis (January 1915-January 1918). In its composition, he fought on the fronts of Persia and Turkey. He was decorated with the Order of the Cross “St. George” and was raised by Tsar Nicholas II among the nobility.¹

After the fall of the tsarist regime, he participated (in May 1917) in the Congress of Non-Russian Peoples of the Caucasus, which decided to grant Georgia independence and its separation from Russia. During the debates, he asked for facilities for Moldovans from the Caucasus: the creation of national schools teaching in the Romanian language, based on textbooks with Latin characters; the possibility for Romanian students to continue their studies in Bucharest, Iasi or Chisinau; the divine service to be officiated in the Romanian language. He then went to Petrograd, where he had a meeting with Lenin. Discussing the perspective of the Moldavians from the former empire, Lenin indicated the following: “The Moldavians, from a cultural point of view, are far ahead of the Russians, so form yourself into Moldavian national regiments and with bayonets in hand, conquer and enshrine the freedom that no one has will give it as a gift to your Moldovan people (...). You complain that you have no answer to your national problem. But I answer you categorically: yes: the mother tongue, the Moldovan school, and the press”.²

In 1918, he was elected by the Romanians of the county as president of the Zemstva (equivalent to the Romanian position of prefect), and deputy in the Ukrainian Parliament. As a deputy, he continuously opposed Minister Vinicenco's project of armed invasion of Bessarabia and its annexation to Ukraine. During this time the debates of the Council of the Country were taking place in Chisinau, in which he could not participate. After the occupation of Ukraine and Transnistria by the Red Army, he returned home, where he found an anarchic atmosphere, in which Bolshevik gangs killed and looted at random. Being considered an enemy by the Bolsheviks, on December 25, 1919, he decided to cross the Prut.³

He settled in Iasi, where he attended the Faculty of Law and Letters. He was very active in student organizations. At the same time, he published articles in the newspapers and magazines “Tribuna Românilor de Peste Hotare”, “Calendarul Ligii Culturale”, “Arhiva de Iași” and “Viața Basarabiei”. Collaborating with Bessarabian Pan Halippa, he obtained financial aid, accommodation, and jobs for refugees from Transnistria. In continuation of the local efforts, he went to the Government of Romania, in Bucharest, to inform about the dangerous situation in which the Romanians in Transnistria were, under the attacks and persecutions of the Bolsheviks. In 1922, as a member of the Aid Committee for Romanians across

¹ Aurel Strungaru (Ed.), *Nichita Smochină: O viață de apărător al românilor transnistreni*, Eikon, București, 2017, p. 19.

² Nichita Smochină, *Memorii*, Editura Academiei Române, București, 2009, pp. 11-12.

³ Ana Brăiescu, *Op. cit.*, p. 92.

the Dniester, a memorandum was submitted to King Ferdinand (signed by Pantelimon Halippa - president, and Nichita Smochină - secretary), which asked for support for Transnistrian Romanian refugees, as an urgent measure being placing their children in schools. As a result, a large number of students originally from beyond the Dniester were enrolled for free in schools in Romania.¹

In 1925, Nichita Smochină obtained the status of graduate in Philosophy and graduate in Law. He perfected his studies in the period 1929-1930, at the University Pedagogical Seminar of the Faculty of Letters and Philosophy in Iasi (graduated on March 29, 1930). Given the successful collaboration on Nicolae Iorga's "Neamul Românesc", he attracted the sympathy and strong support of his mentor. In 1930 he obtained a doctoral scholarship at the "Sorbonne" University in Paris, where (1930 - 1934) he developed his doctoral thesis *Romanians in Soviet Russia from its origins to the present day*, obtaining the title of Doctor of Law.

In Paris, he also published several works, especially on the topic of doctoral studies. In difficult financial conditions, and having to pay high tuition fees, he still managed to give public lectures on the situation of the subjugated peoples of the Soviet Union - especially the Romanians. He was present at the debates of the League of Nations in Geneva, where he spoke (within the sixth commission of minorities). At his proposal, in the report of the congress, the mention was introduced: "other Romanian minorities of about 2 million who live outside Romania's borders". During these activities, he was noticed by Nicolae Titulescu; the relationship then developed during a visit to Paris. There, Titulescu advised him to be more restrained in his speeches and works that could be interpreted as anti-Soviet.

His stay in Paris continued as a Romanian language teacher (1930-1934) at the "École pour la Propagation des Langues Étrangères en France" within the "Sorbonne" University. Starting in 1931, he was a member of the "École Roumaine en France", (The Romanian School at Fontenay-aux-Roses), led by Nicolae Iorga - who provided him with accommodation there throughout his doctoral studies and afterward.²

Back in the country, in June 1937 he was elected president of the Congress of Transnistrian Romanians, from Chisinau. In December 1941, during the Congress of all Moldovans in Tiraspol, he was elected president of the Moldavian National Council. He was already in a close relationship with Marshal Antonescu's regime, having favorable public positions and then official positions as an official.

From his memoirs, it is clear without a doubt that he admired Marshal Ion Antonescu, because "he was basically a great lover of his country and an honest man". He addressed the marshal's memos regarding the situation of Transnistrian Romanians; on one of these, submitted on behalf of the Association of

¹ *Ibidem*, p. 93.

² *Ibidem*.

Transnistrian Romanians, is the following resolution: “Let Mr. Smochină know that I will do justice even with the axe!”. În calitate de consilier al mareșalului a fost prezent la toate întâlnirile acestuia cu Adolf Hitler. A significant account of the relationship between the two state leaders remains in the following account of Smochină: at one of these meetings, Antonescu stopped Hitler from speaking with the words “Wait, please, let me speak first as a military man and as an older man”, then he spoke to him about Romanian rights over Transylvania for two hours. Also from Smochină’s accounts, we learn the marshal’s serious reservations regarding the Führer’s major strategic options: “Hitler made a big mistake, so God forbid he wins the war! He declared war on three occult forces, invisible but very powerful: the papacy, Jewry, and Freemasonry. It is a big mistake and no one can correct it. The Jew could very easily attract her to his side, and after the war, he could spoil her, but not in this way to destroy her, because it is inhumane.”¹

Continuing the thread of his memoirs, we learn that, after the end of the war, he was also pursued by the Russians and by the Romanian communist government, as an “enemy of the people”. For a while, he managed to hide in the mountains, but then he was arrested, imprisoned, and tortured. His pension was canceled, his title of honorary member of the Romanian Academy was withdrawn, and he was denied access to the Academy Library. The communist regime ordered the confiscation of a volume of Smochină, which sums up his articles published in the years 1932-1933, in the magazine “Moldova Nouă”. Moreover, the Soviet ambassador in Bucharest bought all the unsold print runs of his brochure entitled *Republica Moldovenească a Sovietelor [The Moldavian Republic of the Soviets]*.

With the changes in Romania’s foreign policy under the leadership of Nicolae Ceaușescu, he summoned him to a discussion. He was interested in the boxes of documents that Nichita Smochină had prepared in the event of separate negotiations by the Antonescu regime for Romania’s exit from the war (Smochină was to be a member of the Romanian delegation). Supervised by a security officer, he moved to Caransebeș, where he had buried the three crates. “But everything was rotten and I cried like a child because the crates contained original Romanian documents and unpublished statistics - Soviet secrets on Romanians from Transnistria and across the Bug.” In the end, he was granted a pension, but not the title of honorary member of the Romanian Academy was returned.²

Bibliography

Approximately fifty scientific works were signed by Nichita Smochină, being printed in Romanian, French, Italian, and German. The central theme of his studies (today we would call it “research direction”) is the existence of the

¹ Apud Iordan Datcu, *Memoriile lui Nichita Smochină*, “Caiete Critice”, No. 10(276), 2010, p. 17.

² *Ibidem*, p. 18.

Romanian people from the Dniester to the Bug, confirmed by historical documents, archaeological excavations, toponymy, and personal names, customs, and traditions that in his time were still fundamentally intact or unaltered.¹

The scientific articles remain the reference for Nichita Smochină's research studies, in the Transnistrian problem:

- *Les Moldaves de Russie Soviétique depuis les origines jusqu'à nos jours*, [The Moldavians of Soviet Russia from the beginning to the present day], "Moldova Nouă", No. 1, 1935;
- *Le Roumain en Russie Soviétique* [The Romanian in Soviet Russia] "Revue Historique de Sud-Est Européen", XII année, No. 7-9, 1936;
- *Republica Moldovenească a Sovietelor. Studiu de drept* [Moldavian Republic of the Soviets. Law Study], "Moldova Nouă", No. 1-3, 1935, and No. 4, 1936;
- *Constituția și guvernul Republicii Moldovenești a Sovietelor* [Constitution and Government of the Moldavian Republic of Soviets], "Cele Trei Crișuri", Year XVI, November-December 1935;
- *Aspectul național în economia Moldovei Sovietice* [The National Aspect in the Economy of Soviet Moldavia], "Moldova Nouă", No. 1-3, 1935, (pseudonym T. Vlădică) ;
- *Les Roumains de Russie soviétique* [Romanians from Soviet Russia], "Moldova Nouă", No. 5, 1939;
- *Trecutul și prezentul românilor de peste Nistru* [The Past and Present of the Romanians Across the Dniester], "Moldova Nouă", Vol. V, 1939;
- *Vechimea ucrainenilor în România* [The Origins of Ukrainians in Romania], "Moldova Nouă", Vol. V, 1939, (pseudonym M. Florin);
- *Moscalia, folclor privitor la recrutarea moldovenilor în armată* [Moscalia, Folklore Regarding the Recruitment of Moldovans Into the Army], "Moldova Nouă", Vol. V, 1939 (pseudonym Ciobanu-Vlaicu);
- *Bibliografia publicațiilor românești din Rusia Sovietică pe anul 1936* [Bibliography of Romanian publications from Soviet Russia in 1936], "Moldova Nouă", Vol. V, 1939;
- *Republica Moldovenească a Sovietelor* [Moldavian Republic of the Soviets], "Biblioteca Cunoștințe Folositoare", No. 75, 1939;
- *Basarabia provincie istorică rusească?* [Bessarabia Historical Russian Province?], "Însemnări Ieșene", Year V, No. 9/1940;
- *Autodeterminarea în condiția sovietică* [Self-Determination in the Soviet Condition], "Viața Basarabiei", Year IX, No. 7-8, 1940;
- *Militari români în Rusia* [Romanian Soldiers in Russia], "Spiritul Militar Modern", No. 5 and 6, 1940;

¹ Ana Brăiescu, *Op. cit.*, pp. 91-92.

- *Românii de peste Nistru [The Romanians Across the Dniester]*, “Spiritul Militar Modern”, No. 1, 1941 and “Viața Basarabiei”, No. 6-7, 1941.

To obtain an image, however superficial, regarding Nichita Smochină's other research concerns, we mention here *Moldovenii din armata lui Petru cel Mare și Carol al XII-lea [Moldavians From the Army of Peter the Great and Charles XII]*, “Cercetări Istorice”, Year V, No. 1, 1929; *Sur les émigrés roumains à Paris, de 1850 à 1856 [On the Romanian Emigrants in Paris, 1850 -1856]*, “Mélange de l'Ecole Roumaine en France”, Vol. XI, 1933; *Elemente românești în narațiunile slave despre Vlad Țepeș [Romanian Elements in the Slavic Narratives About Vlad Țepeș]*, “Moldova Nouă”, Vol. V, 1939.

After his rehabilitation in the communist regime, under the conditions of the ban on researching the Transnistrian and Bessarabian issues, he published both in specialized magazines in the country and abroad: *Unul din cele mai vechi texte slave scrise de un român în sec. XI-XII [One of the Oldest Slavic Texts Written by a Romanian in the XI-XII Centuries]*, “Biserica Ortodoxă Română”, No. 11-12, 1961; *O traducere românească din sec. XV a Cărții “Floarea Darurilor” [A Romanian Translation From the XVth Century of the Book “Flower of Gifts”]*, “Biserica Ortodoxă Română”, No. 7-8, 1962; *O pravilă românească din veacul al XVI-lea. Pravila Sfinților părinți după învățătura lui Vasile cel Mare, întocmită de retorul și scolasticul Lucaci în 1581 [A Romanian “Pravila” From the 16th Century. The “Pravila” of the Holy Fathers According to the Teaching of Basil the Great, Drawn up by the Rhetorician and Scholastic Lucaci in 1581]*, “Biserica Ortodoxă Română”, No.11-12, 1965; *Semnificația unui manuscris istoric [The Significance of a Historical Manuscript]*, “Magazin Istoric”, Year IV, No. 6, 1970; *Cine a scris Evangheliarul de la Reims [Who Wrote the Reims Gospel?]*, “Magazin Istoric”, Year IV, No. 6, 1970; *Le Prochéiros nomos de l'empereur Basil (867-879) et son application chez les Roumains au XIV siecle [The “Procheiros Nomos” of Emperor Basil (867-879) and its Application to Romanians in the 14th Century]*, “Institute for Balkan Studies”, Vol. 9, No. 1, Salonic, 1968; *L'application du droit roumain-byzantin chez les Roumains [The Application of Byzantine Roman Law to Romanians]*, “Institute for Balkan Studies”, Vol. 12, No. 1, Salonic, 1971.

Ethnographic research was printed mostly in the newspaper “Tribuna Românilor Transnistreni”, but also in other popularization calendars and publications. It refers to Holy Sunday for the Moldavians across the Dniester; Christmas for the Moldovans across the Dniester; “Prohods” to the Moldavians across the Dniester; The green grass among the Moldovans across the Dniester; Epiphany among Transnistrian Romanians; From the customs of the Moldavians across the Dniester and others.

As an editor of periodicals, Nichita Smochină coordinated the editorial offices of the magazine “Moldova Nouă” (1935-1941), the daily “Tribuna

Românilor Transnistreni” (1927- 1928); the weekly “Transnistria” (1941-1942), the journal “Cartea Moldovanului” (1943) and the daily “Moldovanul”.

As a member of a research team (in contemporary language, we would call it “interdisciplinary”), starting in 1942, in wartime conditions, a team consisting of Constantin Brăiloiu, Ovidiu Bârlea, Anton Golopenția, Nichita Smochină, Constantin Ionescu, Gheorghe Pavelescu, Tatiana Gălușcă u.a. The organizer of the fieldwork (“project director”) was the Cluj university professor, the ethnologist Traian Herseni.¹

A brief journey through the texts in extenso signed by Nichita Smochină, regardless of their genre as a volume, scientific article, or journalistic article, should retain some theories and documentary extracts with a strong exemplification function.

Regarding the colonization of the Romanians East of the Dniester, Smochină identifies three distinct historical periods, namely: 1. the period of Duca Vodă (17th century, when the Dniester disappeared as a border and colonization intensified); 2. colonization during the time of Empress Catherine II (18th century, when the number of Romanians in Transnistria increased by a lot); 3. – the period after 1924, unfavorable to the Romanians.²

As a thematic synthesis of Transnistrian Romanianness, the article *Romanians between Dniester and Bug* (the text is in German, under the title *Die Rumänen zwischen Dnjester und Bug*, followed by an Italian version), published in “Moldova Nouă”, in 1941, remains emblematic³. In the author's understanding, Transnistria means the sum of the Dnieper-Bug and Bug-Dniester regions; they are investigated as geographical situations, short historical news, and national and cultural life in the Republic of Moldova. The historical chapter refers to the Bolohov principality; the Duchy of Ukraine; New Moldova; and Zaporozhian Cossacks. Appendices include documents and charts.

The recent realities in the Transnistrian region are inventoried in the above-mentioned article *Republica Moldovenească a Sovietelor* (“Moldova Nouă”, No. 1, 1935), in which it presents some ordinances of administrative reorganization and the historical rights of the Romanians in the region, going through the eras of Darius, Burebista, Traian, of the Tatars and Russians; finally, some maps appear.

The reference for historical cartography is the map published by Smochină in the appendix to the booklet *Die Rumänen in Sowjetrussland [Romanians in*

¹ Nicolae Băieșu, *Observații privind cultura populară a românilor de la est de Nistru, de Bug, din nordul Caucazului*, “Akademos”, No. 2(13), June 2009, p. 108.

² Nichita Smochină, *Republica Moldovenească a Sovietelor*, “Moldova Noastră”, No. 1, 1935, republished in Florin Rotaru (Ed.), *Op. cit.*, p. 299.

³ N. Smochină, *Die Rumänen zwischen Dnjester und Bug*, “Moldova Nouă”, No. 1-3, 1941, pp. 5-18.

Soviet Russia], published in Iasi in 1939. Among the four Romanian ethnic groups distributed throughout Ukraine, the most important is that of the proper Transnistrians (indigenous for the most part, unlike the other three groups – all colonized in different eras).

With the aim of popularization, in the form of extracts or syntheses from his research based on historical sources, the newspaper articles remain relevant. For example, the Romanianness of the space beyond the Dniester is thus presented and explained in *Bessarabia and the Romanians beyond the Dniester*, published in the “Universul” newspaper of July 13, 1941: “The names of the towns across the Dniester and the surnames of the Transnistrian inhabitants show that a significant number of Romanians left Bessarabia. Thus the village of Hlinoiaia, from the county Hotin, has its correspondence near Tiraspol, where there is a very important cannery; the city of Dubăsari with the villages of Jora; Speia, Slobozia, Topmagiu, Goian, Molovata and many others, we find them on both banks of the Dniester. Near Balta, much further from the Dniester, we again find villages with Romanian names like Lăpușna, whose inhabitants come from the land of Lăpușna in Bessarabia. No less, the documents tell us how in ancient times the Romanians ruled both banks of the river from Jora to Dubăsari. The owner of the town of Ihurluc was the Bessarabian Găină, etc. The connection of these brothers with the rest of the Nation has always been maintained. From the Bessarabian cities, which have become historical through their connections, the following are worth noting: Hotin, which communicated with Romanians from the Cameneț-Podolsk governorate; Soroca which connected with Ticănuca; Orhei, which was connected to Dubăsari by a ford; and Tighina where connections were made with the Transnistrians via Speia.”

Finally, in her work of folkloristic recovery and interpretation, Nichita Smochină excels by rendering folk songs or individual poetic creations (composed in folkloric style), dating from the 17th century. A central theme of this genre refers to the Dniester as a “separator of brothers”, with e.g: “Nestru, Nestru, apă blăstămată, / De când pe tîni ti-am trecut / Și la Bug m-am dipărtat, / Tu din mal în mal ai crescut / Și pi frații nei din Moldova / Nu mai pot videa / Tot din pricina ta” [“Dniester, Dniester, accursed water, / Since I passed you by / And I moved to the Bug, / You grew from bank to bank / And my brothers from Moldova / I can no longer see / All because of your”].¹

Regarding the wedding of the Transnistrian Romanians, the destructive effect of modernization in the Soviet spirit can be seen, “Today the wedding is not done with all the pomp of other times, as I described it. Parents of young people do not bargain so much around the dowry. Everyone works on the collective farm. As

¹ N. P. Smochină, *Les Moldaves de Russie Soviétique*, “Moldova Noastră”, No. 1, 1935, p. 106.

a dowry, the girl is only given a pillow or two, so that she has a place to rest her head. Barks, looms, walls, etc. are missing.”¹

Work and memory recovery

After the collapse of the communist regimes, the recovery of Nichita Smochină's memory followed as a natural and necessary process, happening in parallel and equally in the Republic of Moldova and Romania, with significant moments and aspects of the intersection of the two processes. Academic and political factors cooperated to bring Nichita Smochină back up to date.

From the aspect of scientific research, the dominance of the “Nichita Smochină project” was ensured, with particular professionalism, consistency and energy, by the researcher Vadim Guzun, who published and edited three volumes in Romania, at the Argonaut publishing house, in the years 2013-2014: *Acțiunea informativă Nichita Smochină: liderul românilor transnistreni urmărit de Securitate 1952-1962* [*The Informative Action Nichita Smochină: The Leader of the Transnistrian Romanians Pursued by the Securitate 1952-1962*] (Argonaut, Cluj-Napoca, 2013); *Alexandru Smochină, Care patrie? Memoriile unui subprefect român în Transnistria* [*Alexandru Smochină, Which Homeland? Memoirs of a Romanian Subprefect in Transnistria*] (Argonaut, Cluj-Napoca, 2014); *Nichita Smochină: Vox clamantis in deserto* (Argonaut, Cluj-Napoca, 2014).

Mandatory to mention is the contribution of Aurel Strungaru as editor, with the volume *Nichita Smochină: O viață de apărător al românilor transnistreni* [*Nichita Smochină: A Life as a Defender of Transnistrian Romanians*], at the Eikon publishing house in Bucharest, in 2014. The work sums up ten parts, entitled: Biography; Nikita Smochină, my family; Decorations; Scientific and publishing activity; Nikita Smochină in the collective memory; Notes about Nikita Smochină; Plea for the Romanians in the USSR; Correspondence; Goodbye, Nikita Smochina; Photo-documents.

The Romanian Academy gave life to its project, by publishing the Memoirs in 2009, totaling an impressive content of 618 pages. Already on July 3, 1990, he had been reinstated as an honorary member of the Romanian Academy, a decade after his death.²

During this time, several studies and articles were published in the Republic of Moldova (some cited above), including the work of M. Tașcă, *Nichita Smochină, membru de onoare al Academiei Române* [*Nichita Smochină, Honorary Member of the Romanian Academy*], in the volume *Martiriul transnistrean sub jugul totalitar rusesc* [*Transnistrian Martyrdom Under the Russian Totalitarian Yoke*] (Editors Radion Cucreanu, Eleonora Cercavski, and Dumitru Apetri. At the

¹ Apud Iordan Datcu, *Nichita P. Smochină, “Nunta la românii transnistreni”*, “Philologia”, Vol. LIX, 2017, p. 82.

² Iordan Datcu, *Memoriile lui Nichita Smochină*, p. 18.

end of the chapter, the author mentions that “In April 2010, he was posthumously decorated by the interim president of the Republic of Moldova, Mihai Ghimpu, with the Order of Honor. (...) The distinction was handed by the head of state to the academician's niece, Mrs. Veronica Galin-Corini.”¹ On this occasion, several descendants of Nichita Smochină were honored, who were constantly concerned with the preservation of his documents and works: Adriana Sarah Nica, Veronica Galin-Corini, and Vlad Galin-Corini. The President of the Academy of Sciences of Moldova, Gheorghe Duca, appreciated their efforts and offered them a “Diploma of Gratitude”.²

Moreover, the Academy of Sciences of Moldova paid tribute to Nichita Smochină's work through a specially dedicated conference. On June 14, 2012, the “Andrei Lupan” Central Scientific Library of A.S.M., in partnership with the Institute of Ecology and Geography of the same academy, organized the symposium “The Great Romanian - Nichita Smochină”, during which was launched the volume *Pagini din însemnările unui rebel* [*Pages from the notes of a rebel*], under the signature of Nichita Smochină (editors Vlad Galin-Corini and Bogdan-Ionuț Secheli).³

In the form of popularization, the Internet offers a very difficult-to-specify number of shows, podcasts, and interviews dedicated to the memory of Nichita Smochină, under the auspices of the European Association of Geopolitical and Strategic Studies “Gheorghe I. Brătianu”⁴, Radio Romania News⁵, Eminescu International Academic Center⁶, Animafori News from Tel Aviv⁷ and others.

Conclusion

The Romanian presence beyond the Dniester remains an indisputable historical fact, documented since the time of the Voivodeship of Moldavia. The Moldavians there were founders of settlements, administrative leaders, soldiers, and writers. They colonized territories including beyond the Bug and in the Donetsk region. As far as we can estimate in the absence of official censuses for

¹ Apud Sergiu Cogut, *Nichita Smochină – un destin transnistrean de excepție*, în *Conferința "Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului"*, Series 24, Vol. 3, 2022, p. 27.

² Ana Brăescu, *Op. cit.*, p. 96.

³ *Ibidem*, p. 90.

⁴ <https://www.aesgs.ro/ru/videos/nichita-smochina-o-evocare-din-seria-oamenii-transnistriei-45/> (10.05.2023).

⁵ <https://www.romania-actualitati.ro/emisiuni/istorica/nichita-si-alexandru-smochina-vietii-rosii-in-gulag-si-in-comunism-id109402.html> (10.05.2023).

⁶ <https://centruleminescubm.wordpress.com/2021/10/04/mostenirea-etnografica-si-folclorica-a-lui-nichita-p-smochina/> (10.05.2023).

⁷ <https://afnews.ro/2024/05/13/noua-tv-dr-mihai-nicolae-despre-marele-roman-transnistrean-nichita-smochina-ii/> (20.05.2024).

the older eras, their number was continuously decreasing, along with the domination of administrative powers of eastern origin in these territories. At the same time, their social and especially political importance was continuously decreasing, under the demographic and ideological pressure of the new rulers.

In the documentation of these processes, the figure of Nichita Smochină holds a central position. The strong return of his memory in the Romanian world freed from communism, on both banks of the Prut, is an indicator of the Romanian people's need for historical truth and the preservation of old testimonies, in anticipation of better times.

Bibliography

Volumes

1. Guzun, Vadim, *Acțiunea informativă Nichita Smochină: liderul românilor transnistreni urmărit de Securitate 1952-1962*, Argonaut, Cluj-Napoca, 2013
2. Idem, *Alexandru Smochină, Care patrie? Memoriile unui subprefect român în Transnistria*, Argonaut, Cluj-Napoca, 2014
3. Idem, *Nichita Smochină: Vox clamantis in deserto*, Argonaut, Cluj-Napoca, 2014
4. Popp, Nicolae M., *Românii din Basarabia și Transnistria*, Imprimeria Națională, București, 1942
5. Rotaru, Florin (Ed.), *Românitatea transnistriană*, Semne, București, 1996
6. Smochină, Nichita, *Memorii*, Editura Academiei Române, București, 2009
7. Strungaru, Aurel (Ed.), *Nichita Smochină: O viață de apărător al românilor transnistreni*, Eikon, București, 2017

Studies and Articles

1. Băieșu, Nicolae, *Observații privind cultura populară a românilor de la est de Nistru, de Bug, din nordul Caucazului*, "Akademos", No. 2(13), June 2009
2. Brăiescu, Ana, *Nichita Smochină – personalitate de excepție a poporului român*, "BiblioScientia", No. 10, 2013
3. Cogut, Sergiu, *Nichita Smochină – un destin transnistrean de excepție*, in *Conferința "Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului"*, Series 24, Vol. 3, 2022
4. Datcu, Iordan, *Nichita P. Smochină*, "Nunta la românii transnistreni", "Philologia", Vol. LIX, 2017
5. Datcu, Iordan, *Memoriile lui Nichita Smochină*, "Caiete Critice", No. 10(276), 2010
6. Smochină, N., *Republica Moldovenească a Sovietelor*, "Moldova Noastră", No. 1, 1935

7. Smochină, N., *Die Rumänen zwischen Dnjester und Bug*, “Moldova Nouă”, No. 1-3, 1941
8. Smochină, N. P., *Les Moldaves de Russie Soviétique*, “Moldova Noastră”, No. 1, 1935

Web

1. <https://www.aesgs.ro/>
2. <https://www.romania-actualitati.ro/>
3. <https://centruleminescubm.wordpress.com/>
4. <https://afnews.ro/>

CONFLICTE “ÎNGHEȚATE” / “FROZEN” CONFLICTS

Mihai MELINTEI
Lucian Blaga University of Sibiu

A BRIEF OVERVIEW OF THE FIRST AND SECOND NAGORNO-KARABAKH WARS

Abstract:	<i>The Nagorno-Karabakh wars is one of the most protracted and complex disputes in the post-Soviet space, involving Armenia and Azerbaijan over the control of the Nagorno-Karabakh region. The first war broke out in the late 1980s and early 1990s, following the collapse of the Soviet Union. Nagorno-Karabakh, an ethnically Armenian-majority area, had been under Azerbaijani control during Soviet regime. As tensions between Armenians and Azerbaijanis grew, the conflict escalated into a full-scale war from 1991 to 1994. The result was a devastating loss of life, mass displacement, and a de facto Armenian control over Nagorno-Karabakh and surrounding Azerbaijani territories, although these gains were never internationally recognized. A fragile ceasefire was agreed upon in 1994, but the situation remained volatile with periodic skirmishes. The second war erupted in September 2020, with Azerbaijan launching a large-scale offensive to reclaim Nagorno-Karabakh. The 2020 conflict was marked by heavy military engagement, with Azerbaijan receiving support from Turkey, while Russia played a mediating role. The war ended with a ceasefire agreement brokered by Russia, shifting the region's geopolitical dynamics and strengthening Azerbaijan's position. Despite the ceasefire, tensions remain high, and the conflict continues to shape relations in the South Caucasus.</i>
Keywords:	Nagorno-Karabakh; War; Post-Soviet space; Geopolitics; South Caucasus; Conflicts.
Contact details of the author:	E-mail: mihai.melintei@ulbsibiu.ro

Institutional affiliation of the author:	Lucian Blaga University of Sibiu
Institutions address:	550324-Sibiu, Calea Dumbrăvii nr. 34, et. II, cam. 10 Tel: 0040/734306434, Fax: 0040/269/422169, E-mail: office@lact.ro

Introduction

When empires collapse, they leave behind pieces of institutional wreckage scattered across ideological bureaucracies, military units, economic networks, administrative districts, as well as demographic and cultural patterns that bear the marks of the past. This imperial detritus forms the foundation of new political arrangements that are built into the new state identities. After the collapse of the Soviet Union in December 1991, conflicts began to evolve in the republics of the post-Soviet space based on the detritus left behind.

The Nagorno-Karabakh war is one of the most complex and enduring wars in the post-Soviet space, with deep roots in the region's history and the relations between Armenia and Azerbaijan. It erupted as a result of ethnic and political tensions that had accumulated over decades, in the context of the collapse of the Soviet Union and the disintegration of the existing international order.¹ The Nagorno-Karabakh region, a mountainous area located in the southern Caucasus, had been a subject of dispute between the two nations since the Soviet era, when, despite the majority of the population being Armenian, it was assigned to Azerbaijan as an autonomous region. After the collapse of the USSR in 1991, tensions escalated into an open military conflict, following which Armenia took control of Nagorno-Karabakh and surrounding territories in Azerbaijan.

The first war fought between 1991 and 1994, resulted in significant loss of life and the displacement of thousands of people, leaving behind a de facto territory under Armenian control, though it was not internationally recognized. Despite a ceasefire agreement signed in 1994, the situation remained volatile, with periodic clashes along a fragile demarcation line. In 2020, the conflict reignited violently in a large-scale war, known as the second Nagorno-Karabakh war. This war was marked by significant military intervention from Azerbaijan, supported by Turkey, and a mediation role by Russia. The outcome radically changed the geopolitical map of the region, strengthening Azerbaijan's influence and involving Russia in a new form of control over the area.

¹ Ben Fowkes, *The Disintegration of the Soviet Union. A Study in the Rise and Triumph of Nationalism*, Palgrave Macmillan, London, 1997, p. 265.

A brief look at the first Nagorno-Karabakh war

The armed conflict in Nagorno-Karabakh was one of the first on the territory of the former Soviet Union. Over a quarter of a century, the conflict transformed from an intercommunal and inter-union conflict within the Soviet Union into a long-lasting ethno-political war between Armenia and Azerbaijan, with unclear prospects for resolution. Currently, there are no diplomatic relations between the two Transcaucasian states, and the border has become a fortified line along which armed incidents occur. Following the escalation of the conflict during the disintegration of the Soviet Union, the *de facto* formation of the Republic of Nagorno-Karabakh, also known as the Republic of Artsakh (in Armenian), took place. With the gradual withdrawal of Soviet military assets from Karabakh in February 1992, large-scale military operations, known as the First Nagorno-Karabakh War, began.¹ At the end of February 1992, Armenian and Azerbaijani military units engaged in a series of battles in the town of Khojaly. Armenian forces, aided by armored vehicles and soldiers from the 366th Infantry Guard Regiment stationed in Stepanakert (the capital of Nagorno-Karabakh), targeted the Azerbaijanis. After repeated warnings of the imminent offensive, the Armenians launched an assault and occupied the town of Khojaly, from where Azerbaijani forces were bombing Stepanakert. During the one-day attack and its aftermath, hundreds of Azerbaijani civilians were injured, killed, or went missing.²

The armed events in the city of Khojaly became an important point for the continuation of the Armenian troops' offensive toward the Lachin corridor. Thus, in May 1992, Armenian military units attacked the city of Shushi (Armenian name) / Shusha (Azerbaijani name), taking full control of the Lachin corridor, which connects Nagorno-Karabakh to Armenia. The assault on the city of Shushi/Shusha on May 8-9, 1992, was an episode of the initial phase of the Nagorno-Karabakh war. During this operation, Armenian armed forces established control over the city, which had previously been mainly populated by Azerbaijanis, and the surrounding area. Tens of thousands of Azerbaijanis became refugees. The Armenian military command had long considered the possibility of capturing the city of Shushi/Shusha, as the Azerbaijani bombing of the urban infrastructure in Stepanakert was carried out from Shushi/Shusha (the distance between the cities is 5 km).³

¹ Jeffrey S. Dixon, Meredith Reid Sarkees, *A Guide to Intra-State Wars an Examination of Civil, Regional, and Intercommunal Wars. 1816-2014*, SAGE Publications, California, 2016, p. 309.

² Shamkhal Abilov, Ceyhun Mahmudlu, Bilal Dadayev, *Insight Karabakh. Chronological Order of the Historical, Legal, and Political Aspects of the Conflict*, LIT Verlag, Berlin, 2023, pp. 141-142.

³ Thomas De Waal, *The Caucasus. An Introduction*, Oxford University Press, Oxford, 2019, pp. 120-121.

From February to April 1992, by order of the Minister of Defense of Azerbaijan, Rahim Gaziev, two Grad missile systems were transferred to the city of Shushi/Shusha to bomb the city of Stepanakert, the administrative center of Nagorno-Karabakh. The decision to capture the city of Shushi/Shusha and open the Lachin corridor to ensure land communication between Armenia and Nagorno-Karabakh was made by the Armenian Security Council. This task was entrusted to the self-defense units of Nagorno-Karabakh, led by Vazgen Sargsyan, the first Minister of Defense of Armenia. The capture of the city of Shushi/Shusha became the first significant military victory for Armenian forces during the First Nagorno-Karabakh War. In Armenian sources, the events related to the city of Shushi are referred to as the liberation of Shushi, while in Azerbaijani, they are called the occupation of Shusha.¹

From an international perspective, the attack on the city of Shushi/Shusha interrupted Iran's mediation efforts to stabilize the situation in Nagorno-Karabakh. It also led to a diplomatic scandal and a significant cooling of relations between Iran and Armenia. At the same time, Turkish Prime Minister, Süleyman Demirel, during an emergency government meeting in May 1992, referred to the events in Shusha as “an Armenian act of terror against the Azeri.” Süleyman Demirel emphasized that Turkey could not remain an observer when “there is an attempt to resolve the conflict by force.” Calls for military intervention by Turkey on Azerbaijan's side were intensified, but these efforts were halted by Russia. The Commander-in-Chief of the Joint Armed Forces of the CIS, Marshal Evgenii Shaposhnikov, warned Turkey in the summer of 1992 that the involvement of a third party in the clashes in Nagorno-Karabakh could lead to “a world war, which is inadmissible.”²

After the failures of the Azerbaijani army in Nagorno-Karabakh and under pressure from the opposition, the President of Azerbaijan, Ayaz Mutalibov, resigned and sought refuge in Russia. Against the backdrop of the Nagorno-Karabakh war, a period of political crisis followed within Azerbaijan. After Ayaz Mutalibov's resignation, Yakub Mammadov was elected as acting president, but on June 7, 1992, presidential elections were held, which were won by the leader of the National Front of Azerbaijan (NFA), Abulfaz Elchibey. In June 1992, Azerbaijan launched an offensive in Martakert/Agdere in eastern Karabakh and the neighboring Shahumyan region. However, the setbacks during the military confrontation with Armenia and the incompetence of the government formed by

¹ Vicken Cheterian, *War and Peace in the Caucasus. Russia's Troubled Frontier*, Hurst & Company, London, 2008, p. 130.

² Tatul Akopian, *Karabakhskiï dnevnik: zelenoe i chernoe, ili ni voïny ni mira*, Antares, Erevan, 2010, p. 211.

the NFA led to a power crisis in Baku.¹ Thus, in 1993, Colonel Suret Huseynov's rebellion took place, aimed at removing Abulfaz Elchibey from power. On May 28, 1993, Russian military units in the city of Ganja left Azerbaijani territory following agreements between Moscow and Baku, and military ammunition was taken over by the 709th military unit led by Suret Huseynov. By June 21, 1993, Suret Huseynov's military units were 20 km away from Baku. A crisis developed in Azerbaijan, bringing the country to the brink of civil war.²

Against the backdrop of the internal political crisis, in June 1993, the President of the Autonomous Republic of Nakhichevan, Heydar Aliyev, arrived in Baku. He played the role of mediator in the negotiations between Elchibey and Huseynov. From June 23 to 25, 1993, the Milli Mejlis (Parliament of Azerbaijan) voted (33 votes in favor, three against, and one abstention) to strip Abulfaz Elchibey of his presidential powers and transfer them to Heydar Aliyev. Thus, on June 24, 1993, Heydar Aliyev became the acting president of Azerbaijan. However, since such a decision was not under the country's Constitution, the parliamentarians decided to put the issue of the president's trust to a national referendum. On August 28, 1993, in a referendum regarding Abulfaz Elchibey's trust, 97.5% of the country's citizens voted for his resignation.

During these events, and against the backdrop of the Nagorno-Karabakh war, a group of Talysh officers (of Iranian descent) led by Colonel Alakram Gummatov proclaimed the Autonomous Republic of Talysh-Mugan in Lankaran as part of Azerbaijan. Heydar Aliyev did not recognize the autonomy, and on August 23, the rebellion was suppressed by the Azerbaijani army. In 1996, Azerbaijan's intelligence services uncovered a mission aimed at restoring Abulfaz Elchibey to the presidency.³

As a result of the large-scale hostilities in 1993, Armenian forces took full control of seven Azerbaijani regions. By the end of 1993, the fighting had extended within Azerbaijan, including along the Armenian-Azerbaijani border. The entire territory of the former Nagorno-Karabakh Autonomous Region came under Armenian control, except for small sections of the city of Martakert/Agdere. Additionally, five districts outside the autonomy were fully captured by Armenia, and two districts were partially controlled, along with Azerbaijani enclaves on Armenian territory (three villages). The Artsvashen/Başkend enclave (which had been part of the Armenian SSR during the Soviet Union) came under Azerbaijani control. By 1994, Armenian forces had taken control of approximately 13.6% of Azerbaijan's territory, including areas outside Nagorno-Karabakh, specifically the

¹ Christoph Baumer, *History of the Caucasus. Volume 2: In the Shadow of Great Powers*, Bloomsbury Publishing, New York, 2023, p. 253.

² *Ibidem*.

³ Charles King, *The Ghost of Freedom. A History of the Caucasus*, Oxford University Press, Oxford, 2009, pp. 218-221.

Lachine corridor, the city of Kalbadjar (in Armenian, Karavadjar), and the cities of Agdam, Fuzuli, Jabrayil, Qubadlı, and Zangilan (in Armenian, Kovsakan). These cities formed the “security belt” or “security zone” of Nagorno-Karabakh territories, internationally recognized as part of Azerbaijan but controlled by the Nagorno-Karabakh Republic (NKR) until 2020. During the war, the United Nations Security Council called for the “withdrawal of all occupying forces” from the territories of the “security belt” through its resolutions. In 2005, the Council of Europe referred to the territories of the “security belt” and Nagorno-Karabakh itself as “occupied territories” of Azerbaijan.¹

Following the hostilities of 1991–1994, the Nagorno-Karabakh war received significant attention from the CSCE Council in Helsinki. During this meeting, participants concluded that it was necessary to create a conference on the Nagorno-Karabakh issue under the auspices of the CSCE (which became the OSCE in 1995). This conference was meant to serve as a permanent platform, with the core purpose of facilitating a comprehensive negotiation process aimed at resolving the war. Thus, in 1992, negotiations for the peaceful resolution of the Nagorno-Karabakh conflict began within the OSCE Minsk Group, co-chaired by the United States of America, Russia, and France.² However, diplomatic efforts and negotiations within the Minsk Group failed to fully resolve the conflict between Baku and Yerevan. Peace negotiations for the first Nagorno-Karabakh war were generally conducted under the auspices of the OSCE, but in 1993, they began to be mediated by the United Nations, through the issuance of four UN Security Council resolutions.³ Still, the parties reached a ceasefire agreement through the mediation of the Inter-Parliamentary Assembly of the CIS and Russia.

On May 5, 1994, in Bishkek, Kyrgyzstan, the Bishkek Protocol was signed – the legal basis for ending the Nagorno-Karabakh war, approved by the participants of the CIS Inter-Parliamentary Assembly meeting. With some modifications, a copy of the protocol was also signed on May 8, 1994, in Baku.⁴ Based on the Bishkek Protocol, between May 9 and 11, 1994, the Ceasefire Agreement was signed, which came into effect on May 12, 1994. The agreement was concluded in a tripartite format between Armenia and the Nagorno-Karabakh Republic on one side, and Azerbaijan on the other. The main provision of the

¹ Hakan Yavuz, Michael M. Gunter, *The Karabakh Conflict Between Armenia and Azerbaijan. Causes & Consequences*, Palgrave Macmillan, 2022, London, p. 132.

² OSCE, *OSCE Minsk Group*, <https://www.osce.org/mg> (27.11.2024).

³ United Nations Digital Library, *Resolution 884 (1993) / adopted by the Security Council at its 3313th meeting*, 12 November 1993, <https://digitallibrary.un.org/record/176731?ln=en&v=pdf> (27.11.2024).

⁴ Shamkhal Abilov, Ceyhun Mahmudlu, Bilal Dadayev, *Insight Karabakh. Chronological Order of the Historical, Legal, and Political Aspects of the Conflict*, LIT Verlag, Berlin, 2023, p. 183.

agreement was to ensure a complete ceasefire and the cessation of military operations starting from 00:01 on May 12, 1994.¹

The Second Nagorno-Karabakh War

Although regular border clashes between the parties continued after 1994, they were not of strategic significance. In general, the ceasefire was respected until a significant escalation of the situation in April 2016. In 2020, the ceasefire completely collapsed, leading to the escalation of the second Nagorno-Karabakh war.

The situation in Nagorno-Karabakh remained one of the main factors of instability in the South Caucasus. By the early 21st century, the situation in Nagorno-Karabakh had reached such a degree of mutual hostility between the conflicting parties that, despite diplomatic rhetoric, it could no longer have any solution other than a purely military one. Thus, if the first Nagorno-Karabakh war from 1991–1994 became the embodiment of the Armenian version of such a decision, the second war in the fall of 2020 became a version of the decisions made by Azerbaijan. After 2019, the political and military statements and measures taken by the parties deliberately destabilized the negotiation process regarding the resolution of the Nagorno-Karabakh issue. The prologue to the hostilities of September–November 2020 in Nagorno-Karabakh can be traced to the July 2020 confrontation in the Tavush region at the Armenia–Azerbaijan border.²

The fighting between Azerbaijani and Armenian forces in the fall of 2020 is seen as a sudden escalation of clashes between the parties over the status of Nagorno-Karabakh. On September 27, at 07:30 AM, the Azerbaijani Ministry of Defense accused the Armenian Armed Forces of launching artillery bombardments around 06:00 on Azerbaijani military positions along the front line of the “security belt” in settlements in the districts of Agdam, Fuzuli, and Jabrayil.³ Later, the Azerbaijani Ministry of Defense announced the initiation of a large-scale counteroffensive operation across the entire Nagorno-Karabakh territory and the regions in the security belt, using tanks, artillery, rocket systems, and aviation. According to the Armenian Ministry of Defense, the Azerbaijani offensive began

¹ Mihail Mayorov, *Mirotvortsy. Iz opyta rossiyskoy diplomatii v posrednichestve*, Mezhdunarodnyye otnosheniya, Moskva, 2007, p. 139.

² Hakan Yavuz, Michael M. Gunter, *The Karabakh Conflict Between Armenia and Azerbaijan. Causes & Consequences*, Palgrave Macmillan, London, 2022, pp. 154–155.

³ Ministerstvo Oborony Azerbaydzhanskoy Respublik, *Armianskiye vooruzhennyye sily sovershili masshtabnyye provokatsii po vsey protyazhennosti fronta*, 27 sentebrya 2020 g., <https://mod.gov.az/ru/news/armyanskie-vooruzhennye-sily-sovershili-masshtabnye-provokatsii-po-vsey-protyazhennosti-fronta-32312.html> (28.11.2024).

at 08:10 local time. Soon after, martial law and full mobilization were introduced in both the Nagorno-Karabakh Republic and Armenia.¹

As a result of the counteroffensive operation launched by the Azerbaijani Armed Forces, several communities in the “security belt” of the Fuzuli and Jabrayil districts, as well as other strategically important territories, were reintegrated into Azerbaijan as early as the first days of the fighting. To this end, on October 29, 2020, the President of Azerbaijan, Ilham Aliyev, signed the decree *On the organization of a temporary special administration in the territories of the Republic of Azerbaijan liberated from occupation*.²

The battles in the Second Nagorno-Karabakh War took place in two main directions: the northern and southern parts of Karabakh. In October 2020, Azerbaijan achieved success in the southern direction. Azerbaijani forces managed to establish control over the city of Jabrayil and the village of Hadrut. As a result of these events, the Armenian front was pushed back to the border line between Armenia and Azerbaijan. Throughout October 2020, building on previous successes, the Azerbaijani army captured significant territories within the Nagorno-Karabakh security belt, including the cities of Fuzuli, Zangilan, and Qubadlı (which had been under the control of the Republic of Nagorno-Karabakh/Artsakh). The main objectives of this Azerbaijani offensive were the city of Lachin, through which the highway connecting Shusha/Shusha and Stepanakert to Armenia passes, as well as the city of Shusha itself. The final battle of the war was fought for Shusha/Shusha, a city of strategic and cultural importance to Azerbaijan. The battle for control of Shusha/Shusha in Nagorno-Karabakh took place from October 29 to November 8, 2020, and is considered one of the key episodes of the Second Nagorno-Karabakh War.³

The capture of Shusha/Shusha made it possible to encircle Stepanakert (the capital of Nagorno-Karabakh), with the prospect that the entire Nagorno-Karabakh region could fall under Azerbaijani control. The battle for Shusha/Shusha became a decisive event, as one day after the city’s capture, on November 9, 2020, with Russia’s mediation, the parties signed a Joint Declaration regarding the complete cessation of hostilities and all military operations in the Nagorno-Karabakh area, starting from 00:00 hours. The declaration provided for the end of military

¹ CNBC, *Armenia declares martial law over Nagorno-Karabakh, Azerbaijan says no need for military mobilization*, September 27, 2020, <https://www.cnbc.com/2020/09/27/armenia-declares-martial-law-over-nagorno-karabakh-azerbaijan-says-no-need-for-military-mobilization.html> (28.11.2024).

² Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, *Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad olunmuş ərazilərində müvəqqəti xüsusi idarəetmənin təşkili haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı*, 29 oktyabr 2020, <https://president.az/az/articles/view/44886> (28.11.2024).

³ Alexey Krivopalov, *Vtoraya Karabakhskaya voyna v politiko-strategicheskoy retrospektive*, “Rossiya i novyye gosudarstva Yevrazii”, Nr. 3, Moskva, 2022, pp. 149-160.

hostilities, as well as the integration of all territories in the security belt into Azerbaijan. It also introduced a Russian peacekeeping mission in the region.¹

At the same time, since Turkey provided political and military support to Azerbaijan, supplying military equipment, including attack drones, a Russian-Turkish monitoring center for the ceasefire was established on Azerbaijani territory, adjoining Nagorno-Karabakh. As a result, the war was concluded, and Azerbaijan achieved success. Following the second Nagorno-Karabakh war, all the territories of the “security belt” were returned under Azerbaijani control, except for the Lachine corridor, which remained under the control of Russian peacekeeping forces deployed in the region.²

The ceasefire declaration negotiated by Russia saved Armenia from a military catastrophe and spared the Republic of Nagorno-Karabakh from complete extinction. At the same time, the November 9, 2020, declaration made it possible to implement a solution that had been negotiated over the previous decades: Azerbaijan regained control not only over the territories occupied by its forces at the time of the cessation of hostilities on November 10, 2020, including regions within Nagorno-Karabakh, but also the districts of the security belt.³

Diplomatically, Russia remained the principal guarantor of the agreements reached. At the same time, Moscow will need to consider the complex internal political processes in both Armenia and Azerbaijan, as well as Turkey's presence in the region in the future.⁴

Russia's policy regarding the Nagorno-Karabakh issue

When discussing Russia's involvement in the Nagorno-Karabakh war, it is important to consider several characteristics that distinguish Nagorno-Karabakh from other conflicts and wars in the post-Soviet space. Unlike the conflicts in Abkhazia, South Ossetia, Transnistria, the Nagorno-Karabakh confrontation did not present a point where Russian and Western interests overlapped. The situation in Nagorno-Karabakh is different from the aforementioned cases and was never viewed in Washington or Brussels as part of Russia's “imperial” ambitions. This approach was not influenced by the 2008 events in the Caucasus (Georgia), by the 2014 Crimea situation, or by the armed invasion in Ukraine (2022).

According to Richard Hoagland, the co-chairman of the OSCE Minsk Group from January to August 2017, the United States of America and the

¹ Hakan Yavuz, Michael M. Gunter, *The Karabakh Conflict Between Armenia and Azerbaijan. Causes & Consequences*, Palgrave Macmillan, London, 2022, p. 160.

² Mikayel Zolyan, *How the West Managed to Sideline Russia in Mediating the Nagorno-Karabakh Conflict*, “Carnegie Politika”, November 2022.

³ *Ibidem*.

⁴ Andrei Tsygankov, *Russia's Foreign Policy Change and Continuity in National Identity*, Rowman & Littlefield Publishers, London, 2022, p. 215.

European Union supported Moscow's independent diplomatic efforts in the tripartite negotiation format (Russia – Armenia – Azerbaijan). According to Hoagland, Moscow did not want war in Nagorno-Karabakh between Azerbaijan and Armenia. This aligns with Russia's broader interests in maintaining regional stability and its role as a key mediator in the conflict, aiming to prevent a larger confrontation in the South Caucasus.¹ This situation destabilizes the entire region and harms Russia's interests.

Richard Hoagland's predecessor, James Warlick (co-chair of the OSCE Minsk Group from September 2013 to December 2017), emphasized that: "The situation in Nagorno-Karabakh is an issue where Russia and the US can work together." Such an assessment by American diplomats for issues like Ukraine, Georgia, or the Republic of Moldova is practically impossible. Thus, the war in Nagorno-Karabakh remained a unique case in the post-Soviet space, where the approaches of Moscow and Washington were not radically opposed to each other.²

This collaboration highlights the exceptional nature of the Nagorno-Karabakh war in the context of broader international relations, particularly in post-Soviet conflicts. While the geopolitical tensions surrounding Ukraine, Georgia, and the Republic of Moldova often placed Russia and the United States of America on opposite sides, in Nagorno-Karabakh, both countries found common ground in their desire to avoid an escalation of the conflict. This cooperation, however, reflects a more pragmatic approach to maintaining regional stability and the balance of power, despite the ongoing rivalry between the two global powers in other contexts.³

This approach can be explained by the fact that in other conflicts in the post-Soviet space, such as those in Georgia and the Republic of Moldova, Moscow directly supported the separatist territories. For the West, these were conflicts between Russia on one side and Georgia and the Republic of Moldova on the other, with all the ideological complexities involved. Moreover, in the cases of Abkhazia and South Ossetia in August 2008, and later Crimea in March 2014, the Russian Federation unilaterally changed interstate borders.

In the case of Nagorno-Karabakh, however, Moscow never announced the possibility of recognizing the Nagorno-Karabakh Republic (NKR) or changing territorial boundaries in its favor. At the same time, the outcome of the second Nagorno-Karabakh war shifted Russia's position in the region. Moscow began to transform from a regional strategic actor into a mediator. During the second Nagorno-Karabakh war, Russia participated in negotiations and was the first to

¹ *The New Geopolitics of the South Caucasus: Prospects for Regional Cooperation and Conflict Resolution*, Edited by Shireen T. Hunter, Lexington Books, Lanham, 2017, pp. 240-241.

² *Ibidem*, p. 278.

³ *Ibidem*, p. 279.

propose a ceasefire plan, even though these agreements were not fully implemented. However, the ceasefire declaration, which came into effect on November 10, 2020, and was signed with Russia's mediation, documented new geopolitical positions in the region.¹

Russia strengthened its influence in the South Caucasus, as its military presence would now be established not only in Armenia but also in Nagorno-Karabakh. At the same time, Russia will be compelled to carefully consider the internal political processes in both Armenia and Azerbaijan, as well as the presence of Turkey in the region.²

Conclusions

The conclusion regarding the First and Second Nagorno-Karabakh Wars highlights their complexity and depth, which have marked the evolution of the South Caucasus region. The Nagorno-Karabakh conflict is not just a territorial dispute but reflects a series of historical, ethnic, and political tensions between two nations, Armenia and Azerbaijan, which were amplified by the geopolitical changes triggered by the collapse of the Soviet Union.

The First Nagorno-Karabakh War fought between 1991 and 1994, resulted in a military victory for Armenia, which took control of the Nagorno-Karabakh region and the surrounding territories (the security belt). However, the territories controlled by Armenia were never internationally recognized and did not lead to a definitive resolution of the issue. Despite a ceasefire agreement signed in 1994, the region remained a battleground for sporadic clashes between Armenian and Azerbaijani forces, with an unstable demarcation line that failed to bring lasting peace. The confrontations continued amidst a negotiation process led by the OSCE Minsk Group but without significant progress in regulating the status of Nagorno-Karabakh.

The Second Nagorno-Karabakh War, which took place in 2020, was marked by a sudden and violent escalation of tensions. This time, Azerbaijan, supported by Turkey, launched a large-scale offensive to regain control over the region. In this context, the war was much more technological, with the intensive use of attack drones and other modern equipment, turning the war into a rapid and lethal conflict.³ After six weeks of intense fighting, following the capture of the

¹ Hakan Yavuz, Michael M. Gunter, *The Nagorno-Karabakh Conflict. Historical and Political Perspectives*, Routledge, New York, 2023, p. 215.

² Andrei Tsygankov, *Russia's Foreign Policy Change and Continuity in National Identity*, Rowman & Littlefield Publishers, London, 2022, p. 218.

³ Mihai Melintei, *The Strategy of the Use of Unmanned Aerial Vehicles in the September-November 2020 Hostilities in Nagorno-Karabakh. The Military and Informational Dimension*, "Studia Securitatis", Vol. XV, Nr. 2, Sibiu, 2021, pp. 78-90.

strategic city of Shusha/Shusha and other important territories, Azerbaijan succeeded in gaining significant territorial victories.

Russia's intervention, acting as a mediator and proposing the ceasefire agreements, was crucial in stopping the war. The agreement signed on November 9, 2020, strengthened Azerbaijan's position, which regained important territories, but also maintained a significant Russian presence in the region through the deployment of peacekeeping forces in the Lachine corridor. At the same time, this ceasefire saved Armenia from a total defeat and allowed the Republic of Nagorno-Karabakh to survive under a form of limited autonomy.

Although the war officially ended with the 2020 ceasefire agreement, its geopolitical and social consequences continue to resonate. The Nagorno-Karabakh region was reshaped geopolitically, and Azerbaijan succeeded in recovering a significant portion of its territory. Armenia, however, suffered not only territorial losses but also political ones, with a decline in trust in its political leadership and a deterioration of its international status. Meanwhile, Russia's influence in the South Caucasus was reinforced but also challenged by the growing presence of Turkey in support of Azerbaijan.

In conclusion, the First and Second Nagorno-Karabakh Wars not only deeply affected the relations between Armenia and Azerbaijan but also significantly influenced the geopolitics of the region and the dynamics of the external powers involved. Although the 2020 ceasefire brought a moment of calm, the war remains suspended, and a long-term resolution of the dispute remains an uncertain issue.

Bibliography

Books

1. Abilov, Shamkhal; Mahmudlu, Ceyhun; Dadayev, Bilal, *Insight Karabakh. Chronological Order of the Historical, Legal, and Political Aspects of the Conflict*, LIT Verlag, Berlin, 2023;
2. Akopian, Tatul, *Karabakhskii dnevnik: zelenoe i chernoe, ili ni voïny ni mira*, Antares, Erevan, 2010;
3. Baumer, Christoph, *History of the Caucasus. Volume 2: In the Shadow of Great Powers*, Bloomsbury Publishing, New York, 2023;
4. Cheterian, Vicken, *War and Peace in the Caucasus. Russia's Troubled Frontier*, Hurst & Company, London, 2008;
5. De Waal, Thomas, *The Caucasus. An Introduction*, Oxford University Press, Oxford, 2019;
6. Dixon, Jeffrey S.; Reid Sarkees Meredith, *A Guide to Intra-State Wars an Examination of Civil, Regional, and Intercommunal Wars. 1816-2014*, SAGE Publications, California, 2016;

7. Fowkes, Ben, *The Disintegration of the Soviet Union. A Study in the Rise and Triumph of Nationalism*, Palgrave Macmillan, London, 1997;
8. King, Charles, *The Ghost of Freedom. A History of the Caucasus*, Oxford University Press, Oxford, 2009;
9. Mayorov, Mihail, *Mirotvortsy. Iz opyta rossiyskoy diplomatii v posrednichestve*, Mezhdunarodnyye otnosheniya, Moskva, 2007;
10. Tsygankov, Andrei, *Russia's Foreign Policy Change and Continuity in National Identity*, Rowman & Littlefield Publishers, London, 2022;
11. Yavuz, Hakan; Gunter, Michael M., *The Karabakh Conflict Between Armenia and Azerbaijan. Causes & Consequences*, Palgrave Macmillan, London, 2022;
12. Yavuz, Hakan; Gunter, Michael M., *The Nagorno-Karabakh Conflict. Historical and Political Perspectives*, Routledge, New York, 2023;

Volumes

1. *The New Geopolitics of the South Caucasus: Prospects for Regional Cooperation and Conflict Resolution*, Edited by Shireen T. Hunter, Lexington Books, Lanham, 2017;

Articles

1. Krivopalov, Alexey, *Vtoraya Karabakhskaya vojna v politiko-strategicheskoy retrospective*, "Rossiya i novyye gosudarstva Yevrazii", Nr. 3, Moskva, 2022;
2. Melintei, Mihai, *The Strategy of The Use of Unmanned Aerial Vehicles in The September-November 2020 Hostilities in Nagorno-Karabakh. The Military and Informational Dimension*, "Studia Securitatis", Vol. XV, Nr. 2, Sibiu, 2021;
3. Zolyan, Mikayel, *How the West Managed to Sideline Russia in Mediating the Nagorno-Karabakh Conflict*, "Carnegie Politika", Novembre 2022;

Documents

1. United Nations Digital Library, *Resolution 884 (1993) / adopted by the Security Council at its 3313th meeting*, 12 November 1993.

Web sources

1. www.cnbc.com
2. www.digitallibrary.un.org
3. www.mod.gov.az
4. www.osce.org
5. www.president.az

Cristina-Alexandra DEFFERT
Lucian Blaga University of Sibiu

CAZUL KOSOVO: SEPARATISM ȘI INDEPENDENȚĂ

Title:	THE KOSOVO CASE: SEPARATISM AND INDEPENDENCE
Abstract:	<i>Kosovo, a de-facto state in the Balkans, with a history of ethnic and political conflict, has pursued independence amid a complex separatist dynamic.</i> <i>This paper examines Kosovo's evolution through the lenses of separatism, focusing on pivotal milestones: the aftermath of the 1999 war, Ibrahim Rugova's reforms, and the 2008 Declaration of Independence. Furthermore, it explores the ongoing challenges Kosovo faces in securing full international recognition, especially considering opposition from key states and regional geopolitical complexities.</i> <i>The study aims to assess Kosovo's current global position, focusing on its prospects for international recognition and European integration.</i>
Keywords:	Kosovo; Separatism; Independence; International recognition; Geopolitics
Contact details of the authors:	E-mail: cristinaalexandra.deffert@ulbsibiu.ro
Institutional affiliation of the authors:	Lucian Blaga University of Sibiu – Department of International Relations, Political Science and Security Studies
Institutions address:	Calea Dumbrăvii No. 34, 2 nd Floor, 550324, Sibiu, Romania, phone 0040269422169

Introducere

Statutul internațional al Kosovo reprezintă unul dintre cele mai controversate subiecte în cadrul relațiilor internaționale contemporane, fiind un exemplu emblematic al dilemelor legate de autodeterminare și dreptul internațional. Secesiunea Kosovo de Serbia a fost un proces complex, înrădăcinat în factori etnici și istorici adânci. Tensiunile au escaladat în anii 1980, pe măsură ce majoritatea albaneză a început să ceară autonomie, iar regimul sârb a răspuns cu represiune. Conflictul s-a intensificat în 1998-1999, culminând cu o intervenție NATO care a forțat retragerea sârbă și plasarea provinciei sub administrația ONU.

După un deceniu de negocieri sterile, Kosovo și-a declarat independența pe 17 februarie 2008¹.

Declarația de independență a Kosovo a fost un moment semnificativ în istoria regiunii balcanice, având implicații profunde asupra stabilității politice și economice din Balcani, dar și asupra dreptului internațional². În pofida recunoașterii de către un număr considerabil de state, inclusiv state membre ale Uniunii Europene și Statele Unite ale Americii, procesul de recunoaștere a Kosovo rămâne incomplet - o serie de state importante, printre care Rusia, China, Spania și România, refuzând să accepte independența acestuia.

Geometriile variabile ale recunoașterii /nonrecunoașterii Kosovo reflectă o complexitate geopolitică și juridică ce merită o analiză detaliată, având în vedere nu doar dimensiunea politică, dar și semnificațiile istorice, etnice și culturale. Lucrarea de față își propune să abordeze în mod sistematic și critic procesul de afirmare a independenței Kosovo, pornind de la evoluțiile din perioada premergătoare proclamării independenței. În acest cadru, cercetarea va explora transformările politice și sociale care au marcat perioada post-conflict, în special sub conducerea liderului Ibrahim Rugova. În mod particular, se va pune accent pe reformele promovate de acesta și pe rolul pe care l-au avut organizațiile internaționale în procesul de construcție a unui sistem politic stabil. Cercetarea se concentrează pe înțelegerea aprofundată a dinamicii procesului de recunoaștere a Kosovo, cu un accent deosebit pe factorii internaționali și politici care au influențat această evoluție. Un alt obiectiv major al lucrării este de a analiza efectului politic al recunoașterii internaționale parțiale asupra economiei și stabilității regionale.

Metodologia utilizată în cadrul acestei cercetări este una calitativă, bazată pe o analiză detaliată a literaturii existente în domeniu, inclusiv lucrări academice, rapoarte internaționale și analize ale experților în relații internaționale, drept internațional și științele politice. De asemenea, cercetarea va include o examinare atentă a discursurilor politice, a documentelor legislative și a comunicatelor de presă emise de către organismele internaționale relevante, precum și a actelor normative interne ale Kosovo, pentru a identifica logica și motivațiile politice pozițiilor adoptate pe plan internațional. Prin această abordare metodologică, cercetarea poate oferi o viziune complexă asupra evoluției statutului Kosovo, contribuind astfel la o mai bună înțelegere a provocărilor politice și juridice cu care se confruntă acest teritoriu în drumul său spre recunoaștere internațională completă.

¹ Cristian Jura, *Kosovo - History and Actuality*, "AGORA International Journal of Juridical Sciences", No. 3, 2013, p.78.

² *Kosovo Declaration of Independence*, <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2008/en/56552>, (6.11.2024).

Reconstrucția, dezvoltarea și problemele din perioada post-conflict

Perioada post-conflict din Kosovo este dominată de o provocare semnificativă în ceea ce privește reconstrucția și dezvoltarea regiunii, având ca obiectiv restaurarea infrastructurii, stabilizarea socio-economică și consolidarea instituțiilor. Un element central al eforturilor de reconstrucție a fost implicarea comunității internaționale, inclusiv ONU, UE și altor organizații și state membre ale comunității internaționale.¹

În primul rând, reconstrucția infrastructurii² a fost prioritizată pentru a restabili normalitatea în viața de zi cu zi a populației kosovare. Acest efort a inclus reabilitarea școlilor, spitalelor, drumurilor și rețelelor de utilități pentru a asigura accesul la servicii esențiale. Programe de reconstrucție ale fostelor zone de conflict au fost implementate pentru a facilita reîntoarcerea și reintegrarea refugiaților și persoanelor strămutate.³

În al doilea rând, consolidarea instituțiilor a reprezentat un pilon esențial pentru stabilizarea Kosovo.⁴ Procesul de dezvoltare a inclus stabilirea unui sistem judiciar funcțional și crearea unei administrații eficiente. Eforturile internaționale au fost direcționate și către dezvoltarea capacităților administrative și antrenarea personalului local pentru a prelua responsabilitățile guvernamentale.

De asemenea, asistența financiară și sprijinul economic din străinătate au reprezentat un aspect crucial în perioada post-conflict.⁵ Investițiile străine, programele de dezvoltare economică și inițiativele de antreprenoriat au fost promovate pentru a stimula creșterea economică și a crea o bază sustenabilă pentru dezvoltare pe termen lung. În acest context, sprijinul UE a jucat un rol semnificativ prin intermediul instrumentelor financiare și programelor destinate consolidării

¹ Dagmar Skrpec, *European and American Reactions to Kosovo*, "SAIS Review", Vol. 23, No. 2, 2003, pp. 93-111.

² Matias Legnér, *Post-Conflict Reconstruction and the Heritage Process*, "Journal of Architectural Conservation", Vol. 24, No. 2, 2018, pp. 78-90.

³ Parliamentary Assembly of the Council of Europe, *Humanitarian Situation of Returnees to Kosovo*, <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=9230&lang=EN>, (26.10.2024).

⁴ Mehmet Öcal; Ayşe Aslıhan Çelenk, *Making of a New State in the Balkans: Kosovo*, "Insight Turkey", Vol. 12, No. 4, 2010, pp. 167-183.

⁵ Jeton Mehmeti, *Kosovo: New Country, Old Problems*, "Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe", Vol. 14, No. 2, 2011, pp. 265-276.

economice și sociale.¹ Din acest motiv, Kosovo a adoptat în anul 2002 moneda euro², deși teritoriul său nu este membru al Zonei Euro³ sau al UE.

Factorul decisiv al implicării UE în reconstrucția Kosovo este Misiunea de Stat de Drept a Uniunii Europene în Kosovo (EULEX)⁴. Lansată în 2008, și-a concentrat acțiunile pe consolidarea statului de drept și dezvoltarea instituțiilor, având în vedere că sistemul juridic și administrativ era grav afectat de conflictele anterioare. Un aspect semnificativ al misiunii EULEX a fost sprijinul acordat autorităților kosovare în implementarea standardelor europene în domeniul justiției și afacerilor interne.⁵ Misiunea a oferit asistență în construirea și consolidarea capacităților instituționale, inclusiv instruirea personalului judiciar și polițienesc.⁶ Aceasta a contribuit la instaurarea unui cadru legal solid și a unui sistem de securitate eficient. De asemenea, EULEX a jucat un rol activ în îmbunătățirea securității și protejarea drepturilor omului.⁷ Misiunea a monitorizat și susținut implementarea acordurilor între comunitățile etnice, având un impact pozitiv asupra reconcilierii și coexistenței pașnice. În ceea ce privește reconstrucția, EULEX a sprijinit proiecte de dezvoltare economică și socială, concentrându-se pe sectoare precum educația, sănătatea și infrastructura.⁸ Aceste inițiative au avut un impact semnificativ în stimularea creșterii economice și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din Kosovo.

¹ Alistair J. K. Shepherd, 'A Milestone in the History of the EU': Kosovo and the EU's International Role, "International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)", Vol. 85, No. 3, 2009, pp. 513-530.

² Central Bank of the Republic of Kosovo, *Kosovo's Experience in Euroisation of Its Economy*, <https://bqk-kos.org/banking-operations-3/currency-in-circulation/kosovos-experience-in-euroisation-of-its-economy/?lang=en>, (26.10.2024).

³ Uniunea Europeană, *Euro Area Member Countries*, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/countries-using-euro_en, (28.10.2024).

⁴ Serviciul European de Acțiune Externă, *EULEX Kosovo: European Union Rule of Law Mission in Kosovo*, https://www.eeas.europa.eu/eulex-kosovo/eulex-kosovo-european-union-rule-law-mission-kosovo-civilian-mission_und_en?s=333, (23.10.2024).

⁵ Katerina Novotna, *Laboratory of the International Community? Role of International Organizations in the Re-establishment of the Rule of Law in Kosovo*, "American Society of International Law", Vol. 104, 2010, pp. 588-591.

⁶ EULEX Kosovo, *EULEX's two objectives: 1. Monitoring, Mentoring, Advising (MMA), 2. Executive Function*, <https://www.eulex-kosovo.eu/?page=2,44,197>, (23.10.2024).

⁷ *Ibidem*.

⁸ Comisia Europeană, *Retrospective Evaluation of the CARDS Programmes in Kosovo; Sectors: Justice, Energy, Economic Development and Rural Development*, https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/05-fr_cards_kosovo_160709.pdf, (23.10.2024).

În general, perioada post-conflict în Kosovo a fost marcată de provocări complexe, incluzând tensiuni etnice și dificultăți în consolidarea instituțiilor guvernamentale. Una dintre provocările semnificative a fost reprezentată de tensiunile etnice persistente, care au continuat să genereze instabilitate politică și socială. Aceste tensiuni au devenit violente în anul 2004¹, când au avut loc ample tulburări și proteste, amplificate de disputele referitoare la problemele de statut și identitate. Un nou episod violent se consemnează în anul 2021, când au avut loc noi escaladări ale tensiunilor, concentrate în special în jurul chestiunii plăcuțelor de înmatriculare,² care au devenit un simbol al disputei legate de suveranitatea și recunoașterea internațională a Kosovo. Această problemă a generat manifestări de nemulțumire și conflicte, subliniind fragilitatea stabilității în regiune. În 2023, un alt eveniment tensionat a fost atacul asupra poliției kosovare în satul Banjska³, comis de paramilitari sârbi kosovari. Această situație tensionată a subliniat faptul că problemele etnice sunt departe de a fi rezolvate.

Mandatele lui Ibrahim Rugova și reformele socio-politice

Ibrahim Rugova, cunoscut drept “tatăl națiunii” kosovare, a fost primul președinte al Republicii Kosovo între anii 1992 și 2006. Prioritatea sa a fost obținerea recunoașterii internaționale a statutului de facto al regiunii și consolidarea identității kosovare.⁴

Reformele sociale și politice ale lui Rugova au lăsat o amprentă semnificativă. În timpul mandatelor sale, s-au pus bazele pentru dezvoltarea instituțiilor și a identității kosovare moderne. Anii 2000 au reprezentat o perioadă complexă pentru Ibrahim Rugova și pentru Kosovo în ansamblu. După războiul din 1999 și intervenția NATO, Kosovo a devenit un protectorat sub administrația Națiunilor Unite⁵, iar Rugova și-a reluat rolul de lider al comunității albaneze, contribuind la procesul de reconstrucție și la definirea statului kosovar emergent. Rugova a trebuit să gestioneze și procesul dificil al negocierilor pentru statutul final al Kosovo, o etapă crucială în evoluția regiunii. El a continuat să susțină

¹ The Government of the Republic of Serbia, *The March Pogrom (2004)*, <https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/en/8923> (21.10.2024).

² Mihai Melinte; Cristina Deffert, *The Problem of Free Movement of Means of Transport in the Transnistrian and Kosovo Case*, “Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean”, Vol. 6, No. 1, 2022, p. 67.

³ Balkan Insight, *Kosovo PM Accuses Serbia-backed Gunmen of Shooting Kosovo Policemen*, <https://balkaninsight.com/2023/09/24/kosovo-pm-accuses-serbia-backed-gunmen-of-shooting-kosovo-policemen/>, (23.10.2024).

⁴ Jean Yves Carlen, *Ibrahim Rugova: Le frère colosse du Kosovo (Témoins d'humanité)*, Desclée de Brouwer, Paris, 1999, p. 46.

⁵ Alexandros Yannis, *The UN as Government in Kosovo*, “Global Governance”, No. 1, 2004, pp. 67–81.

opțiunea pentru independență, promovând dialogul și negocierile diplomatice pentru a obține recunoașterea internațională a Kosovo ca stat suveran¹.

Administrația Rugova a fost implicată activ în implementarea unor reforme sociale și economice în Kosovo, concentrându-se pe reconstrucția și dezvoltarea regiunii afectate de război. Pe plan social, s-a acordat o atenție deosebită sistemului de educație. Eforturile s-au concentrat pe reconstrucția școlilor distruse și revitalizarea învățământului, cu accent pe promovarea limbii albaneze și consolidarea identității culturale kosovare.² De asemenea, s-au întreprins inițiative pentru reintegrarea refugiaților și persoanelor strămutate, contribuind la stabilizarea comunităților locale. În ceea ce privește reformele economice, s-a prioritzat stimularea dezvoltării economice și combaterea șomajului ridicat. S-au întreprins inițiative pentru atragerea investițiilor străine și sprijinirea sectorului privat. Măsurile adoptate au vizat și reconstrucția infrastructurii, inclusiv a drumurilor și a rețelelor de utilități, pentru a crea un mediu propice pentru investiții și creștere economică.³

Cu toate acestea, provocările erau substanțiale, iar situația politică și economică fragilă a regiunii aducea cu sine obstacole semnificative. Incertitudinea legată de statutul final al Kosovo și dificultățile în stabilirea unui guvern funcțional au influențat implementarea unor reforme consistente. Ibrahim Rugova a încetat din viață în 2006⁴ din cauza cancerului, iar moartea sa a creat un vid în peisajul politic kosovar. În ansamblu, Rugova a lăsat o moștenire semnificativă în privința eforturilor de reconstrucție și dezvoltare în Kosovo, dar complexitatea contextului post-conflict a cerut continuarea eforturilor și adaptarea la schimbările din regiune.

Declarația de Independență din 2008

Declarația de Independență a Republicii Kosovo, proclamată la 17 februarie 2008, a reprezentat un moment istoric și controversat în evoluția acestei regiuni balcanice. Această mișcare a fost răspunsul la ani de negocieri nereușite privind statutul său, iar consecințele sale au avut un impact profund asupra scenei politice și geopolitice.

¹ Remzi Lani, *Rugova and the UCK: Chronicle of a Shifting Balance*, "The International Spectator", Vol. 34, No. 4, 1999, pp. 29-40.

² Valur Ingimundarson, *The Politics of Memory and the Reconstruction of Albanian National Identity in Postwar Kosovo*, "History and Memory", Vol. 19, No. 1, 2007, pp. 95-123.

³ Mieczysław P. Boduszyński; Vjerran Pavlaković, *Cultures of Victory and the Political Consequences of Foundational Legitimacy in Croatia and Kosovo*, "Journal of Contemporary History", Vol. 54, No. 4, 2019, pp. 799-824.

⁴ New York Times, *Rugova and the UCK: Chronicle of a Shifting Balance*, <https://www.nytimes.com/2006/01/23/world/ibrahim-rugova-61-kosovo-albanian-leader-is-dead.html>, (11.11.2024).

Contextul care a precedat declarația a fost marcat pe de-o parte de eșecul kosovarilor și pe cealaltă parte de succesul sârbilor în discuțiile organizate sub egida Națiunilor Unite cu referire la statutul final al Kosovo. Cu un statut de protectorat sub administrația ONU¹, dar și cu o misiune NATO de menținere a păcii² prezentă pe teritoriu, Kosovo a căutat recunoașterea internațională și suveranitatea deplină. Incertitudinea și tensiunile etnice preexistente au alimentat dorința unei schimbări fundamentale. Declarația a fost fundamentată pe dreptul poporului kosovar la autodeterminare, subliniind necesitatea unui stat viabil și democratic. Locuitorii etnici albanezi și-au exprimat dorința de a se desprinde de statutul provizoriu sub administrație internațională și de a deveni o entitate independentă, bazată pe principii democratice și respect pentru drepturile omului.³

Cu toate acestea, recunoașterea internațională a independenței Kosovo a fost subiectul unor dezbateri extinse. State precum Statele Unite și numeroase țări din Uniunea Europeană au recunoscut rapid independența Kosovo, susținând dreptul său la autodeterminare. În schimb, alte state precum România⁴, Rusia⁵, Serbia⁶, China⁷ și Spania⁸ au refuzat să recunoască Kosovo, susținând integritatea teritorială a Serbiei. Astfel, pentru Kosovo, recunoașterea internațională a fost o provocare și un succes mixt. Peste o sută de țări au recunoscut independența Kosovo,⁹ dar lipsa de consens la nivel global a împiedicat aderarea la organizații

¹ Alexandros Yannis, *Op. cit.*, pp. 67–81.

² NATO, *NATO's Role in Kosovo*, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48818.htm, (23.11.2024).

³ Christopher Borgen, *Kosovo's Declaration of Independence: Self-Determination, Secession and Recognition*, "ASIL INSIGHT", 2008, pp. 4-5.

⁴ Ministerul Afacerilor Externe, *Conformitatea declarației de independență a instituțiilor de autoguvernare din Kosovo*, <https://www.mae.ro/node/2167>, (13.11.2024).

⁵ Balkan Insight, *Russia 'Won't Recognise Kosovo'*, <https://balkaninsight.com/2008/09/22/russia-won-t-recognise-kosovo/>, (2.11.2024).

⁶ Radio Free Europe, *Serbian President Rules Out 'Factual Or De Jure' Recognition Of Kosovo*, <https://www.rferl.org/a/serbia-vucic-kosovo-fatual-de-jure-recognition/32314013.html>, (2.11.2024).

⁷ Anadolu Ajansı, *China Backs Serbia's Territorial Integrity Amid Tensions with Kosovo*, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/china-backs-serbias-territorial-integrity-amid-tensions-with-kosovo/2909878>, (2.11.2024).

⁸ Reuters, *Spain Says Won't Recognise Kosovo Independence*, <https://www.reuters.com/article/idUSL18645227/>, (2.11. 2024).

⁹ World Population Review, *Countries that Recognize Kosovo 2024*, <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/countries-that-recognize-kosovo>, (2.11.2024).

internaționale precum Națiunile Unite¹. Așadar, impactul Declarației de Independență asupra relațiilor regionale și globale a fost semnificativ ; Kosovo a devenit subiectul unor complexe negocieri și dialoguri diplomatice, iar impactul asupra stabilității regionale din Balcani a fost subiectul unei atenții constante.

Pe de altă parte, efectele Declarației asupra locuitorilor provinciei Kosovo au fost variate. Pe plan intern, a marcat începutul unui proces complex de construcție a statului, instituționalizare și consolidare a identității naționale. Cu toate acestea, dificultățile practice ale guvernării și ale relațiilor interetnice au persistat.²

În final, Declarația de Independență din 2008 a deschis un nou capitol pentru Kosovo, marcând dorința de a trece de la un statut de protectorat la o entitate suverană, dar și generând dezbateri profunde asupra dreptului la autodeterminare și implicațiilor sale asupra stabilității regionale și internaționale.

Recunoașterea internațională

Statele care recunosc independența Kosovo

Statele care recunosc independența Kosovo au contribuit semnificativ la configurația politică și diplomatică a regiunii Balcanilor și au reprezentat un sprijin crucial pentru Kosovo în consolidarea poziției sale la nivel internațional și pentru definirea statutului său ca națiune suverană. În acest context, recunoașterea a fost adesea motivată de principiile autodeterminării popoarelor, înțelese ca un drept fundamental al comunităților de a-și decide propriul viitor și statut. Astfel, Statele Unite³, Marea Britanie⁴, Franța⁵, Australia și Germania⁶, au fost printre primele țări care au acordat recunoașterea oficială a independenței Kosovo în 2008.

Recunoașterea independenței Kosovo de către diverse state a fost determinată de o varietate de considerente, reflectând complexitatea și sensibilitatea situației geopolitice din regiunea Balcanilor. Un motiv esențial în

¹ Statista, *Kosovo & Beyond: Where the UN Disagrees on Recognition*, <https://www.statista.com/chart/29371/un-partial-recognitions/> (6.11.2024).

² Mehmet Öcal, Ayşe Aslıhan Çelenk, *op. cit.*, pp. 167-183.

³ U.S. Department of State, *U.S. Recognizes Kosovo as Independent State*, <https://2001-2009.state.gov/secretary/rm/2008/02/100973.htm>, (8.11.2024).

⁴ Anadolu Ajansı, *UK Huge Supporter of Kosovo's Independence: Foreign Secretary*, <https://www.aa.com.tr/en/europe/uk-huge-supporter-of-kosovos-independence-foreign-secretary/3100337>, (20.02.2024).

⁵ Balkan Insight, *France Recognises Kosovo*, <https://balkaninsight.com/2008/02/18/france-recognises-kosovo/>, (8.11.2024).

⁶ Balkan Insight, *Germany, Australia Recognise Kosovo*, <https://balkaninsight.com/2008/02/20/germany-austria-recognise-kosovo/>, (8.11.2024).

procesul de recunoaștere a fost susținerea principiilor autodeterminării popoarelor.¹ Unele state au interpretat independența Kosovo ca pe un exercițiu legitim al dreptului unui popor de a decide propriul său statut și viitor. Aceasta a reprezentat o reacție directă la voința clar exprimată a majorității albaneze din Kosovo pentru independență. Sprijinul acordat independenței Kosovo a fost, de asemenea, motivat de dorința de a contribui la stabilizarea regiunii Balcanilor. Multe state au invocat recunoașterea ca pe un pas crucial în direcția reconcilierii și a diminuării tensiunilor etnice, oferind perspective de pace și stabilitate într-un context marcat de instabilitate istorică.²

Pe de altă parte, recunoașterea Kosovo a fost privită și ca un act de promovare a democrației și respectării drepturilor omului. Unele state au considerat că acordarea independenței Kosovo reflectă angajamentul lor față de valorile fundamentale ale democrației și a fost percepută ca o mișcare în direcția protejării drepturilor individuale în conformitate cu normele internaționale.³ Pentru unele țări, decizia de a recunoaște Kosovo a fost influențată de contextul istoric și moral al conflictelor din Balcani. Aceasta a fost o expresie a solidarității și compasiunii față de comunitatea albaneză, împreună cu dorința de a contribui la încetarea suferințelor populației din Kosovo.⁴

Trebuie menționat și faptul că regiunea Kosovo joacă un rol esențial în Balcani, atât din punct de vedere geopolitic, cât și geostrategic, lucru demonstrat de prezența Camp Bondsteel, baza care găzduiește KFOR sub coordonarea NATO⁵. Această bază, gestionată de Statele Unite și sprijinită de trupe din mai multe țări europene, subliniază importanța Kosovo ca punct central pentru menținerea stabilității într-o regiune marcată de conflicte istorice și rivalități etnice. De altfel, poziția sa strategică în Balcani face din Kosovo un teritoriu de importanță majoră pentru supravegherea și prevenirea escaladării tensiunilor din Europa de Sud-Est. Colaborarea dintre autoritățile kosovare și NATO este bine documentată; mandatul KFOR, stabilit prin Rezoluția 1244 a Consiliului de Securitate al ONU⁶, legitimează prezența NATO pentru asigurarea securității.

¹ Spyros Economides, Kosovo, *Self-Determination and the International Order*, "Europe-Asia Studies", Vol. 65, No. 5, 2013, pp. 823-836.

² Nina Caspersen, *The Pursuit of International Recognition After Kosovo*, "Global Governance", Vol. 21, No. 3, 2015, pp. 393-412.

³ Ilir Deda, *Kosovo: Internationalized Democracy-Building*, "Comparative Southeast European Studies", Vol. 57, No. 2, 2009, pp. 235-260.

⁴ Charles A. Kupchan, *Independence for Kosovo: Yielding to Balkan Reality*, "Foreign Affairs", Vol. 84, No. 6, 2005, pp. 14-20.

⁵ NATO, *NATO's Role in Kosovo*, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48818.htm, (23.11.2024).

⁶ ONU, UN Security Council Resolution 1244, https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/old_dnn/Res1244ENG.pdf, (6.11.2024)

Proiecte comune, precum perfecționarea Forței de Securitate din Kosovo¹, confirmă rolul în creștere al acestei entități în arhitectura de securitate europeană.

Până la începutul anului 2024, Kosovo a fost recunoscut oficial ca stat independent de către peste o sută de state.² Acestea provin din Europa, America de Nord, America Latină, Africa și Asia. Cele mai multe state care au recunoscut independența Kosovo provin din regiunile europeană și nord-americană. Unele state din Africa și Asia au recunoscut, de asemenea, Kosovo, dar numărul acestora este mai limitat în comparație cu alte regiuni.³

Statele care nu recunosc independența Kosovo

Nerecunoașterea independenței Kosovo reprezintă un element central în politica externă a Serbiei. Cu rădăcini adânc în istoria comună și legăturile culturale strânse, Serbia nu acceptă și nu recunoaște statalitatea Kosovo.⁴ Guvernul sârb consideră teritoriul ca fiind o parte indivizibilă și integrantă a statului său. Această poziție fermă este alimentată de sentimentul național și de preocupările pentru integritatea teritorială. Serbia, în concordanță cu politica sa oficială, nu negociază cu guvernul de la Pristina în calitate de stat independent și continuă să își exprime aspirația de a păstra controlul asupra regiunii.⁵

La rândul său, Rusia a fost constantă în nerecunoașterea independenței Kosovo,⁶ susținând ferm integritatea teritorială a Serbiei și opunându-se schimbărilor unilaterale ale frontierelor statelor. Această poziție reflectă nu doar alianța istorică și culturală puternică dintre Rusia și Serbia,⁷ dar și preocupările majore ale Rusiei legate de suveranitatea statelor și posibilele precedent pentru alte regiuni separatiste. Kremlinul consideră că recunoașterea independenței Kosovo ar

¹ Edward Newman; Gëzim Visoka, *NATO in Kosovo and the Logic of Successful Security Practices*, "International Affairs", Vol. 100, No. 2, 2024, pp. 631-653.

² World Population Review, *Countries that Recognize Kosovo 2024*, <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/countries-that-recognize-kosovo>, (20.10.2024).

³ *Ibidem*.

⁴ Radio Free Europe, *Serbian President Rules Out 'Factual or de Jure' Recognition of Kosovo*, <https://www.rferl.org/a/serbia-vucic-kosovo-factual-de-jure-recognition/32314013.html>, (20.10.2024).

⁵ The Government of the Republic of Serbia, *Serbia Will Continue to Pursue Independent, Sovereign Foreign Policy*, <https://www.srbija.gov.rs/vest/en/217542/serbia-will-continue-to-pursue-independent-sovereign-foreign-policy.php>, (14.10.2024).

⁶ Balkan Insight, *Russia 'Won't Recognise Kosovo'*, <https://balkaninsight.com/2008/09/22/russia-won-t-recognise-kosovo/>, (20.02.2024).

⁷ Geopolitical Monitor, *Russia-Serbia Relations: True Friends or Pragmatic Players?*, <https://www.geopoliticalmonitor.com/russia-serbia-relations-true-friends-or-pragmatic-players/>, (2.11.2024).

putea crea un precedent periculos, amenințând stabilitatea în alte părți ale lumii, inclusiv în ceea ce privește regiuni separatiste din interiorul Federației Ruse.¹

Beijingul, în ciuda diversității perspectivei sale diplomatice, refuză să recunoască statalitatea Kosovo, susținând că această decizie se aliniază principiului suveranității statelor și integrității teritoriale.² China argumentează că orice recunoaștere unilaterală a independenței Kosovo ar crea un precedent periculos pentru alte regiuni cu aspirații secesioniste, amenințând stabilitatea regională și ordinea internațională. În mod constant, Beijingul a respins orice încercare de schimbare a statutului Kosovo fără un consens internațional larg, reiterând angajamentul său pentru principiile fundamentale ale dreptului internațional și pentru soluții bazate pe dialog și negociere.³

În context european, atât Spania⁴, cât și Grecia⁵ adoptă poziții ferme în ceea ce privește nerecunoașterea independenței Kosovo. Spania se opune recunoașterii Kosovo din cauza temerilor legate de posibilele implicații asupra regiunilor sale separatiste interne, cum ar fi mișcarea bască⁶ sau regiunea Catalonia⁷. Acest stat consideră că orice recunoaștere a independenței Kosovo ar putea deschide calea către argumente similare pentru regiunile care doresc autonomie sau independență în interiorul propriilor granițe. În același timp, Grecia, având poziții oscilante,⁸ și-a exprimat îngrijorările în legătură cu stabilirea unui

¹ Vladimir Baranovsky, *The Kosovo Factor in Russia's Foreign Policy*, "The International Spectator", Vol. 35, No. 2, 2000, pp. 113-130.

² Anadolu Ajansı, *China Backs Serbia's Territorial Integrity amid Tensions with Kosovo*, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/china-backs-serbias-territorial-integrity-amid-tensions-with-kosovo/2909878>, (2.11.2024).

³ The SAIS Review of International Affairs, *Why China is Serbia's New Main Ally in the Kosovo Independence Dispute*, <https://saisreview.sais.jhu.edu/china-serbia-kosovo-independence-dispute/>, (20.10.2024).

⁴ Reuters, *Spain Says Won't Recognise Kosovo Independence*, <https://www.reuters.com/article/idUSL18645227/>, (20.10.2024).

⁵ Anadolu Ajansı, *Greece Reiterates Stance on Not Recognizing Kosovo*, <https://www.aa.com.tr/en/europe/greece-reiterates-stance-on-not-recognizing-kosovo/2857646>, (4.11.2024).

⁶ Rajko Petrović, *The Violent Struggle for Independence: The Basque-Kosovo Parallels*, "BOJHO ДЕЈЛО", 2022, p.13.

⁷ Consiliul European pentru Relații Externe, *Spain's Kosovo-Catalonia Conundrum*, https://ecfr.eu/article/commentary_spains_kosovo_catalonia_conundrum_7240/, (4.11.2024).

⁸ Kosovo Online, *The Secret Connection Between Athens and Pristina*, <https://www.kosovo-online.com/en/analysis/secret-connection-between-athens-and-pristina-greece-weakest-link-among-five-eu-countries>, (4.11.2024).

precedent în privința problemei cipriote.¹ În Bosnia și Herțegovina, poziția este împărțită, cu bosniacii și croații recunoscând independența Kosovo, iar sârbii opunându-se acestei recunoașteri.²

România a adoptat la rândul său o poziție constantă în ceea ce privește nerecunoașterea independenței Kosovo, reflectând atât preocupările sale istorice, cât și prioritățile de securitate și diplomatice.³ Acest refuz de a recunoaște Kosovo este în concordanță cu legăturile strânse cu Serbia, România având tradițional relații prietenoase cu țara vecină.⁴ De asemenea, România încearcă să evite prin nerecunoașterea Kosovo recunoașterea Transnistriei⁵ și legitimarea separatismului secuiesc.⁶ O parte a comunității maghiare din România, concentrată în special în Ținutul Secuiesc⁷, a exprimat periodic aspirații pentru autonomie teritorială și culturală, generând dezbateri și preocupări la nivel național. Grupuri sau organizații locale au adus în discuție idei legate de autonomie administrativă și recunoașterea specificităților culturale ale comunității maghiare. Cu toate acestea, autoritățile române au respins în mod constant aceste cereri, subliniind angajamentul față de principiul unității teritoriale și etnice a statului.⁸

Poziția organizațiilor internaționale cu privire la independența Kosovo

¹ Serbian Ministry of Foreign Affairs, *Selaković: Kosovo and Cyprus Present the Same Problem, Only Different in Details*, <https://www.mfa.gov.rs/en/press-service/statements/selakovic-kosovo-and-cyprus-present-same-problem-only-different-details>, (4.11.2024).

² Euractiv, *Dodik Says Bosnia and Herzegovina Will Never Recognise Kosovo*, <https://www.euractiv.com/section/politics/news/dodik-says-bosnia-and-herzegovina-will-never-recognise-kosovo/>, (4.11.2024).

³ Defense Romania, *Poziția României privind recunoașterea Kosovo rămâne neschimbată, în ciuda dialogului Serbiei cu fosta sa regiune*, https://www.defenseromania.ro/pozitia-romaniei-privind-recunoasterea-kosovo-ramane-neschimbata-in-ciuda-dialogului-serbiei-cu-fosta-sa-regiune-doar-4-state-nato-nu-recunosc-independenta-kosovo_621450.html#google_vignette, (4.11.2024).

⁴ Reprezentanța Permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană, *Relațiile dintre România și Serbia sunt foarte bune și vor fi mai bune*, <https://ue.mae.ro/romania-news/7587>, (4.11.2024).

⁵ Adevărul, *De ce România nu recunoaște independența Kosovo. Ce spun experții despre decizia Bucureștiului*, <https://adevarul.ro/politica/de-ce-nu-recunoaste-romania-independenta-kosovo-2300787.html>, (11.11.2024).

⁶ *Ibidem*.

⁷ Levente Salat, István Gergő Székely, Dorottya Lakatos, *The Autonomy Movement of Hungarians in Romania*, "European Yearbook of Minority Issues", Vol. 19, No. 1, 2022, pp. 268–296.

⁸ *Ibidem*.

Organizațiile internaționale au jucat un rol semnificativ în procesul de recunoaștere internațională a Kosovo. Deși nu există organizații internaționale care să recunoască oficial independența Kosovo, remarcăm organizații și instituții care, prin anumite acțiuni sau declarații, au semnalizat sprijinul pentru statalitatea kosovară.

Până la momentul cercetării, Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional sunt două organizații internaționale majore care au acționat ca și cum ar funcționa independența Kosovo. Banca Mondială a acceptat Kosovo ca membru la 29 iunie 2009¹, deschizând calea pentru sprijinul financiar și programele de dezvoltare oferite de această instituție. Proiectele sale au contribuit la dezvoltarea infrastructurii, educației și sectorului privat în Kosovo.² De asemenea, FMI a acordat statutul de membru Kosovo în aceeași dată.³ Această calitate de membru a facilitat colaborarea în domeniul economic, stabilizarea financiară și promovarea unor politici macroeconomice responsabile în cadrul țării.⁴ Prin integrarea în aceste organizații, Kosovo a avut acces la resurse și expertiză internațională esențiale pentru consolidarea economiei și implementarea reformelor necesare pentru dezvoltare durabilă.

Uniunea Europeană a jucat un rol semnificativ în eforturile de mediere și stabilizare a regiunii. Prin intermediul misiunilor și agențiilor sale, UE a manifestat sprijin pentru procesul de consolidare a instituțiilor și a capacităților guvernamentale din Kosovo.⁵ Cu toate acestea, poziția UE față de recunoașterea formală a independenței Kosovo nu a fost unitară, dat fiind faptul că anumite state membre nu au recunoscut încă Kosovo. Poziția oficială a UE a fost, în linii mari, aceea de a susține procesul de normalizare și stabilizare a relațiilor dintre Kosovo și Serbia, fără a impune o poziție uniformă asupra recunoașterii. În același timp, UE a avut misiuni și reprezentanți în regiune, cum ar fi EULEX, care a avut rolul de a sprijini dezvoltarea instituțiilor și respectarea normelor internaționale.

¹ U.S. Department of State, *Kosovo Joins the IMF and World Bank*, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2009/06a/125489.htm>, (18.10.2024).

² Banca Mondială, *World Bank and Kosovo Sign Agreement To Support Public Finances and Sustainable Growth*, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/04/21/world-bank-and-kosovo-sign-agreement-to-support-public-finances-and-sustainable-growth>, (29.10.2024).

³ Fondul Monetar Internațional, *Press Release: Kosovo Becomes the International Monetary Fund's 186th Member*, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr09240>, (18.10.2024).

⁴ Fondul Monetar Internațional, *Building a Central Bank from Scratch in Kosovo*, https://www.imf.org/external/np/ins/english/capacity_countries_mfs_kosovo.htm, (14.10.2024).

⁵ Burim Mexhuani, *The Role of the EU in Shaping Kosovo's Political Future: A Critical Analysis*, "Cogent Social Sciences", No. 9, 2023, p. 13.

Dacă, pe plan politic, statutul Kosovo rămâne un subiect sensibil și extrem de dezbătut în arenele politice și diplomatice, în sport, poziția Kosovo a devenit mai clară și mai acceptată, oferindu-i un cadru de afirmare internațională. La 9 decembrie 2014, Comitetul Olimpic Internațional a acceptat Comitetul Olimpic din Kosovo ca membru cu drepturi depline, poziție susținută și de Comitetele Olimpice Europene¹. De asemenea, Kosovo este membru al UEFA și FIFA, participând astfel la competițiile organizate de aceste entități internaționale². Sportul reprezintă, în acest context, o nouă arenă de manifestare a puterii soft a Kosovo, care caută prin astfel de mijloace să câștige recunoașterea comunității internaționale și să își consolideze statutul de stat independent. Totuși, această abordare diplomatică sportivă a generat tensiuni, Serbia contestând calitatea de membru a Kosovo în UEFA în fața Curții de Arbitraj Sportiv. Disputa s-a concentrat asupra interpretării articolului 5(1) din Statutul UEFA, iar Kosovo a avut câștig de cauză³.

În final, este important să subliniem că numeroase organizații internaționale, inclusiv Națiunile Unite⁴, nu au recunoscut oficial independența Kosovo. Nerecunoașterea independenței Kosovo de către ONU reflectă complexitatea și sensibilitatea chestiunii, determinând lipsa unui consens global. În absența unei decizii ONU care să ofere sprijin recunoașterii, statutul Kosovo rămâne un subiect controversat. Acest impas se datorează opoziției unor state membre ale ONU care susțin integritatea teritorială a Serbiei și consideră declarația de independență a Kosovo drept incompatibilă cu dreptul internațional. În ciuda recunoașterii extinse din partea unor state și organizații, absența unui consens global în cadrul ONU a avut consecințe semnificative asupra statutului internațional al Kosovo, inclusiv limitări în ceea ce privește participarea la organizațiile internaționale și diplomația globală. Situația continuă să fie monitorizată și discutată pe scena internațională, reflectând dificultatea obținerii unui consens în rândul statelor membre ale ONU cu privire la acest aspect.⁵

În plus, în cazul Uniunii Europene, cu toate că un număr semnificativ de state membre au recunoscut independența Kosovo, există și state care au ales să nu

¹ Malcolm Katrak, *Kosovo's Pursuit of International Recognition: Football Association v. UEFA*, "National Law University Jodhpur Law Review", Vol. 5, No. 1, 2018, pp. 4-6.

² *Ibidem*, p. 3.

³ Radio Europa Liberă, *Sports Court Rejects Serbia's Challenge to Kosovo's UEFA Membership*, <https://www.rferl.org/a/kosovo-soccer-uefa-serbia-challenge-rejected/28255212.html>, (13.11.2024).

⁴ Statista, *Kosovo & Beyond: Where the UN Disagrees on Recognition*, <https://www.statista.com/chart/29371/un-partial-recognitions/> (20.10.2024).

⁵ *Ibidem*.

o facă.¹ Această absență de consens în rândul statelor UE privind recunoașterea Kosovo este în parte influențată de preocupări legate de precedent și respectarea principiilor statalității. Mai mult, divergențele interne ale statelor membre, precum Spania² și România³, care au regiuni cu aspirații separatiste, pot influența poziția lor colectivă în ceea ce privește recunoașterea Kosovo. În contextul european, nerecunoașterea de către UE reflectă eforturile de a menține unitatea și a evita conflictele interne între statele membre, subliniind astfel delicatele echilibre pe care Uniunea Europeană încearcă să le mențină în domeniul relațiilor internaționale.⁴

Alte organizații regionale, precum Uniunea Africană⁵ sau Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare în Europa⁶, nu recunosc oficial independența Kosovo. OSCE a acordat asistență în construirea instituțiilor democratice și în promovarea respectării drepturilor omului în Kosovo.⁷ Totuși, în ceea ce privește recunoașterea oficială a independenței Kosovo, nu există o poziție a OSCE. Statele membre au avut opinii divergente, iar organizația în sine nu a adoptat o poziție unitară asupra acestei chestiuni. Opțiunile și viziunile statelor membre au variat în funcție de interpretarea normelor și principiilor internaționale, precum și de relațiile bilaterale cu statele implicate în conflict.⁸

¹ Kosovo Online, *Five EU Countries Will Not Recognize Kosovo Soon; Possible Elections in Serbia and Kosovo*, <https://www.kosovo-online.com/en/news/analysis/five-eu-countries-will-not-recognize-kosovo-soon-possible-elections-serbia-and-kosovo>, (11.11.2024).

² Reuters, *Spain Says Won't Recognise Kosovo Independence*, <https://www.reuters.com/article/idUSL18645227/>, (11.11.2024).

³ Defense Romania, *Poziția României cu privire la recunoașterea Kosovo rămâne neschimbată, în ciuda dialogului Serbiei cu fosta sa regiune*, https://www.defenseromania.ro/pozitia-romaniei-privind-recunoasterea-kosovo-ramane-neschimбата-in-ciuda-dialogului-serbiei-cu-fosta-sa-regiune-doar-4-state-nato-nu-recunosc-independenta-kosovo_621450.html#google_vignette, (12.11.2024).

⁴ Stjepan Novak, *Can the EU Make Member States Recognise Kosovo?*, "Croatian Yearbook of European Law and Policy", No. 19, 2023, pp. 299-316.

⁵ Uniunea Africană, *Adress Before the Eighteen Ordinary Session of the Executive Council of the African Union*, Addis Abeba, 2010, https://au.int/sites/default/files/speeches/29351-sp-sp_en_27_january_2011_summit_address_h.e._mr._vuk_jeremic_minister_foreign_affairs_republic_serbia.pdf, (12.11.2024).

⁶ Vijesti, *Why Is Kosovo Not Part of the OSCE?*, <https://en.vijesti.me/world/balkan/684145/why-is-kosovo-not-part-of-oeps-a>, (12.11.2024).

⁷ Marcin Czapliński, *The OSCE in the New International Environment in Kosovo*, "OSCE Yearbook", 2009, pp. 179-189.

⁸ *Ibidem*.

Așadar, aceste organizații și-au menținut poziția de neutralitate sau au evitat să se implice direct în această chestiune sensibilă, reflectând astfel varietatea perspectivelor și abordărilor la nivel global. Recunoașterea Kosovo subliniază complexitatea și persistența tensiunilor geopolitice în această regiune.

Concluzii

Perspectivile privind recunoașterea internațională a independenței Kosovo rămân un subiect complex, marcat de nuanțe geopolitice și dinamici regionale profunde. Deși un număr semnificativ de state și organizații internaționale au recunoscut statalitatea Kosovo¹, există și o opoziție susținută din partea unor actori influenți în arena internațională. Printre aceștia, Rusia² și China³ au rămas ferm angajate în susținerea Serbiei și au blocat demersurile de admitere a Kosovo în ONU, indicând o dinamică geopolitică încărcată și impredictibilă.

În interiorul UE, recunoașterea Kosovo a generat diviziuni între statele membre. Chiar dacă un număr semnificativ de state europene au recunoscut independența Kosovo, există și unele care au ales să nu o facă⁴, precum Spania⁵ și România⁶. Aceste discrepanțe reflectă dilemele statelor membre privind riscurile pe care recunoașterea unor entități separatiste le poate implica pentru integritatea lor teritorială. Conform evoluțiilor politice și diplomației în continuă schimbare, perspectiva unei recunoașteri extinse a Kosovo în rândul statelor UE rămâne deschisă la interpretări.

Analizând în profunzime această situație, evoluțiile din Kosovo și regiunea înconjurătoare sunt esențiale, iar stabilitatea politică și economică în Kosovo, precum și rezolvarea chestiunilor nerezolvate, inclusiv dialogul cu Serbia, sunt

¹ Statista, Kosovo & Beyond: Where the UN Disagrees on Recognition, <https://www.statista.com/chart/29371/un-partial-recognitions/> (11.11. 2024).

² Balkan Insight, Russia 'Won't Recognise Kosovo', <https://balkaninsight.com/2008/09/22/russia-won-t-recognise-kosovo/>, (22.10.2024).

³ Anadolu Ajansı, China Backs Serbia's Territorial Integrity amid Tensions with Kosovo, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/china-backs-serbias-territorial-integrity-amid-tensions-with-kosovo/2909878>, (22.10.2024).

⁴ Kosovo Online, Five EU Countries Will Not Recognize Kosovo Soon; Possible Elections in Serbia and Kosovo, <https://www.kosovo-online.com/en/news/analysis/five-eu-countries-will-not-recognize-kosovo-soon-possible-elections-serbia-and-kosovo>, (22.10.2024).

⁵ Reuters, Spain Says Won't Recognise Kosovo Independence, <https://www.reuters.com/article/idUSL18645227/>, (22.10.2024).

⁶ Defense Romania, Poziția României cu privire la recunoașterea Kosovo rămâne neschimbată, în ciuda dialogului Serbiei cu fosta sa regiune, https://www.defenseromania.ro/pozitia-romaniei-privind-recunoasterea-kosovo-ramane-neschimbata-in-ciuda-dialogului-serbiei-cu-fosta-sa-regiune-doar-4-state-nato-nu-recunosc-independenta-kosovo_621450.html#google_vignette, (22.10.2024).

factori cheie pentru a câștiga sprijinul și recunoașterea statelor care încă ezită. Dialogul și angajamentul diplomatic continuu sunt cruciale pentru a depăși impasurile și a deschide calea către o recunoaștere internațională mai largă.

Totuși, proclamarea independenței Kosovo și procesul ulterior de recunoaștere au generat numeroase controverse în domeniul dreptului internațional, reflectând dilemele organismelor internaționale precum Consiliul Europei¹. Acest proces poate implica și un efort concertat pentru a soluționa probleme legate de suveranitate, integritate teritorială și norme diplomatice. În primul rând, unul dintre principalele puncte de dezbatere a fost modul în care proclamarea independenței Kosovo s-a situat în raport cu principiile de drept internațional. Un argument frecvent invocat de susținătorii independenței este acela că, având în vedere abuzurile grave asupra drepturilor omului suferite de populația majoritar albaneză în timpul conflictului din anii '90, Kosovo avea dreptul la autodeterminare. Pe de altă parte, criticii au susținut că proclamarea unilaterală a independenței a încălcat principiile statalității și integrității teritoriale.²

În plus, situația Kosovo a avut impact asupra modului în care alte entități separatiste sau regiuni cu aspirații independente au fost tratate în arena internațională. Aceasta a ridicat întrebări cu privire la coerența și aplicarea consecventă a principiilor de drept internațional în abordarea acestor situații similare. De exemplu, Rusia a adoptat o abordare strategică în gestionarea crizei din Donețk și Lugansk, invocând adesea precedentul creat de recunoașterea independenței Kosovo pentru a-și susține argumentele și acțiunile în regiunea estică a Ucrainei.³ În acest sens, Moscova a accentuat asemănările dintre situația din estul Ucrainei și cea din Kosovo, susținând că populația majoritară rusofonă din Donețk și Lugansk ar trebui să beneficieze de dreptul la autodeterminare, similar cu populația din Kosovo.⁴ Această analogie a fost prezentată pentru a justifica sprijinul acordat separatiștilor și pentru a contesta consistența Occidentului în aplicarea principiilor de drept internațional. Rusia a exploatat și ipocrizia percepută a Occidentului în această chestiune, subliniind faptul că statele care au recunoscut independența Kosovo resping același drept la autodeterminare

¹ Balkan Insight, *Kosovo Passes First Step to Council of Europe Membership*, <https://balkaninsight.com/2023/04/24/kosovo-passes-first-step-to-council-of-europe-membership/>, (22.10.2024).

² Milena Sterio, *The Case of Kosovo: Self-Determination, Secession, and Statehood Under International Law*, "American Society of International Law", Vol. 104, 2010, pp. 361-365.

³ TASS, *Putin Cites Precedent of Kosovo in Explaining Recognition of DPR, LPR*, <https://tass.com/politics/1443661>, (22.10.2024).

⁴ Valur Ingimundarson, *The 'Kosovo Precedent': Russia's Justification of Military Interventions and Territorial Revisions in Georgia and Ukraine*, "LSE IDEAS Strategic Update", No. 4, 2022, pp. 5-16.

în cazul Donețk și Lugansk sau în cel al Abhaziei și Osetiei de Sud¹. Argumentând că acțiunile Occidentului creează un dublu standard în abordarea acestor situații, Rusia a încercat să submineze credibilitatea internațională a acestor țări. În plus, Kremlinul a folosit această temă pentru a contesta politica occidentală în Europa de Est și pentru a justifica propriile acțiuni în sprijinul mișcărilor separatiste.² Prin evocarea persistentă a precedentului Kosovo, Rusia a căutat nu doar să legitimizeze acțiunile susținute în estul Ucrainei, ci și să influențeze discursul și perspectivele la nivel internațional.³ Totuși, majoritatea statelor continuă să respingă recunoașterea independenței autoproclamate a regiunilor Donetsk și Lugansk, subliniind că fiecare situație trebuie analizată distinct și că un posibil dublu standard nu justifică încălcarea principiilor fundamentale ale dreptului internațional.

De asemenea, recunoașterea independenței Kosovo a amplificat tensiunile din Transnistria. În acest context, președintele Federației Ruse, Vladimir Putin, a subliniat existența unei “duble măsuri” în aplicarea dreptului la autodeterminare, plasând Kosovo alături de cazurile anterior menționate, dar și de Transnistria și Ciprul de Nord⁴. Desigur, trebuie menționat faptul că, în politica externă a Federației Ruse, problema transnistreană este catalogată ca fiind una etnică, un aspect eronat, menit totuși să ofere o similitudine foarte mare cu cazul Kosovo⁵. În contextul în care Kosovo a fost recunoscut ca stat independent de către multe țări occidentale, Rusia consideră că această acțiune creează un precedent ambiguu. Criticând abordarea țărilor europene, Putin le-a acuzat de utilizarea unor standarde duble, argumentând că în timp ce acestea acceptă independența Kosovo, resping simultan dreptul la autodeterminare al altor provincii: “Nu vreau să supăr pe nimeni, dar Cipru a fost independent timp de 40 de ani. De ce nu îi este

¹ Russian International Affairs Council, *All for One and One for All: Diplomatic Recognition of Kosovo, Abkhazia and South-Ossetia*, <https://russiancouncil.ru/en/analytics-and-comments/columns/european-policy/all-for-one-and-one-for-all-diplomatic-recognition-of-kosovo-abkhazia-and-south-ossetia/>, (22.10.2024).

² Valur Ingimundarson, *Russia's Use of the Kosovo Case to Legitimize Military Interventions and Territorial Conquests*, “Fault Lines After COVID-19”, 2023, pp 185–198.

³ Balkan Insight, *How the ‘Kosovo Precedent’ Shaped Putin’s Plan to Invade Ukraine*, <https://balkaninsight.com/2022/03/09/how-the-kosovo-precedent-shaped-putins-plan-to-invade-ukraine/>, (22.10.2024).

⁴ Victor Moraru, *Provocarea Kosovo: Separatismul ca generator al tensionării internaționale*, “Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice”, No. 1, 2011, pp. 134–140.

⁵ Viorica Țăcu, *The Transnistrian Issue in the Context Of Russia’s “Near Abroad” Policy*, “Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean”, Vol. 5, No. 1, 2021, p. 134.

recunoscută independența? Nu vă e rușine, europeni, de aceste standarde duble?”¹. Această abordare inconsecventă alimentează o dinamică regională complexă, în care orașe precum Tiraspol, Bender și Rîbnița privesc cu speranță recunoașterea Kosovo, interpretând-o ca pe o potențială deschidere pentru propriile aspirații de independență. Tiraspol Times & Weekly Review menționează că “referendumul de independență al Transnistriei din 2006 nu a fost acceptat, deși peste 94% din votanți au fost împotriva unificării cu Moldova,” aspect ce confirmă tensiunile latente din regiune. Totuși, dacă discutăm despre referendum, este greșit să facem asocieri cu precedentul Kosovo, deoarece singurul referendum organizat a avut loc în 1991 pe teritoriul provinciei și a trecut cu 99% voturi pozitive, dar a fost recunoscut doar de statul albanez și nu a influențat deloc eforturile ulterioare de obținere și declarare a independenței. Cu alte cuvinte, un astfel de referendum, organizat fără supraveghere internațională și doar pe teritoriul separatist nu poate avea relevanță într-un astfel de efort².

Astfel, proclamarea independenței și recunoașterea Kosovo au stimulat o serie de dispute și dileme în domeniul dreptului internațional, aducând în prim-plan necesitatea adaptării normelor internaționale la realitățile și provocările din lumea contemporană. Cu toate acestea, deși recunoașterea internațională a independenței Kosovo poate părea un teritoriu complicat și controversat, abordarea constructivă, dialogul continuu și angajamentul pentru soluții bazate pe principii diplomatice rămân imperative în căutarea unui consens și a unei stabilități pe termen lung în regiune.

Bibliography

Books and Articles

1. Baranovsky, Vladimir, *The Kosovo factor in Russia's foreign policy*, “The International Spectator”, Vol. 35, No. 2, 2000.
2. Boduszyński, Mieczysław P.; Pavlaković, Vjeran, *Cultures of Victory and the Political Consequences of Foundational Legitimacy in Croatia and Kosovo*, “Journal of Contemporary History”, Vol. 54, No. 4, 2019.
3. Borgen, Christopher, *Kosovo's Declaration of Independence: Self-Determination, Secession and Recognition*, “ASIL INSIGHT”, 2008.
4. Carlen, Jean Yves, *Ibrahim Rugova: Le frêle colosse du Kosovo (Témoins d'humanité)*, Desclée de Brouwer, Paris, 1999.

¹ Telework, *Putin, Kosovo, and Transnistria*, <https://www.telework.ro/ro/putin-kosovo-si-transnistria/?srsltid=AfmBOopeBypRMOLbdjZw7mbrptazw2NyUj628A2ZguE-e7AM4kceOtxe>, (13.11.2024).

² Mehmet Öcal, Ayşe Aslıhan Çelenk, *op.cit.*, pp. 167-183.

5. Caspersen, Nina, *The Pursuit of International Recognition After Kosovo*, "Global Governance", Vol. 21, No. 3, 2015.
6. Czapliński, Marcin, *The OSCE in the New International Environment in Kosovo*, "OSCE Yearbook", 2009.
7. Deda, Ilir, *Kosovo: Internationalized Democracy-Building*, "Comparative Southeast European Studies", Vol. 57, No. 2, 2009.
8. Economides, Spyros, *Kosovo, Self-Determination and the International Order*, "Europe-Asia Studies", Vol. 65, No. 5, 2013.
9. Ingimundarson, Valur, *Russia's Use of the Kosovo Case to Legitimize Military Interventions and Territorial Conquests*, "Fault Lines After COVID-19", 2023.
10. Ingimundarson, Valur, *The 'Kosovo Precedent': Russia's justification of military interventions and territorial revisions in Georgia and Ukraine*, "LSE IDEAS Strategic Update", No. 4, 2022.
11. Ingimundarson, Valur, *The Politics of Memory and the Reconstruction of Albanian National Identity in Postwar Kosovo*, "History and Memory", Vol. 19, No. 1, 2007.
12. Jura, Cristian, *Kosovo- History and Actuality*, "AGORA International Journal of Juridical Sciences", No. 3, 2013.
13. Katrak, Malcolm, *Kosovo's Pursuit of International Recognition: Football Association v. UEFA*, "National Law University Jodhpur Law Review", Vol. 5, No. 1, 2018.
14. Kupchan, Charles A., *Independence for Kosovo: Yielding to Balkan Reality*, "Foreign Affairs", Vol. 84, No. 6, 2005.
15. Lani, Remzi, *Rugova and the UCK: Chronicle of a Shifting Balance*, "The International Spectator", Vol. 34, No. 4, 1999.
16. Legnér, Mattias, *Post-conflict Reconstruction and the Heritage Process*, "Journal of Architectural Conservation", Vol. 24, No. 2, 2018.
17. Mehmet Öcal; Ayşe Aslihan Çelenk, *Making of a New State in the Balkans: Kosovo*, "Insight Turkey", Vol. 12, No. 4, 2010.
18. Mehmeti, Jeton, *Kosovo: New Country, Old Problems*, "Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe", Vol. 14, No. 2, 2011.
19. Melintei, Mihai; Deffert, Cristina, *The Problem of Free Movement of Means of Transport in the Transnistrian and Kosovo Case*, "Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean", Vol. 6, No. 1, 2022.

20. Mexhuani, Burim, *The Role of the EU in Shaping Kosovo's Political Future: A Critical Analysis*, "Cogent Social Sciences", No. 9, 2023.
21. Novak, Stjepan, *Can the EU Make Member States Recognise Kosovo?*, "Croatian Yearbook of European Law and Policy", No. 19, 2023.
22. Moraru, Victor, *Provocarea Kosovo: Separatismul ca generator al tensionării internaționale*, "Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice", No. 1, 2011, pp. 134-140.
23. Newman, Edward; Visoka, Gëzim, *NATO in Kosovo and the Logic of Successful Security Practices*, "International Affairs", Vol. 100, No. 2, 2024.
24. Novotna, Katerina, *Laboratory of the International Community? Role of International Organizations in the Re-establishment of the Rule of Law in Kosovo*, "American Society of International Law", Vol. 104, 2010.
25. Petrović, Rajko, *The Violent Struggle for Independence: The Basque-Kosovo Parallels*, "БОЈНО ДЕЈИО", 2022.
26. Salat, Levente; Székely, István Gergő; Lakatos, Dorottya, *The Autonomy Movement of Hungarians in Romania*, "European Yearbook of Minority Issues", Vol. 19, No. 1, 2022.
27. Shepherd, Alistair J. K., 'A Milestone in the History of the EU': *Kosovo and the EU's International Role*, "International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)", Vol. 85, No. 3, 2009.
28. Skrpec, Dagmar, *European and American Reactions to Kosovo*, "SAIS Review", Vol. 23, No. 2, 2003.
29. Sterio, Milena, *The Case of Kosovo: Self-Determination, Secession, and Statehood Under International Law*, "American Society of International Law", Vol. 104, 2010.
30. Țăcu, Viorica, *The Transnistrian Issue in the Context Of Russia's "Near Abroad" Policy*, "Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean", Vol. 5, No. 1, 2021.
31. Yannis, Alexandros, *The UN as Government in Kosovo*, "Global Governance", No. 1, 2004.

Documents

1. Kosovo Declaration of Independence, <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2008/en/56552>, (6.11.2024).

2. ONU, *Interim Agreement for Peace and Self-Government in Kosovo (Rambouillet Accords)*, Paris, 1999, <https://peacemaker.un.org/kosovo-rambouilletagreement99>, (3.11.2024).
3. ONU, *UN Security Council Resolution 1244*, New York, 1999, https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/old_dnn/Res1244ENG.pdf, (6.11.2024).

Websites

1. <https://assembly.coe.int/>
2. <https://bqk-kos.org/>
3. <https://european-union.europa.eu/>
4. <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/>
5. <https://ue.mae.ro/>
6. <https://worldpopulationreview.com/>
7. <https://www.aa.com.tr/>
8. <https://www.eeas.europa.eu/>
9. <https://www.eulex-kosovo.eu/>
10. <https://www.nytimes.com/>
11. <https://www.reuters.com/>
12. <https://www.rferl.org/>
13. <https://www.srbija.gov.rs/>
14. <https://www.statista.com/>

Olga STATE
Lucian Blaga University of Sibiu

**GEORGIA SUB ASEDIUL SEPARATISMULUI:
ABHAZIA ȘI OSETIA DE SUD**

Title:	GEORGIA UNDER SEPARATE SIEGE: ABKHAZIA AND SOUTH OSSETIA
Abstract:	<i>This article analyzes the case of separatism in post-soviet Georgia. Starting from the main causes that led to the secessionist movements, the cases of South Ossetia and Abkhazia are described in detail. Throughout the article, the position of the Russian Federation regarding one disputant's claims or another will be defined. Russian implication on this matter through the peacekeeping forces has had a great impact on the development of the situation. Considering this fact, there was a possibility for a potential ceasefire and to establish some interstate relations, only under Russian monitoring.</i> <i>Most of the conflicts taking place in the South Caucasus region imply the presence of the Russian state. Nevertheless, their political elites overestimate the capability of Moscow in the proceeding to find an equitable solution that would benefit all the conflictual sides.</i>
Keywords:	Georgia; the Georgian- South Ossetian Conflict; the Georgian-Abkhaz Conflict; Russian Federation; Ethnical Conflict; Independence; Sovereignty
Contact details of the authors:	E-mail: olga.state@ulbsibiu.ro
Institutional affiliation of the authors:	Lucian Blaga University of Sibiu – Department of International Relations, Political Science and Security Studies
Institutions address:	Calea Dumbărvii No. 34, 2 nd Floor, 550324, Sibiu, Romania, phone 0040269422169

Introducere

Republica Georgia este localizată în zona de centru-vest a Transcaucaziei. Statul deține graniță comună cu Federația Rusă, Azerbaidjan, Armenia și Turcia, și are ieșire la Marea Neagră în partea de vest a țării¹.

¹ Big Asia, *Gruzija*, https://bigasia.ru/asian_countries/gruziya/ (11.11.2024).

Conform Constituției georgiene, Georgia este un stat independent, unitar și indivizibil. Delimitarea teritorial-administrativă este determinată de dreptul constituțional, odată cu obținerea independenței de stat în 1991 și stabilirea suveranității asupra întregului teritoriu georgian¹.

Se disting patru tipuri de administrare locală și regională, în interiorul granițelor. Funcționează două regiuni cu statut de republici autonome în cadrul Georgiei suverane: Abhazia și Ajara. În afară de acestea, teritoriul este împărțit în alte nouă regiuni administrative. Osetia de Sud a deținut statutul de regiune autonomă în cadrul Georgiei, încadrată în regiunea Șida Kartli. Abhazia, considerată la nivel internațional drept parte componentă a Georgiei, activează ca entitate independentă din 1993².

Organizarea administrativă a Georgiei³

Abhazia și Osetia de Sud sunt două regiuni istorice care dețin particularități culturale, lingvistice și etnice ce datează dinaintea formării structurilor statale contemporane. Poporul abhaz este o grupare etnică, amplasat între litoralul Mării Negre și munții Caucazului. Teritoriul abhaz, pe parcursul secolelor, a aparținut mai multor entități statale, inclusiv Regatul Georgian și Imperiul Otoman. Osetia

¹ Administration of the President of Georgia, *Territorial Arrangement and Governance*, <https://president.gov.ge/ge/Georgia/TerritorialStructureAndGovernment> (11.11.2024).

² Statoids, *Regions of Georgia*, <http://www.statoids.com/uge.html> (11.11.2024).

³ Depositphotos, *Georgia Administrative Divisions*, <https://depositphotos.com/vector/georgia-administrative-divisions-69763687.html> (11.11.2024).

de Sud este un teritoriu populat de osetini, amplasați geografic în proximitatea muntelui Elbrus. Pentru o bună perioadă de timp, Osetia de Sud s-a aflat sub influența Imperiului Persan, apoi sub influență sovietică și georgiană. Până la formarea Uniunii Sovietice, aceste teritorii erau dominate de relații conflictuale. Odată cu instaurarea regimului bolșevic, au fost modificate frontierele, iar în rezultat, s-a ajuns la modificarea structurii politice și a autonomiei regiunilor. În timpul dominației sovietice, Abhazia și Osetia de Sud erau teritorii autonome în cadrul Republicii Sovietice Socialiste Georgiene. Ambele entități dețineau un anumit grad de suveranitate, ce presupunea legi proprii, Constituție proprie și organe de conducere proprii¹.

Secesiunea abhază și osetină a avut loc sub influența mai multor cauze, atât interne, cât și externe. În aceste condiții, luăm în considerare următorii factori: situația politică a statului georgian de la sfârșitul anilor 1980, descentralizarea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, aspirația către independență și suveranitate a elitei politice de la Tbilisi, dar și mișcările de emancipare a grupurilor etnice din interiorul statului, în special a osetinilor și abhazienilor.

În total există peste 80 de grupuri etnice ce locuiesc în Georgia; cele mai mari dar și cu cea mai mare influență politică sunt cele reprezentate de georgieni, armeni, ruși, abhazieni și osetini². Minoritățile abhaziană și osetină au demonstrat cea mai activă luptă de revendicare a identității naționale, aspirând spre dobândirea unei entități statale.

Mișcările etno-naționaliste ce au luat amploare în acea perioadă pornesc din politicile sovietice de centralizare, ce aveau un caracter totalitar și represiv, caracterizate în principal de acțiunile de asimilare forțată și relocare a grupurilor minoritare³. Ca urmare a sistemului politic centralizat și majoritar pe care Georgia l-a moștenit de la Uniunea Sovietică, elita politică adopta legi și modifica Constituția fără discuții sau consultări cu reprezentanții opoziției sau a grupurilor minoritare⁴. Unul din momentele de cotitură pentru trecerea bruscă la ideologia naționalistă a fost represiunea manifestației de protest din 9 aprilie 1989. A avut loc o demonstrație masivă pro-independență, ce a fost înăbușită brutal de forțele speciale sovietice⁵. În consecință, ulterioarele politici promovate în Georgia erau

¹ Aleksey Podvolotsky, *Abhazija i Juzhnaja Osetija: Istorija dolgoj bor'by za nezavisimost' ot Gruzii*, <https://ura.news/news/1052773251> (11.11.2024).

² Stefan Wolff, *Georgia: Abkhazia and South Ossetia*, în "Encyclopedia Princetoniensis", <https://pesd.princeton.edu/node/706> (28.10.2024).

³ Richard Pipes, *The Formation of the Soviet Union: Communism and Nationalism, 1917–1923*, Harvard University Press, Cambridge, 1997, p. 198.

⁴ Mikheil Shavtvaladze, *The State and Ethnic Minorities: The Case of Georgia*, "Region", Vol. 7, Nr. 1, 2018, p.49.

⁵ Jonathan Wheatley, *Managing Ethnic Diversity in Georgia: One Step Forward, Two Steps Back*, "Central Asian Survey", Vol. 2, Nr. 28, 2009, p. 122.

formulate în baza unei agende etnic-naționaliste radicale, contrar ideilor moderate, bazate pe patriotism¹.

Ca și ceilalți lideri politici georgieni etno-radicaliști, autoritățile abhaze și sud-osetine au folosit retorica cu aceleași principii radicaliste pentru a-și mobiliza adepții pentru înfăptuirea secesiunii de Georgia².

În studiul efectuat mai jos, a fost realizată o analiză aprofundată a desfășurării conflictelor abhaz și osetin, descriind în mod detaliat premisele, etapele și statutul final al părților beligerante. Aceste două conflicte, precum și celelalte disensiuni din zona caucaziană, condiționează starea de pace a zonei Caucazului de Sud, afectând în mod direct activitatea politică a guvernelor statelor adiacente.

Întrucât zona predispune de un potențial strategic foarte ridicat, fiind calea de acces către Asia Mică și Orientul Mijlociu, Federația Rusă, având poziția unui hegemon în regiune, dorește realizarea propriilor interese, lucru ce poate fi implementat doar prin monopolizarea desfășurării proceselor politice și intervenția în afacerile interne ale acestora. În ciuda faptului că Moscova se declară a fi cel mai competent mediator, situația internațională curentă demonstrează contrariul.

În urma tuturor eforturilor părților implicate direct și indirect, Abhazia și Osetia de Sud au statutul de state nerecunoscute de Organizația Națiunilor Unite³. Alături de Federația Rusă, entități statale precum Republica Arabă Siriană, Nicaragua, Venezuela și Nauru recunosc independența Abhaziei și Osetiei⁴.

Cazul Abhaziei

Pe toată perioada sovietică, regiunea Abhaziei s-a aflat în componența RSS Georgiene, statutul său schimbându-se odată cu procesele de descentralizare a Uniunii Sovietice. Respectiv, contradicțiile dintre conducerea Abhaziei și cea georgiană s-au intensificat. Mișcările populației abhaze au luat amploare și au dat startul cererilor pentru independența istorică a regiunilor. A avut loc intensificarea mișcărilor naționaliste, ce pledau pentru crearea statului georgian mono-etnic. Inclusiv și președintele Gamsahurdia a transformat ideea creării Georgiei mono-

¹ Thomas de Waal, *The Caucasus: An Introduction*, Oxford University Press, 2010, p. 132.

² Revaz Koiava, *Georgian National Narratives on Conflicts 1991-2012*, în "Regional Dialogue", 2016, <https://regional-dialogue.com/en/georgian-national-narratives-on-conflicts-1991-2012/> (28.10.2024).

³ Marine Mucley, *A World Tour of the States Not Recognized by the UN*, "Le Journal International", 2015, https://www.lejournalinternational.fr/A-World-Tour-of-the-States-not-recognized-by-the-UN_a2998.html (29.10.2024).

⁴ TASS, *Countries that Recognized South Ossetia's and Abkhazia's Independence*, <https://tass.com/world/1007058> (11.11.2024).

etnice într-o politică de stat, alături de “dez-Armenizare” și “dez-Azerbaidjanizare”¹.

În 1989, au avut loc o serie de evenimente care au reflectat conflictul în legislație². Confruntările dintre Georgia și Abhazia a dus la faptul că Tbilisi a anulat o serie de acte legislative din perioada sovietică privind statutul Abhaziei: 1921-statutul de alianță al Georgiei și Abhaziei; 1931-autonomia Abhaziei în cadrul RSS Georgiene. În răspuns, în 1990, Sovietul Suprem al Abhaziei a adoptat Declarația Suveranității de Stat a Republicii Sovietice Socialiste Autonome Abhazia³.

După plecarea lui Zviad Gamsahurdia de la conducere, situația s-a deteriorat și mai mult. Populația abhază dorea să-și asigure supraviețuirea națională, dar și fizică, iar “zviadiștii” voiau înfăptuirea planului Georgiei mono-etnice. Eduard Șevardnadze, succesorul la funcția de președinte, condamna ordinele lui Gamsahurdia în privința teritoriului Abhaziei⁴. Totuși, războiul din Abhazia era o oportunitate pentru Șevardnadze. Aflându-se în opoziție, el încă era un străin, un cetățean rus cu reședința la Moscova. Fără război acesta nu se putea bucura niciodată de susținerea pe care a avut-o Gamsahurdia⁵. Războiul abhazo-georgian a fost prețul revenirii lui Șevardnadze la conducerea statului.

Șevardnadze a început o campanie militară în Abhazia, iar considerând faptul că armata guvernamentală era mult mai bine dotată decât trupele separatiste, victoria era greu de obținut. Abhazia a câpătat, în scurt timp, ajutor eficient din partea popoarelor din Caucazul de Nord, datorită “solidarității etnice a popoarelor”⁶. Populația Abhaziei considera intervenția militară a Georgiei drept o amenințare pentru întreaga sa existență, fiind descrisă în documente ca “teroare în

¹ Olga Vasilyeva, *Georgia as a Model of Post-communist Transformation*, Gorbachev-Found, Moscova, 1993, pp. 29-46.

² Guram Amkuab, *Abkhazia: Chronicle of Undeclared War*, Luch, Moscova, Part 1, 1992, pp. 12–15.

³ Oficial'naja Abhazija, *Deklaracija o gosudarstvennom suverenitete Abhazskoj Sovetskoj Socialisticheskoj Respubliki: Prinjata X sessii Verhovnogo Soveta Abhazskoj ASSR 11 sozyva 25 avgusta 1990 g.*, <https://apsny.land/zakon> (06.05.2024).

⁴ David Losaberidze, *The Problem of Nationalism in Georgia*, The Caucasian Institute, Tbilisi, 1998, p. 10, <https://www.nato.int/acad/fellow/96-98/losaberi.pdf> (06.05.2024)

⁵ Spartak Zhidkov, *Brosok maloij imperii*, Maikop, Adygeya, 1996, p. 397.

⁶ Spartak Zhidkov, *Faktor Severnogo Kavkaza v Kontekste Gruzino-Abhazskogo Konflikta*, “International Alert” p. 44, <https://www.international-alert.org/app/uploads/2021/08/Caucasus-Georgia-Abhazia-North-Caucasus-Factor-RU-2012.pdf> (06.05.2024).

masă, exterminarea fizică a oamenilor, torturarea prizonierilor, desfășurate de Consiliul de Stat al Georgiei în Abhazia ca un act de genocid al națiunii abhaze^{1,2}.

Războiul dintre Georgia și Abhazia a durat mai mult de un an, provocând daune materiale și pierderi umane imense³. Din 1992, conflictul se desfășoară între statul georgian și restul populației multietnice a Abhaziei⁴.

Poziția oficială a Federației Ruse privind conflictul din Abhazia este bazat pe recunoașterea inviolabilității integrității teritoriale a Georgiei, în care Abhazia ar trebui să aibă drepturi politice extinse. Pe baza acestor poziții, Rusia a activat ca un intermediar, oferind ajutor ambelor părți implicate, și cu contribuția acesteia, au fost încheiate două documente, *Memorandumul de Înțelegere din decembrie 1993*, și *Acordul privind Refugiații și Declarația cu privire la Reglementarea Politică*, ambele semnate în aprilie 1993. La cererea părților, în iulie 1994, a fost introdusă o misiune rusă de menținere a păcii de-a lungul graniței dintre Georgia și Abhazia⁵.

La scurt timp după debarcarea trupelor, Rusia nu mai lua în considerație părerile părții abhaziene, reprezentând interesele Georgiei. Ministrul rus de Externe, Kozărev a compus un plan pentru “sufocarea economică” a Abhaziei⁶. În baza acestui plan, guvernul rus a instituit un regim “special” de relații economice și politice cu Abhazia, care s-a dovedit a fi o blocadă a regiunii, cu scopul izolării acesteia de restul lumii⁷. Blocada Abhaziei contravenea intereselor Federației Ruse

¹ ‘On Genocide of the Abkhaz Nation’, Resolution no. 10-127, Gudauta, 16 Sep. 1992., <https://abkhazworld.com/aw/conflict/739-the-security-of-the-caspian-sea-region> (06.05.2024)

² Alexander Krylov, *The Security of the Caspian Sea Region. The Georgian-Abkhazian Conflict*, <https://abkhazworld.com/aw/conflict/739-the-security-of-the-caspian-sea-region> (06.05.2024).

³ Amnesty International, *Mirnye zhiteli na linii ognja. Gruzino-Rossiiskij Konflikt*, Amnesty International Publications, London, p. 9, <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/06/eur040052008rus.pdf> (06.05.2024).

⁴ Alexander Krylov, *The Georgian-Abkhazian Conflict*, Stockholm International Peace Research Institute, p. 286, <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/books/SIPRI01Chufrin/SIPRI01Chufrin16.pdf> (06.05.2024).

⁵ *Ibidem* (06.05.2024).

⁶ Iu. Anchabadze, C. Zatlin, *Gruzino-Abhazskij Konflikt: proshloe, nastojashhee, perspektivy uregulirovaniya*, <https://zatulin.ru/gruzino-abhazskij-konflikt-proshloe-nastoyashhee-perspektivy-uregulirovaniya/> (06.05.2024).

⁷ *Postanovlenie Pravitel'stva RF ot 19 dekabrya 1994 g. N 1394, O merah po vremennomu ogranicheniju peresecheniya gosudarstvennoj granicy Rossijskoj Federacii s Azerbajdzhanskoj Respublikoj i Respublikoj Gruzija*, <https://base.garant.ru/10103582/> (06.05.2024).

și a fost dur criticată în ambele camere ale Parlamentului rus¹. De aceea, nu a putut fi implementată până la capăt, pentru că astfel de decizii ar fi însemnat destabilizarea situației și subminarea poziției Rusiei în întreaga zonă a Caucazului de Vest. Conducerea Georgiei era nemulțumită de faptul că Rusia nu a folosit avantajele oferite de misiunea de pacificare, nu a preluat controlul asupra regiunii și nu a readus-o în componența statului². Înainte de plecarea lui Elțin de la conducere, politica guvernării de la Tbilisi a devenit anti-rusă. Cu scopul implicării statelor occidentale în conflict, diplomația georgiană a susținut ideea creării unei “centuri de state democratice” în jurul Rusiei, și stabilizarea situației din Caucaz, fără participarea Federației Ruse. O astfel de atitudine a înrăutățit relațiile cu Rusia, opoziția georgiană caracterizând-o ca “ignorând interesele naționale a Rusiei” și o manifestare a “rusofobiei iraționale din partea guvernării Georgiei”³.

Cu preluarea funcției de președinte al Federației Ruse a lui Vladimir Putin, Moscova a încetat să considere Georgia ca un aliat politic în regiune. În 1999, a fost anulat regimul “special” la graniță cu Abhazia, ridicând blocada economică⁴. Consecințele discuțiilor dintre conducerea Rusiei și Abhaziei din noiembrie 2000 se referă la dorința elitei politice din Abhazia de a menține prezența militară rusă în Caucazul de Sud. Acest fapt ar fi un factor major pentru menținerea stabilității, permițând bazei militare ruse de activă în Gudauta în Abhazia. În decembrie 2000, în cadrul întâlnirilor de lucru ale membrilor CSI, Rusia a introdus un regim de vize pentru Georgia, însă regimul nu se aplică pentru cetățenii Osetiei și Abhaziei⁵.

Federația Rusă a început să implementeze un nou sistem pentru promovarea intereselor în Caucazul de Sud, mai exact pentru Armenia, Georgia și Azerbaidjan, și a statelor nerecunoscute din această regiune. Toate statele ce există de facto în această regiune, ar putea crea un sistem favorabil și un echilibru politic strategic pentru activitatea Rusiei⁶.

Cazul Osetiei de Sud

¹ Council.gov.ru, *Pravitel'stvo Rossijskoj Federacii, Postanovlenie ot 27 dekabrja 1997 g. N 1640, Obrashhenie K Prezidentu Rossijskoj Federacii B. N. El'cinu*, <http://council.gov.ru/activity/documents/4971/>, (06.05.2024).

² Alexander Krylov, *Loc. cit.*

³ Valerii Kobalia, *Rossija zahlopnuła dver' k spaseniju*, “Nezavisimaya Gazeta”, 2001, https://www.ng.ru/cis/2001-02-24/5_closed.html?id_user=Y (06.05.2024).

⁴ KonturNormativ, *Pravitel'stvo Rossijskoj Federacii Postanovlenie ot 9 sentjabrja 1999 g. N 1029, O Priznanii Utrativshimi Silu Postanovlenij Pravitel'stva Rossijskoj Federacii*, <https://normativ.kontur.ru/document?moduleId=1&documentId=34111> (06.05.2024).

⁵ Alexander Krylov, *Loc. cit.*

⁶ *Ibidem.*

Regiunea Autonomă Osetia de Sud își proclamă independența la 20 aprilie 1992. Statutul legal al regiunii a fost gestionat de legea cu privire la Regiunea Autonomă a Osetiei de Sud, adoptată în 1980¹.

Conflictul a trecut prin mai multe stadii de desfășurare, avansând de la o chestiune locală la o problemă de anvergură internațională. Prima etapă a desfășurării conflictului se încadrează în categoria principiilor ideologice, care se argumentează prin faptul că în etapa dintre anii 1988-1989, părțile aflate în conflict au stabilit idei și principii care să definească pretențiile reciproce. Au fost stabilite orientările etno-politice pentru ca conflictul să aibă loc. Istoricii și jurnaliștii georgieni menționau în lucrări faptul că “osetinii ar fi străini pământului georgian”, migrând din partea Caucazului de Nord. Omologii osetini continuau să susțină teza “moștenirii alane comune” a celor două Osetii, cea de Nord, aflată în componența Federației Ruse și cea de Sud în Georgia². A doua etapă a fost cea politică, din anii 1989-1991. S-a desfășurat cu stabilirea statutului legal al regiunii, însoțită de neconcordanțele dintre autoritățile centrale și cele separatiste. Problema principală era acordarea statutului de republică autonomă în cadrul Georgiei. Acest statut a fost acordat și retras pe parcursul acestor doi ani, concludând cu inițierea unor mișcări naționaliste, soldate cu victime. La 11 decembrie 1990, Sovietul Suprem a abolit statutul autonomiei regiunii și a declarat stare de urgență în timp ce guvernarea georgiană a impus o blocadă a Osetiei de Sud³. În cadrul celei de a treia etape, s-a recurs la confruntările armate propriu-zise dintre Georgia și Osetia de Sud. Osetia de Nord, republică autonomă în cadrul Federației Ruse, a fost implicată în conflict. În rezultat, zeci de mii de refugiați din ambele tabere au emigrat în Georgia. Moscova nu era în stare să gestioneze situația creată, iar Vladikavkazul a amenințat că nu va semna un nou tratat federal, cu excepția cazului în care Moscova susține într-o formă sau alta Osetia de Sud. În 24 iunie 1992, Boris Elțin și Eduard Șevardnadze au semnat Acordurile de la Soci, care funcționau în baza principiilor de reglementare a conflictului dintre Georgia și Osetia de Sud. A fost desfășurată din 14 iulie o operație de menținere a păcii, unde au fost instalate contingente ale Osetiei, Georgiei dar și ale Federației Ruse, iar Comisia Unificată de Control a avut scopul principal să monitorizeze implementarea armistițiului. Astfel, conflictul a ajuns în starea sa înghețată⁴.

Pe parcursul celei de a patra etape, până în anul 2004, nu au avut loc dispute semnificative între cele două părți aflate în conflict. Prevederile armistițiului care

¹ Alexander Skakov, *South Ossetia: Demography, Economy, Policy*, în *Georgia: Its Problems and Perspectives*, Vol. 2, 2002, p. 167.

² Artur Tsutsiyev, *Atlas of the Ethnopolitical History of the Caucasus (1774-2004)*, Yale University Press, New Haven, 2014, pp. 111-117.

³ Sergey Markedonov, *The South Ossetia Conflict*, in Anton Bebler (Ed.), *Frozen Conflicts in Europe*, Leverkusen, Verlag Barbara Budrich, 2015, p. 112 (06.05.2024).

⁴ *Ibidem*, p. 113.

au fost implementate, au garantat o conviețuire pașnică a populației. În 1992 au fost încetate schimburile de focuri, au fost ridicate blocadele și a fost instaurată o pace relativă. Misiunea de menținere a păcii a fost condusă la comun de către armata rusă și georgiană și au fost semnate documente importante care prevedeau reabilitarea zonei de conflict. De remarcat este documentul cu titlul Memorandumul privind măsurile de securitate și de consolidare a încrederii, semnat la 16 mai 1996 de către părțile în conflict și Acordul Interguvernamental ruso-georgian din 3 decembrie 2000, privind refacerea economică a regiunii conflictului și reîntoarcerea refugiaților¹.

Etapa a cincea se referă la dezghețarea conflictului, prin încercările din partea Tbilisi de a schimba balanța forțelor de-a lungul graniței Osetiei de Sud și a formatului legal de coexistență pașnică. Revoluția Rozelor și victoria lui Mihail Saakașvili la alegerile rezidențiale în 2004 au alimentat sentimentele naționaliste ale populației. Discursul său politic consta în revanșa “umilinței naționale” care a avut loc în cazul Osetiei și Abhaziei. Saakașvili a sfidat Acordurile de la Soci și a acuzat Federația Rusă de crime și părtinire etnică. Scopurile lui Saakașvili constituiau în internaționalizarea conflictului privind Osetia de Sud, prin implicarea Statelor Unite și a statelor europene la rezoluția sa; prezentarea conflictului dintre Georgia și Osetia ca fiind mai exact o dispută dintre Georgia și Federația Rusă și o manifestare din partea Rusiei a tendinței de neo-imperialism; și lichidarea rolului Rusiei de garant exclusiv a păcii în regiune². Anul 2004 a fost marcat de reluarea confruntărilor armate, a provocărilor, a blocadei liniilor de comunicații etc.³

În 2004 a fost punctul de cotitură în politica rusă față de această regiune. Moscova a ținut să rămână imparțială și neutră pentru menținerea status-quo-ului, considerată că este cea mai bună opțiune. Însă după 2004, Federația Rusă a realizat faptul că securitatea întregului Caucaz de Nord depinde de situația din Osetia de Sud, și de facto s-a alăturat de partea autoproclamatei republici⁴.

Moscova a început să considere Ținvali (capitala Osetiei de Sud) drept un instrument de influență a Tbilisi, care avea, în contextul acelor circumstanțe, o viziune nu numai pro-americană, dar și una evident anti-rusă. Pierderea Osetiei de Sud a început să fie percepută drept o amenințare pentru Federația Rusă. Între anii 2005-2006, Parlamentul Georgiei a adoptat o serie de rezoluții. În 2005, la 11 octombrie, a fost adoptată Rezoluția “cu privire la situația curentă în regiunile de

¹ Sergey Markedonov, *Op.cit.*, 2015, p. 113.

² BBC RUSSIAN.COM, *Georgia Threatens to Withdraw from the Treaty on Ossetia*, [in Russian], BBC Russia, 20 June 2004, http://news.bbc.co.uk/1/hi/russian/russia/newsid_3911000/3911101.stm (30.04.2024).

³ Sergey Markedonov, *Op.cit.*, 2015, p. 114.

⁴ *Ibidem*.

conflict în teritoriul Georgiei și a Operațiilor de Pacificare în desfășurare”¹, la 15 februarie 2006, *Rezoluția cu privire la situația actuală în fostul district autonom al Osetiei de Sud și procesul de pacificare în curs de desfășurare*², și *Rezoluția* din 15 februarie 2006, *cu privire la forțele de menținere a păcii situate pe teritoriul Georgiei*³, care apreciază misiunea rusă de pacificare ca fiind “extrem de negativă”, și acțiunile îndeplinite de Federația Rusă precum “eforturi permanente îndreptate spre anexarea acestei regiuni georgiene”⁴.

Acțiunile Georgiei ce au fost desfășurate între anii 2004-2008 au fost puternic influențate de un factor extern, care totodată avea și un rol decisiv. Opinia publică georgiană exprima nemulțumiri față de guvernarea lui Șevardnadze, care opta pentru împlinirea planului creării unei Georgii puternice, unite teritorial. Asistența tehnico-militară ce provenea din partea SUA, dar și apropierea față de NATO, a făcut ca Georgia să creadă faptul că eventual, Vestul va susține reîntregirea țării. Tbilisi era convins de faptul că Statele Unite și aliații nu vor acorda atenția asupra violării acordurilor de pace cu Osetia și Abhazia, dar și nici asupra evenimentelor ce nu corespundeau democrației inclusiv în cadrul țării, spre exemplu presiunile administrative asupra opoziției ce au avut loc în timpul alegerilor din 2004 și 2008. În 2008, Moscova la fel a contribuit asupra “dezghețării” conflictelor din Georgia. La 21 martie, Duma de Stat a adoptat o rezoluție care stabilea două condiții pentru o posibilă recunoaștere a independenței Osetiei și Abhaziei. Acestea se refereau la aderarea Georgiei la NATO și folosirea forței în raport cu cele două republici⁵.

În aprilie 2008, Federația Rusă, printr-un decret oficial al președintelui, oferă Osetiei de Sud și Abhaziei, asistență substanțială, care prevedea, pe lângă alte lucruri, și stabilirea legăturilor diplomatice cu Moscova de către Țhinvali și Suhumi. Prin reacție imediată, Vestul a declarat că susține integritatea teritorială a Georgiei⁶.

Conflictul de lungă durată s-a conturat mai pronunțat în “Războiul de 5 zile” ce a avut loc în august 2008, în care au fost implicate direct forțele armate ruse.

¹ Civil.ge, *Resolution of the Parliament of Georgia Regarding the Current Situation in the Conflict Regions on the Territory of Georgia and Ongoing Peace Operations*, <https://civil.ge/archives/109853> (03.05.2024).

² Reliefweb, *Resolution of the Parliament of Georgia on the Current Situation in the Former Autonomous District of South Ossetia and Ongoing Peace Process*, <https://reliefweb.int/report/georgia/resolution-parliament-georgia-current-situation-former-autonomous-district-south> (03.05.2024).

³ Civil Georgia, *Resolution of the Georgian Parliament on Peacekeeping Forces Stationed in the Conflict Zones*, <https://civil.ge/archives/111093> (03.05.2024).

⁴ *Ibidem*.

⁵ Nezavisimaya Gazeta, *Duma razocharovala nepriznannyh*, https://www.ng.ru/cis/2008-03-24/1_nepriznannye.html (03.05.2024).

⁶ Sergey Markedonov, *Op. cit.*, 2015, p. 116.

Acest incident a fost cea de a treia confruntare armată dintre Georgia și Osetia de Sud începând cu anii 1990. Spre deosebire de celelalte evenimente, implicarea contingentelor ruse a fost ordonată și categorisită drept “operație cu scopul de a constrânge Georgia la pace” și de a salva populația Osetiei de la un dezastru umanitar la scară largă. Conflictul se încheie la 26 august 2008, în momentul în care Federația Rusă recunoaște oficial Osetia de Sud ca stat independent¹.

Între anii 1992-2004, Rusia a tins să joace rolul unui negociator și promotor al păcii, susținând inițial integritatea teritorială a Georgiei. Problema separatistă cecenă din anii 1990, a influențat Moscova să mențină relații pozitive cu Tbilisi, sub forma cooperării militare și de securitate. În anii 2004-2008, prin încercările guvernării de la Tbilisi să “dezghețe” conflictul, a scăzut rolul Federației Ruse în procesul de management de instituire a păcii, ceea ce a contribuit la schimbarea atitudinii Moscovei în această privință. Din 2004, Rusia avea rolul de protector al regiunii secesioniste, iar odată cu recunoașterea independenței acestei regiuni în august 2008, și-a îndeplinit misiunea. Cu instaurarea noului status-quo, din 2008 Federația Rusă garantează securitatea și restabilirea economică a Osetiei de Sud, ce are statutul curent de regiune ce aparține Rusiei și dispune de independență parțială².

Tbilisi, pe de altă parte, nu și-a schimbat abordarea față de Osetia, pe care o consideră încă “teritoriu ocupat” și conducerea Osetiei drept “marionete” ruse. Cu toate acestea, actualul guvern georgian s-a exprimat public în favoarea unui dialog direct cu populația Osetiei de Sud. Perspectivile soluționării conflictului depind în mare măsură de progresele în cadrul normalizării relațiilor ruso-georgiene. Rezolvarea problemelor umanitare ca traficul transfrontalier, educație, asistență medicală etc., și dialogul dintre societățile civile a Georgiei și Osetiei ar putea contribui în acest sens. În această ordine de idei, cea mai importantă consecință a războiului din 2008 a fost recunoașterea oficială de către Moscova a independenței Abhaziei și Osetiei de Sud, Astfel, cele două foste republici autonome ale Georgiei s-au alăturat grupului de state independente parțial recunoscute. Dependența crescândă a Abhaziei și a Osetiei de Rusia a provocat îngrijorări în Occident privind posibilitatea restabilirii a unei puternici influențe a Rusiei în spațiul post-sovietic. Situația în Osetia de Sud a fost luată în considerare într-un cadru mai larg al politicii externe a Moscovei în Eurasia și al relației sale cu Occidentul. Cu toate acestea, Moscova deocamdată nu intenționează să încorporeze legal Osetia de Sud în cadrul Federației Ruse³.

Conflictele în zonele separatiste georgiene Osetia de Sud și Abhazia au reprezentat o sursă continuă de instabilitate în arealul Caucazului de Sud. Georgia își proclamă suveranitatea, ceea ce a provocat începerea disonanțelor între

¹ *Ibidem*.

² *Ibidem*, p. 117.

³ *Ibidem*, p. 118.

guvernarea de la Tbilisi și Moscova. Cauza conflictului o constituie pretențiile teritoriale și declarațiile privind auto-determinarea: Georgia își proclamă suveranitatea asupra Abhaziei și Osetiei de Sud, iar regiunile își rezervă dreptul la secesiune. Principalele confruntări dintre forțele guvernamentale și trupele secesioniste s-au conturat în Osetia de Sud în 1992 și Abhazia în 1994. Chiar dacă aceste mișcări de separatism erau declarate a fi ilegale în cadrul statului georgian, Tbilisi nu mai deținea controlul asupra acestora¹.

De la sfârșitul anilor 1980, conflictele etno-teritoriale au devenit o realitate caracteristică zonei Caucazului, care sabotează starea de stabilitate, proiectele de dezvoltare și chiar nivelul economic pentru satisfacerea strictului necesar. Sunt 5 zone în care au izbucnit războaie și violență în perioada sfârșitului secolului XX-începutul secolului XXI: Karabahul de Munte, Țhinvali (Osetia de Sud), Abhazia, Osetia-Ingușetia și Cecenia.²

Conflictele din Caucaz sunt deseori asociate cu anumite planuri secrete ale Rusiei, cu ciocnirea dintre culturi și minorități culturale, dar și etnice, prin manifestări de intoleranță și agresivitate. De fapt, incapacitatea conviețuirii mai multor minorități demonstrează incapacitatea reglementărilor instituționale, care sunt și cauza principală a acestor disensiuni, mai mult decât anumiți factori geopolitici. Totuși, manipulările geopolitice ocupă un loc principal în momentul analizei unui conflict ascuns sau tacit, considerând interesele anumitor actori puternici în regiune³.

Mai mulți analiști, mai ales cei care provin din regiunile conflictuale ale Caucazului, tind să atribuie factorului rus majoritatea problemelor prezente și erorile conducerii guvernelor. Rusia este, într-adevăr puternic implicată în conflicte, nu doar prin trupele de menținere a păcii, dar și prin comerțul de armament pe care îl desfășoară cu părților implicate. Totuși, în funcție de gradul de apropiere și interese, Federația Rusă este selectivă în privința cantității și calității armelor; prin activități manipulative pentru redresarea situației economice și serviciile de inteligență. Politica rusă în raport cu un grup etnic sau altul este la fel, un factor decisiv. Cu excepția cecenilor, care erau implicați într-un război direct cu Rusia, toate părțile angajate în disensiuni au solicitat susținerea Federației Ruse, eventual aceasta ajungând arbitru în procesul de negociere a soluțiilor⁴.

¹ Stephen Jones, *Georgia: The Conflict with Russia and the Crisis in South Ossetia*, 18 august 2008, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN04819/SN04819.pdf> (30.04.2024), p.3.

² George Tarkhan-Mouravi, *The Georgian-Abkhazian Conflict in a Regional Context*, http://pdc.ceu.hu/archive/00002157/01/IPS_Abkhaz_paper_jav.pdf, (06.05.2024) p. 2.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 4.

Apelarea din partea statelor la Rusia pentru ajutor, demonstrează, într-o oarecare măsură, incapacitatea acestora de a se descurca pe cont propriu cu problemele care apar la nivel național, crescând anvergura situațiilor la un nivel internațional. Chiar dacă Federația Rusă este încă văzută ca o figură importantă din perspectiva tuturor statelor Caucazului, având un cuvânt decisiv în procesul de ameliorare a situației, mulți dintre liderii politici supraestimează capacitatea Rusiei de a soluționa conflictele în Caucaz, influența acesteia asupra desfășurării ulterioare a conflictelor fiind minimă¹.

Concluzii

Regiunea Caucazului reprezintă un element cheie pentru menținerea păcii, dar și a securității Eurasiei. Datorită poziției geografice de importanță strategică ridicată, statele influente din zonă manifestă un interes bine definit în desfășurarea politicii externe. Din cauza instituționalizării instabile a autorităților centrale caucaziene, dar și a relevanței scăzute în afacerile internaționale, acestea au cunoscut acțiuni precum intervenție militară străină, manipulări, șantaj și acțiuni de destabilizare. Zona Caucazului este un focar de conflicte, ce au la bază nu doar interese geopolitice, ci și idei de suveranitate a unor entități a căror politică internă și externă este controlată de marii hegemoni. Disonanța geopolitică în acest teritoriu a contribuit direct la scăderea încrederii reciproce. Mai mult decât atât, entitățile statale recurg la militarizarea excesivă cu scopul asigurării securității și siguranței. Starea tensionată și instabilă a regiunii a necesitat intervenția organizațiilor regionale și internaționale de securitate, cum ar fi Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa sau misiunile de pacificare a Federației Ruse. Totuși, se observă că metodele de reglementare aplicate s-au dovedit a fi ineficiente².

Unele state manifestă un interes deosebit în desfășurarea evenimentelor din regiune. În Caucaz, Rusia urmărește o politică regională asertivă, în concordanță cu tradițiile istorice care definesc regiunea ca “o parte indivizibilă a istoriei și destinului Rusiei”, precum și un obiect al intereselor sale geostrategice contemporane³. Cu atât mai mult, rolul său ca “jucător important” în regiune ce datează de mai mulți ani, continuă să modeleze anumite percepții, dar și priorități. Obiectivele Federației Ruse în Caucaz se confruntă cu cele ale comunității de

¹ *Ibidem*.

² Stockholm International Peace Research Institute, *Conflict and Peacebuilding in the Caucasus*, <https://www.sipri.org/research/conflict-peace-and-security/russia-and-eurasia/conflict-and-peacebuilding-caucasus> (29.10.2024).

³ Kamaludin Gadjiiev, *Bol'shaja igra na Kavkaze: vchera, segodnja, zavtra*, Mezhdunarodnye otnoshenija, Moscova, 2012, p. 318.

securitate occidentală, în care ambele părți implicate au interese. Gestionarea acestor intenții reprezintă o provocare la adresa securității regionale¹.

Cele mai importante motive ale Rusiei pentru implicarea în regiune sunt de natură geopolitică. Moscova vede regiunea Caucazului ca un întreg, acoperind Caucazul de Nord și de Sud și teritoriile ruse Krasnodar și Stavropol². Situația din regiune este considerată critică pentru potențialul Rusiei de a-și proiecta mai larg influența în Asia Centrală și în Orientul Mijlociu. Violența politică din zona nord-caucaziană face ca Moscova să fie sensibilă la tendințele sociale și economice și la potențiala “transmitere” a instabilității pe teritoriul rus³.

În prezent, Moscova manifestă o politică agresivă și ostilă în raport cu Tbilisi, susținând mișcările de separatism din Osetia de Sud și Abhazia. Cele două regiuni secesioniste, în procesul luptei pentru independență s-au bucurat de susținerea atât politică, cât și militară dar și ideologică din partea Federației Ruse⁴.

În ultimii 25 de ani, Federația Rusă a jucat diferite roluri în raport cu Georgia. Din momentul obținerii statutului de stat suveran independent, politica externă a statului rus a devenit un impediment pentru dezvoltarea Georgiei post-sovietice. În cadrul tensiunilor cu tentă secesionistă care a angajat Georgia, pe de o parte și Osetia de Sud și Abhazia, pe cealaltă, rolul incipient al Moscovei a fost de susținere pentru secesioniști, ca mai apoi să devină un mediator al părților beligerante. În final, Rusia și-a asumat rolul de “garant al păcii” la frontierele regiunilor separate. Moscova a făcut declarații publice privind intenția sa de a proteja cetățenii osetini și abhazieni față de naționalismul georgian, continuând politicile sovietice, iar mai mult decât atât, să le se ofere acestor populații cetățenie rusă. Acest aspect legal a contribuit și mai mult la justificarea intervenției ruse în politica internă a Georgiei pentru apărarea intereselor cetățenilor ruși⁵.

Statul georgian consideră conflictele din Abhazia și Osetia de Sud ca fiind în esență, între Tbilisi și Moscova. În acest sens, Tbilisi este nemulțumit de prezența militară în creștere în zonele secesioniste. Moscova a instalat baze “permanente” și a folosit propriile servicii de securitate (FSB) pentru a demarca frontierele dintre

¹ Robert Craig Nation, *Rossija i Kavkaz*, “The Quarterly Journal”, <https://connections-qj.org/ru/article/rossiya-i-kavkaz> (23.04.2024).

² Zaurbek Shahmurzaev, «*Pochemu Kavkaz – jeto Rossija?* », Blog «*RIA Kabardino-Balkarija*», <http://kavpolit.com/blogs/zaurbek/2486>, (23.04.2024).

³ Robert Craig Nation, *Rossija i Kavkaz*, “The Quarterly Journal” <https://connections-qj.org/ru/article/rossiya-i-kavkaz> (23.04.2024).

⁴ Philip Remler, *Russia's Stony Path in the South Caucasus*, Carnegie Endowment for International Peace, 2020, <https://carnegieendowment.org/research/2020/10/russias-stony-path-in-the-south-caucasus?lang=en> (29.10.2024).

⁵ Tracey German, *David and Goliath: Georgia and Russia's Coercive Diplomacy* “Defensive Studies”, Vol. 9, Nr. 2, 2009, pp. 224-241.

entitățile teritoriale și restul Georgiei¹. Federația Rusă se folosește de întreg arsenalul de instrumente pentru a schimba balanța puterii în regiune. Moscova recurge și la instrumente de tip diplomatic (recunoașterea republicilor auto-proclamate), vânzări de armament, acorduri privind statutul de forțe, și altele, pentru a-și asigura controlul în sfera sa primordială de interes².

Rusia este clar interesată să își mențină securitatea la granițele sale și să păstreze sub control sfera sa tradițională de influență în Caucaz, în timp ce Georgia încearcă să își centralizeze controlul asupra teritoriului său, urmărind noi oportunități de parteneriat cu Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică. Însă incapacitatea de a face față moștenirii imperiale sovietice va împiedica șansele la un dialog mai constructiv între cele două națiuni³. Orice normalizare a legăturilor dintre Tbilisi și Moscova se va reduce, în cele din urmă, la problema integrității teritoriale a Georgiei. Federația Rusă nu a fost întotdeauna dispusă să facă concesii în acest sens, și nici nu va avea inițiativa să schimbe status-quo-ul regiunilor Abhazia și Osetia de Sud în viitorul apropiat⁴.

Bibliography

Books and Studies

1. Amkuab, Guram, *Abkhazia: Chronicle of Undeclared War*, Luch, Moscova, Part 1, 1992.
2. Cohen, Ariel; Hamilton, Robert E., *The Russian Military and The Georgia War: Lessons and Implications*, US Army War College Press, 2011.
3. De Waal, Thomas, *The Caucasus: An Introduction*, Oxford University Press, 2010.
4. Felgenhauer, Pavel, *Russia Struggles to Establish a Viable Military Base in Abkhazia*, "Eurasia Daily Monitor", Vol.7, Nr. 33, 2010.
5. Gadжиеv, Kamaludin, *Bol'shaja igra na Kavkaze: vchera, segodnja, zavtra, Mezhdunarodnye otnosheniia*, Moscova, 2012.

¹ Pavel Felgenhauer, *Russia Struggles to Establish a Viable Military Base in Abkhazia*, "Eurasia Daily Monitor", Vol. 7, Nr. 33, 2010, The Jamestown Foundation, <https://jamestown.org/program/russia-struggles-to-establish-a-viable-military-base-in-abkhazia/> (31.10.2024).

² Ariel Cohen, Robert E. Hamilton, *The Russian Military and The Georgia War: Lessons and Implications*, US Army War College Press, 2011, p. 103.

³ Erik R. Scott, *Russia and Georgia After Empire*, Center for Security Studies, California, Vol. 13, Nr. 7, 2007, p. 5.

⁴ Emil Avdaliani, *Playing with Fire: Georgia's Cautious Rapprochement with Russia*, Carnegie Endowment for International Peace, 2023, <https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2023/07/playing-with-fire-georgias-cautious-rapprochement-with-russia?lang=en>, (31.10.2024)

6. German, Tracey, *David and Goliath: Georgia and Russia's Coercive Diplomacy*, "Defensive Studies", Vol. 9, Nr. 2, 2009.
7. Krylov, Alexander, *The Georgian-Abkhazian Conflict*, Stockholm International Peace Research Institute, p. 286, <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/books/SIPRI01Chufrin/SIPRI01Chufrin16.pdf>.
8. Losaberidze, David, *The Problem of Nationalism in Georgia*, The Caucasian Institute, Tbilisi, 1998.
9. Markedonov, Sergey, *The South Ossetia Conflict*, in Anton Bebler (Ed.), *Frozen Conflicts in Europe*, Leverkusen, Verlag Barbara Budrich, 2015.
10. Pipes, Richard, *The Formation of the Soviet Union: Communism and Nationalism, 1917–1923*, Harvard University Press, Cambridge, 1997.
11. Scott, Erik R., *Russia and Georgia After Empire*, "Center for Security Studies", California, Vol. 13, Nr. 7, 2007.
12. Shavtvaladze, Mikheil, *The State and Ethnic Minorities: The Case of Georgia*, "Region", Vol. 7, Nr. 1, 2018.
13. Tsutsiyev, Artur, *Atlas of the Ethnopolitical History of the Caucasus (1774–2004)*, Yale University Press, New Haven, 2014.
14. Vasilyeva, Olga, *Georgia as a Model of Post-communist Transformation*, Gorbachev-Fond, Moscova, 1993.
15. Wheatley, Jonathan, *Managing Ethnic Diversity in Georgia: One Step Forward, Two Steps Back*, "Central Asian Survey", Vol. 2, Nr. 28, 2009.
16. Zhidkov, Spartak, *Brosok maloŭ imperii*, Maikop, Adygeya, 1996.

Documents

1. 'On Genocide of the Abkhaz Nation', Resolution no. 10-127, Gudauta, 16 Sep. 1992, <https://abkhazworld.com/aw/conflict/739-the-security-of-the-caspian-sea-region>,
2. Civil Georgia, *Resolution of the Parliament of Georgia Regarding the Current Situation in the Conflict Regions on the Territory of Georgia and Ongoing Peace Operations*, <https://civil.ge/archives/109853>
3. Oficial'naja Abhazija, *Deklaracija o gosudarstvennom suverenitete Abhazskoj Sovetskoj Socialisticheskoj Respubliki: Prinjata X sessii Verhovnogo Soveta Abhazskoj ASSR 11 sozyva 25 avgusta 1990 g.*, <https://apsny.land/zakon>
4. *Postanovlenie Pravitel'stva RF ot 19 dekabnja 1994 g. N 1394 "O merah po vremennomu ogranicheniju peresechenija gosudarstvennoj granicy Rossijskoj Federacii s Azerbajdzhanskoj Respublikoj i Respublikoj Gruzija"*, <https://base.garant.ru/10103582/>

5. *Pravitel'stvo Rossijskoj Federacii Postanovlenie ot 9 sentjabrja 1999 g. N 1029, O Priznanii Utrativshimi Silu Postanovlenij Pravitel'stva Rossijskoj Federacii*, <https://normativ.kontur.ru/document?moduleId=1&documentId=34111>
6. *Pravitel'stvo Rossijskoj Federacii, Postanovlenie ot 27 dekabrja 1997 g. N 1640, Obrashhenie K Prezidentu Rossijskoj Federacii B. N. El'cinu*, <http://council.gov.ru/activity/documents/4971/>
7. *Resolution of the Georgian Parliament on Peacekeeping Forces Stationed in the Conflict Zones*, <https://civil.ge/archives/111093>
8. *Resolution of the Parliament of Georgia on the current situation in the former autonomous district of South Ossetia and ongoing peace process*, <https://reliefweb.int/report/georgia/resolution-parliament-georgia-current-situation-former-autonomous-district-south>

Websites

1. <http://council.gov.ru>
2. <http://kavpolit.com>
3. <http://news.bbc.co.uk>
4. <http://pdc.ceu.hu>
5. <http://www.statoids.com>
6. <https://abkhazworld.com>
7. <https://apsny.land>
8. <https://bigasia.ru>
9. <https://carnegieendowment.org>
10. <https://civil.ge>
11. <https://connections-qj.org>
12. <https://depositphotos.com>
13. <https://jamestown.org>
14. <https://normativ.kontur.ru>
15. <https://pesd.princeton.edu>
16. <https://president.gov.ge>
17. <https://regional-dialogue.com>
18. <https://reliefweb.int>
19. <https://researchbriefings.files.parliament.uk>
20. <https://tass.com>
21. <https://ura.news>
22. <https://www.amnesty.org>
23. <https://www.international-alert.org>
24. <https://www.lejournalinternational.fr>
25. <https://www.nato.int>
26. <https://www.ng.ru>

- 27. <https://www.ng.ru>
- 28. <https://www.sipri.org>
- 29. <https://zatulin.ru>

RECENZII / REVIEWS

Iuliana Neagoș
Lucian Blaga University of Sibiu

THE ARMED CONFLICT OF THE DNIESTER. THREE DECADES LATER (PETER LANG, 2023)

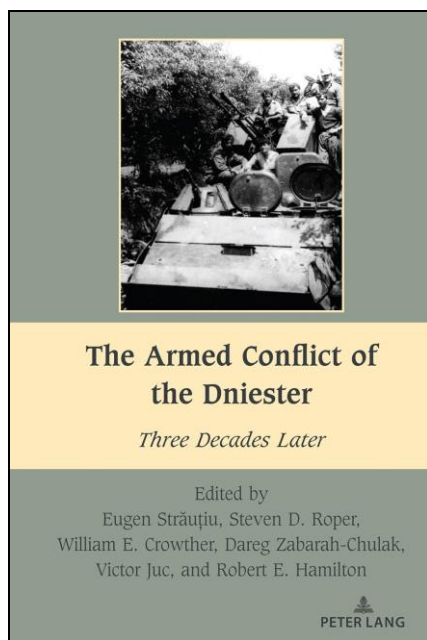
Abstract:	<i>The volume “The Armed Conflict of the Dniester. Three Decades Later” published by the prestigious Peter Lang Publishing Group, represents the 3rd in the “South-East European History” series.</i> <i>It presents a valuable scientific source of information and analysis, particularly considering present events in Ukraine. The authors provide an original approach to the Dniester conflict, from 1992. They collect and analyze information and offer valuable interpretations within the frame of the regional security and geopolitical context.</i>
Keywords:	Dniester; Armed conflict; Frozen conflicts, Transnistrian conflict
Contact details of the authors:	E-mail: iuliana.neagos@ulbsibiu.ro
Institutional affiliation of the authors:	Lucian Blaga University of Sibiu
Institutions address:	550324-Sibiu, Calea Dumbrăvii nr. 34, Tel./ Fax: 0040/269/422169

The volume *The Armed Conflict of the Dniester. Three Decades Later*, published by the prestigious Peter Lang Publishing Group¹, celebrates ten years of operation of the Laboratory for the Analysis of the Transnistrian Conflict, as a research program within the Research Center for Political Science, International

¹ Eugen Străuțiu, Steven D. Roper, William E. Crowther, Dareg Zabarah-Chulak, Victor Juc, Robert E. Hamilton (Eds.), *The Armed Conflict of the Dniester. Three Decades Later*, Peter Lang Publishing Group, Lausanne-Berlin-Bruxelles-Chennai-New York-Oxford, 2023.

Relations and European Studies, of the Lucian Blaga University of Sibiu. During this period, LATC carried out an intense editorial program, materialized through volumes signed by Eugen Străuțiu, in 2017¹ and 2019², Mihai Melintei in 2018³, Alin Gvidiani in 2020⁴, but also volumes in which Eugen Străuțiu collaborated with Vasile Tabără (2015)⁵ or Eugen Străuțiu, Nicoleta Munteanu and Marius Șpechea (2017)⁶.

The Armed Conflict of the Dniester. Three Decades Later, published in 2023, with 256 pages dedicated to the conflict on the Dniester, represents the final point of a research project carried out by LATC in collaboration with the Balkan History Association in Bucharest - which is the holder of the "South-East European History" series, within Peter Lang Publishing Group.

¹ Eugen Străuțiu, *The Transnistrian Conflict Files*, Technomedia, Sibiu, 2017.

² Eugen Străuțiu, *Transnistrian Bibliography*, Technomedia, Sibiu, 2019.

³ Mihai Melintei, *Cronologia conflictului transnistrean adnotată bibliografic (cu versiune în limba rusă)*, Armanis, Sibiu, 2018.

⁴ Alin Gvidiani, *Documente și acte normative referitoare la procesul de reglementare transnistreană*, Technomedia, Sibiu, 2020.

⁵ Eugen Străuțiu, Vasile Tabără, *A Comparative Analysis of the Development on the Two Banks of the Dniestr*, Techomedia, Sibiu, 2015.

⁶ Eugen Străuțiu, Nicoleta Munteanu, Marius Șpechea, *Opțiunile partidelor politice din Republica Moldova în problema transnistreană*, Mega, Cluj-Napoca, 2017.

This book results from a successful collaboration among editors, researchers, and experts from Romania, the United States of America, Germany, Turkey, and the Republic of Moldova, coordinated as volume editor by Professor Eugen Strautiu (Lucian Blaga University of Sibiu).

The work includes an introduction written by Professor Eugen Strautiu where he mentions the international editorial team, the university professors, and the researchers who responded to the project's initial call. Furthermore, the editor refers to the fact that even though, there was a lack of bibliographic compendiums, due to the Laboratory for the Analysis of the Transnistrian Conflict, in 2019 was released a volume with studies, scientific reports, journal articles, memoirs, scientific periodicals, dissertations and doctoral thesis. Additionally, Professor Strautiu suggests that the process of editing the volume also raised some difficulties: the weak capacity of the researchers from Chisinau and Tiraspol to use Western languages, in the same time due to the political viewpoints, they often withdraw. Another challenge was the use of specific political language and the conceptual disputes on the names of the political-administrative structure organized under the authority of Tiraspol. In the end, the editor mentions the fact that this book is characterized by originality, coherence, diversity, and utility.

The chapter *The 1992 Dniester Armed Conflict: An Analytical Approach to the Politico-Military Events from the Perspective of the Involved Parties*, written by Mihai Melintei brings into discussion an analytical study of the armed conflict on the Dniester since 1992 using Galtung's triangle method. The author mentions that the confrontation between Chisinau and Tiraspol can be considered in the context of the intensification of decentralization within the Soviet Union. This chapter brings into light the behavior of the parties during the conflict and presents Decrees No. 190 and No. 194 from September 3, 1991, and their consequences. Mihai Melintei underlines that the end of the armed conflict on the Dniester was signed in an Agreement on July 21, 1992. This document calls for an end to the conflict, the introduction of a trilateral peacekeeping force in the region, and the creation of a security zone.

The text demonstrates that, in the context of the disintegration of the Soviet Union and under the pretext of the 1989 language law and economic disagreements between the two sides, serious concerns and confrontations were raised. Fears rapidly escalated into a political confrontation that evolved into an armed conflict.

The next chapter of the book, by Keith Harrington presents *the Support for Moldova's Territorial Integrity in the Transnistrian Region from 1989 to 1992*. Providing extensive material, this chapter mentions that an important number of people across Transnistria supported Moldova's territorial integrity, as well as the reforms undertaken by the government in Chisinau. With clear proof, the writer states that many people in the region supported the controversial 1989 language laws, flew the Tricolor that the separatists labeled a "fascist symbol" and boycotted

separatist elections and referendums. This chapter also examines an understudied chapter of the Transnistria War: local opposition. To achieve this, the writer relies on several underused sources: archival documents and newspapers produced by the local Soviets on the left bank.

Keith Harrington also describes important facts such as the Autonomy referendums in the summer of 1990, and the creation of the Transnistrian Moldavian Soviet Socialist Republic. He also brings into discussion events from the spring of 1991 when separatist authorities in Transnistria launched a concerted effort to rid the region of those who opposed secession, whom they labeled “Romanian-nationalists.”

The third chapter, entitled *Armed Stage in the Moldovan-Pridnestrovian Conflict: Causes and Political Consequences* (author Anatoliy Dirun) analyses the domestic political factors that influenced the decision of the Moldovan leadership to use the armed forces in the conflict with Transnistria. The research presents the origin of the conflict, the “Campaign to Gagauzia” and the first armed clashes with Transnistria. Also describes the “August Putsch” and the capture of the leaders of Transnistria, the formation of the armed forces of Moldova and Transnistria. As the author concludes, the political leaders of Moldova ruled out going forward with the armed method as a tool to resolve the conflict. Furthermore, an important feature of the Moldovan-Pridnestrovian settlement was the participation of the Transnistrian side as an official participant in the negotiation process. In 1994 Moldovan affirmed the country as neutral, the Ceasefire Agreement marked the beginning not only of a peacekeeping operation on the Dniester but also made it possible to start a dialogue between the conflict parties on a political settlement of the conflict.

The chapter *Fighting for What and Whom? The Non-Resident Volunteers During the Armed Conflict in Pridnestrovie*, written by Dareg Zabarah-Chulak, analyzes the motivation and organizational structures of the non-resident fighters in Transnistria. The author investigates the ideological predispositions of the fighters and their supporters, he shows how these predispositions matched with the ideological narrative offered by the Transnistrian elites which ultimately motivated them to take sides with the separatist forces. With a deep view, we can see that the author writes about classifying foreign support; he mentions that Romania, Russia, and Ukraine, supported the Moldovan Government. The author mentions the Cossacks as a distinct group and social force in the former Soviet Union. The conclusion states that the 14th Army was a hybrid formation, yet it was under the jurisdiction of a foreign state and de jure under foreign command.

The next chapter, written by Nicoleta Annemarie Munteanu, under the title *War Memorials Published in Chisinau: Between Documentary Value and Patriotic Manifesto*, classifies, compares, and evaluates quantitatively and qualitatively the memorials of the Dniester War. This work shows, from a perspective of history and memory, how the war on the Dniester appears in the published memories of

the combatants, as involved participants, but as politicians as well. After revealing the research methodology, the author presents a short political-military context of the Transnistrian War. After analyzing the memoirs of the first President of the Republic of Moldova, Mircea Snegur, the author insists on the memoirs of the military - where the personal testimonies of the author Valeriu Cerba are presented in several documents or testimonies of other participants in the events.

This chapter also analyzes personal testimonies, memoirs, and interviews of people who were a part of the war and describes its effects as having a profound character. During the research, the author mentions important printed books that contain valuable testimonies of participants in the 1992 battles, stories of simple people who were in the situation of facing a war, and war correspondents in the Dniester War. In conclusion, the research states that the Dniester War, from the perspective of memorials, is characterized by the crystallization of communities with competing memories on both banks, and how the memory of this war produces feelings of pain and bitterness even today.

The author Ana Jovic-Lazic, in her paper *The Russian Federation's Approach to the Unresolved Dniester Conflict and Its Implications for the Security and Foreign Policy of the Republic of Moldova*, examines Russia's role in this conflict and the impact on Moldova's security and foreign policy. With introductory remarks and an overview of Russia's foreign policy, and its security interests, the writer notes that Moscow has considered the post-Soviet space a critical area for national security, seeking to maintain and expand its influence. As a concluding remark, the author states that Russia's invasion of Ukraine exacerbated relations with the West and caused considerable changes in world politics. Referring to the subject of Russia's interest in the Dniester region, we understand how that affects Moldova's internal and foreign policies.

Maximilian Ohle's study of *Moldova and Transnistria's Bargaining Strategies Towards Russia: Deciphering Bargaining Codes in Asymmetric Relationships* uses the concept of bargaining codes in asymmetric arrangements to shift the debate towards how Russia, Moldova, and Transnistria have been bargaining with one another over which outcomes of setting the territorial dispute are most suitable to one's interests. After an introduction to Russia's invasion of Ukraine on February 24, 2022, the writer sets in a frame the triangular relationship among Russia, Moldova, and Transnistria. At the same time, the author mentions the bargaining interactions over a final peace settlement of the Moldovan-Transnistrian Conflict and concludes that no durable peace settlement could be achieved, the analysis of the bargaining codes has shown that each actor has been pursuing different objectives.

The chapter *Russian Involvement in the Transnistrian War: A Prototype of Russian Modern "Hybrid Warfare"?* written by Tarik Solmaz, tries to answer the question that arose in the title and presents two case studies: the Russian covert intervention in Ukraine between February 2014 and February 2022 and the

Soviet/Russian involvement in the 1990-92 Transnistria War. Another important issue debated in this chapter is the conceptualization of “hybrid warfare”, hence, the study does not directly focus on the reasons when and why Russia decides to move beyond “hybrid warfare”. The author also mentions that there is a need for future research focusing on the conditions behind other revisionist actors' use of “hybrid warfare”.

Kamala Valiyeva, in her chapter *Revising Moldova's Transnistria Dispute Amid Severing EU-Russia Ties*, wants to fulfill two goals: to offer a brief overview of the Moldova-Transnistria dispute, an elite-driven clash of cultural-linguistic identities and an exploration of the current stalemate in the resolution of the territorial dispute by concentrating on the increasingly incompatible interests of the major geopolitical actors. The author mentions that the war in Ukraine caused a shift in the European security environment and affected the Moldova-Transnistria dispute, by posing a threat of the dispersion of the war while the EU's potential of becoming a real power is preventing such consequences remains uncertain.

Finally, we appreciate that the book *The Armed Conflict of the Dniester: Three Decades Later* presents an actual and original approach to the Dniester conflict. It objectively analyzes existing sources and offers valuable conclusions within a contemporary security and geopolitical context. This book's importance is revealed by its ingenious and innovative way of analyzing verifiable information, which is presented concisely and coherently.

This research also appears as an interdisciplinary approach useful for professors, students, and researchers, offering an accessible and valuable source of information. Therefore, this book is worth paying attention to, especially to understand the evolution and status of “frozen conflicts” in the post-soviet space, and considering recent events in Ukraine.